

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ'NDE KLASİK EDEBÎ
METİNLERİN KULLANIMI VE SAMİPAŞAZADE SEZÂİ'NİN “KEDİLER” ADLI
HİKÂYESİNİN B1 SEVİYESİNE GÖRE SADELEŞTİRİLMESİ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Sibel ÜNLÜTÜRK

0000-0002-1002-1468

BURSA- 2024

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ'NDE KLASİK EDEBİ
METİNLERİN KULLANIMI VE SAMİPAŞAZADE SEZAI'NİN “KEDİLER” ADLI
HİKÂYESİNİN B1 SEVİYESİNE GÖRE SADELEŞTİRİLMESİ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Sibel ÜNLÜTÜRK

0000-0002-1002-1468

Danışman
Doç. Dr. Levent Ali ÇANAKLI

BURSA - 2024

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim.

Sibel ÜNLÜTÜRK

Tarih:04/12/2023

TEZ YAZIM KILAVUZU'NA UYGUNLUK ONAYI

“Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi’nde Klasik Edebî Metinlerin Kullanımı ve Samipaşazade Sezai’nin “Kediler” Adlı Hikâyesinin B1 Seviyesine Göre Sadeleştirilmesi” adlı Yüksek Lisans / Doktora tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Sibel ÜNLÜTÜRK

Danışman

Doç. Dr. Levent Ali ÇANAKLI

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Abamüslim AKDEMİR

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA BENZERLİK YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 04/12/2023

Tez Başlığı / Konusu: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi'nde Klasik Edebî Metinlerin Kullanımı ve Samipaşazade Sezai'nin "Kediler" Adlı Hikâyesinin B1 Seviyesine Göre Sadeleştirilmesi / Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi'nde edebî metinlerin kullanımı ve sadeleştirilmesi

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 112 sayfalık kısmına ilişkin, 04/12/2023 tarihinde şahsım tarafından Turnitin adlı intihal (benzerlik) tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 18'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal (benzerlik) içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Sibel ÜNLÜTÜRK

Tarih ve İmza

04.12.2023

Adı Soyadı:	SİBEL ÜNLÜTÜRK
Öğrenci No:	802073003
Anabilim Dalı:	TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ
Programı:	YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ
Statüsü:	☒ Y.Lisans ☐ Doktora

Danışman: Doç. Dr. Levent Ali ÇANAKLI
04.12.2023

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda 802073003 numara ile kayıtlı Sibel Ünlütürk'ün hazırladığı “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi’nde Klasik Edebî Metinlerin Kullanımı ve Samipaşazade Sezai’nin “Kediler” Adlı Hikâyesinin B1 Seviyesine Göre Sadeleştirilmesi” konulu Yüksek Lisans çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 13/12/2023 günü 12:15-14:00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin (**başarılı/başarısız**) olduğuna (**oybirliği/oy çokluğu**) ile karar verilmiştir.

Sınav Komisyonu Başkanı
Prof. Dr. Nurullah ULUTAŞ
Bitlis Eren Üniversitesi

Üye

Doç. Dr. Şükrü BAŞTÜRK
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

(Danışman)

Doç. Dr. Levent Ali ÇANAKLI
Bursa Uludağ Üniversitesi

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı	Sibel Ünlütürk
Üniversite	Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü	Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Ana Bilim Dalı	Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı
Bilim Dalı	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi
Tezin Niteliği	Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	XIV+125
Mezuniyet Tarihi	
Tez Danışman(lar)ı	Doç. Dr. Levent Ali ÇANAKLI

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ'NDE KLASİK EDEBİ METİNLERİN KULLANIMI VE SAMİPAŞAZADE SEZÂİ'NİN “KEDİLER” ADLI HİKÂYESİNİN B1 SEVİYESİNE GÖRE SADELEŞTİRİLMESİ

Yabancı dil öğretimi alanında yapılan faaliyetler bir ülkenin dilini ve kültürünü yabancılara öğretmenin yanı sıra, aynı zamanda dil öğrenme sürecinin temel becerilerini öğrencilere kazandırmayı amaçlamaktadır. Bu beceriler; dinleme, konuşma, okuma ve yazma olarak sıralanmaktadır. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde (D-AOBM) iletişim odaklı dil becerileri, alımlama ve üretim olmak üzere iki başlık altında incelenir. Alımlama etkinlikleri sözlü kavrama, işitsel-görsel kavrama ve okuduğunu kavrama olarak alt başlıklara ayrılır. Üretme etkinlikleri ise sözlü üretim ve yazılı üretim olarak iki başlık şeklinde incelenir. Sözel, görsel ya da yazılı olarak sunulan girdilerin algılanması ve işlenmesi süreçlerinin her biri alımlama etkinliği olarak değerlendirilir. Yabancı dil öğrenme sürecinde okuma becerisi, diğer dil becerileri kadar önemli bir yere sahiptir. Çünkü okuma, öğrencilere yazılı materyaller aracılığıyla kelime dağarcığı, dil bilgisi yapıları, kültürel birikim ve toplumun yaşayış şekli gibi çeşitli durumlar hakkında bilgi edinme fırsatı sunar. Yabancı dil öğretiminin hedeflerinden biri olan kültürel aktarımın da gerçekleştirilmesine yardımcı olur.

Özgün metinler ve kurma metinler, yabancı dil öğretiminde sıklıkla tercih edilir. Kurma metinler, bir kelimenin veya dil bilgisi kalıbının öğretimi için özel olarak hazırlanır. Haber metni veya bir yemek tarifi gibi farklı şekillerde hazırlanan bu metinler dilin incelikli

yapısını göstermekten uzaktır. Bu metinler genellikle ders kitaplarında kullanılır. Özgün metinler ise öğrenilen dilin doğal ortamında incelenmesini sağlar. Dilin zenginliği kullanılır ve özgün bir üslupla yazılır. Özgün metinler içerisinde yer alan edebî eserler, yabancı dil öğretiminde kullanılarak öğrencilerin dil becerileri geliştirilmesini ve kültürel bir anlayış kazanmalarını sağlar. Yabancılar Türkçe Öğretimi (YTÖ) alanında seviyelere uygun okuma materyallerinin eksikliği, öğrencilerin yeterli okuma pratiği yapmalarını ve bu becerilerini geliştirmelerini engellemektedir. Ders kitapları için hazırlanan kısa metinler, öğrencilerin sadece iletişim kurmak için kullanabilecekleri dil becerilerini sunar. Fakat okuma becerisi, sadece bununla sınırlı değildir. Öğrencilerin, Türk edebiyatından seçilmiş uygun materyalleri okuyarak, Türk dilinin farklı yapılarını ve kültürel unsurlarını keşfetmeleri, dil öğrenme sürecinde kritik bir rol oynar.

YTÖ alanında hedef kitlenin dil seviyesine uygun, okuma becerisine odaklanarak hazırlanan metinler materyal zenginliği sunar. Özellikle edebî metinlerin sadeleştirilmesi ve dil bilgisi yapılarının hedef seviyede anlaşılabilir hâle getirilmesi yabancı öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmelerine, dili doğru bir şekilde öğrenmelerine yardımcı olur çünkü edebî metinler, dilin doğru kullanıldığı kaynakların başında gelir. Bu materyaller, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin okuma alışkanlığı geliştirmesine de katkıda bulunur. Hedef dilin kültürünü tanımak, dilin inceliklerini öğrenmek ve toplum hayatı hakkında fikir sahibi olmak için de etkili araçlardır.

Tezimizde bu doğrultuda, Tanzimat Dönemi sanatçılarından Samipaşazade Sezai tarafından kaleme alınmış olan “Kediler” isimli hikâyenin sadeleştirme çalışmasını yaptık. Orijinal kaynaktan alınan metin önce günümüz Türkçesine sadeleştirdik. Ardından YTÖ alanında kullanıma uygun bir metin elde etmek için çeşitli yöntemlerle B1 seviyesinde sadeleştirdik. Hikâyeyi sadeleştirirken cümlelerin hedef dil grubu olan B1 seviyesine uygun olmayan dil bilgisi yapıları uygun olanlarla değiştirdik. Bunun yanı sıra günlük hayatta sıklıkla kullanılmayan kelimeleri metinden çıkartıp bunların yerine güncel kelimeleri kullandık. Kelime yoğunluğunu azaltmak için cümle akışı ve metnin anlamı üzerinde önemli yere sahip olmayan kelimeleri de metinden çıkarttık. Metin sadeleştirme uygulaması tamamlanarak alanda ihtiyaç duyulan okuma materyallerine katkıda bulunmak, sadeleştirme çalışmaları için bir örnek sunmayı hedefledik.

Anahtar Sözcükler: Kültür Aktarımı, Metin Sadeleştirme, Samipaşazade Sezai, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi,

ABSTRACT

Author	Sibel Ünlütürk
University	Bursa Uludağ University
Field	Turkish and Social Sciences Education
Branch	Teaching Turkish as Foreign Language
Degree Awarded	Master
Page Number	XIV+125
Degree Date	
Supervisor	Doç. Dr. Levent Ali ÇANAKLI

USING CLASSICAL LITERARY WORKS AT TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE AND SIMPLIFICATION LITERARY WORK OF THE SAMIPASAZADE SEZAI'S STORY NAMED "KEDILER" FOR B1 LEVEL

Activities in the field of teaching Turkish as a foreign language aim not only provide students with basic language skills but also teach Turkish culture to foreigners. These skills are listed as listening, speaking, reading, and writing. In the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR), communicative language activities are examined under two main headings: reception and production. Reception activities are subdivided into oral comprehension, audio-visual comprehension, and reading comprehension. Production activities are analyzed in two main categories: oral production and written production. Each process of perceiving and processing inputs presented verbally, visually, or in writing is considered a reception activity. In the process of learning a foreign language, reading skills hold an important place like other language skills. Reading skills provide students with the opportunity to gain knowledge about various situations such as vocabulary, grammar structures, cultural accumulation, and the way of life of society through reading materials. It also helps to achieve one of the goals of foreign language teaching; cultural transfer.

Original texts and composition texts are frequently preferred in foreign language teaching. Composition texts are specially prepared for teaching a particular word or grammatical pattern. Texts prepared in various forms, such as news articles or a recipe, lack the nuanced structure of the language and are often used in textbooks. On the other hand, original texts allow the examination of the learned language in its natural context. Utilizing

the richness of the language and written in an authentic style, these texts provide a unique insight. Literary works within original texts are employed to enhance students' language skills and foster cultural understanding in foreign language teaching. The lack of reading materials in teaching Turkish to foreigners prevents students from practicing enough reading and improving their skills. Short texts prepared for textbooks only offer language skills that students can use for communication purposes. However, reading skills are not limited to only communication purposes. Students discovering different structures of the Turkish language and cultural elements by reading appropriate materials selected from Turkish literature play a critical role in the language learning process.

Materials prepared for the target audience in teaching Turkish to foreigners, focusing on reading skills, provide material richness suitable for the language level. Especially simplifying literary texts and making grammar structures understandable at the target level helps foreign students improve their reading skills and learn the language correctly. Because literary texts are one of the primary sources where the language is used correctly. These materials also contribute to the development of foreign language learners' reading habits. They are also effective tools for getting to know the culture of the target language, learning the subtleties of the language, and having an idea about social life.

In this regard, we conducted a simplification study of the story "Cats" written by the artist of the Tanzimat Period, Samipaşazade Sezai. First, we simplified the original text into modern Turkish. Then, we simplified the story using various methods to obtain a text suitable for using it in teaching Turkish to foreigners. While simplifying the story, we replaced grammar structures that were not suitable for the target language group B1 level with alternatives. In addition, we used current words instead of words that are not actively used in daily life. We also removed words that are not important for the sentence flow and meaning of the text to reduce word density. We aimed to contribute to the reading materials needed in the field by completing the text simplification application.

Keywords: Culture Transfer, Teaching Turkish as a Foreign Language, Text Simplification, Samipaşazade Sezai

ÖN SÖZ

Yabancı dil öğretimi, kişilere hedef dilde iletişim kurmayı öğretmenin yanı sıra kültürel bir anlayış oluşturmaya da hedefler. Bu süreçte dil becerilerini geliştirmek, etkili bir öğrenme sağlamak için çeşitli materyaller kullanılır. Yabancı dil öğretiminde edebî metinlerin kullanımı öğrencilerin dil becerilerini geliştirmek ve kültürel bağlamda derinleştirmek bakımından önemlidir. Edebî metinlerin yabancı dil öğretimi ortamlarında kullanılması, öğrenmeyi yazılı materyallerle desteklemeyi sağlar. Aynı zamanda edebî metinler hedef kültürü gösterme ve yabancı dil öğrenenlere kültürel unsurları tanıtmaya amacını gerçekleştirmek için de uygundur. Öğretmenler tarafından eğitim ortamlarına getirilen seçkin eserler, dil öğretiminde anlamlı sonuçların elde edilmesine yardımcı olur. YTÖ alanında da Türk edebiyatının klasik eserlerinin kullanılması, öğrenciler için faydalı birer kaynak olabilecek edebiyat ürünlerinin öğrenme ortamlarında materyal olarak değerlendirilmesi önem teşkil etmektedir. Edebî eserlerin öğrenci seviyelerine uygun olacak şekilde sadeleştirilmesi gerekmektedir. Yapılan sadeleştirme çalışmalarıyla metinler öğrencilerin seviyelerine uygun hâle getirilir.

Yabancı dil öğretiminde önemli bir yere sahip olan okuma becerisinin geliştirilmesi ve materyal bakımından katkı sunması beklenen bu çalışma, Türk edebiyatının klasik eserlerinin alanda daha sık kullanılmasına dikkat çekmeyi hedeflemektedir. Klasik edebî eserlerin YTÖ alanında faydalı olabileceği düşüncesiyle yaptığımız bu hikâye sadeleştirme çalışmasının tüm öğrenciler ve öğretmenler için faydalı olmasını dileriz.

Bana bu çalışmamda desteğini esirgemeyen, hoşgörüsü ve ilgisiyle beni çalışmak için her zaman motive eden sayın danışmanım Doç. Dr. Levent Ali ÇANAKLI'ya teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Attığım her adımda bana destek olan, sevgilerini ve şefkatlerini her zaman hissettiğim, annem ve babam Sırma ve Ramazan ÜNLÜTÜRK'e, canım ağabeyim Mustafa ÜNLÜTÜRK'e ve bana her zaman bir çözüm yolu sunan ablam Fadime KEREK'e, kıymetli dostum, yol arkadaşım, her anımda desteğini hissettiğim Hilal ŞENGÜL'e teşekkür ederim.

Sibel ÜNLÜTÜRK
Bursa, 2023

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	i
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK.....	ii
BENZERLİK RAPORU.....	iii
TEZ ONAY SAYFASI.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
ÖN SÖZ.....	ix
İÇİNDEKİLER.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiii
KISALTMALAR.....	xiv

1. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.4. Araştırmanın Önemi.....	5
1.3. Araştırma Soruları.....	5
1.5. Varsayımlar.....	6
1.6. Sınırlılıklar.....	6
1.7. Tanımlar.....	6

2. BÖLÜM

LİTERATÜR TARAMASI

2.1. Tezler.....	8
2.2. Makaleler.....	12

3. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

3.1. Kavram Alanı.....	14
3.1.1. Dil, Ana Dili ve Yabancı Dil.....	14
3.1.2. Kültür.....	16
3.1.3. Edebî Metin.....	17
3.2. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımı.....	20
3.3. Yabancı Dil Öğretimi Dil Düzeyleri.....	23
3.4. Yabancı Dil Öğretiminde Okuma Becerisi.....	26
3.4.1. Yabancı Dil Öğretiminde Okuma Stratejileri.....	32
3.4.2. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Okuma.....	35
3.4.3. Yabancı Dil Öğretiminde Metin Seçimi.....	37
3.4.4. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Klasik Edebî Eserlerin Kullanımı.....	40
3.5. Metin Sadeleştirme.....	42
3.6. Tanzimat Edebiyatı ve Samipaşazade Sezai.....	46

4. BÖLÜM

YÖNTEM

4.1. Araştırma Modeli.....	48
4.2. Evren ve Örneklem.....	48
4.3. Verilerin Toplanması.....	48
4.4. Verilerin Analizi.....	49

5. BÖLÜM

UYGULAMA

5.1.‘‘Kediler’’ Hikâyesinin B1 Seviyesine Göre Sadeleştirilmesi.....	53
--	----

6. BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

6.1.Sonuç ve Tartışma.....	83
6.2. Öneriler.....	85
KAYNAKÇA.....	87
EKLER.....	96
ÖZGEÇMİŞ.....	125

ŞEKİLLER LİSTESİ

1. Yaratıcı metinlere (edebiyat dâhil) yönelik kişisel görüşleri ifade etme.....	19
2. Tomalin ve Stempleski'ye göre kültür unsurları.....	23
3. D-AOBM seviyelerinin öne çıkan özellikleri.....	24
4. Seviyelere göre serbest zaman etkinliği olarak okuma tanımlayıcıları.....	25
5. Er'e göre okuyucunun metne girmesini sağlayan stratejiler.....	29
6. Oxford'a göre yabancı dil öğretiminde stratejiler.....	33

KISALTMALAR

D-AOBM : Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni

Ö.C. : Özgün Cümle

S.C. : Sadeleştirilmiş Cümle

AFDT : A Frequency Dictionary of Turkish

YTÖ : Yabancılar Türkçe Öğretimi

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Çalışmamızın bu kısmında araştırma konusunun problemi, soruları, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve tanımlar hakkında bilgiler bulunmaktadır.

1.1. Problem Durumu

Banarlı (1972) dili tılsımlı bir vasıta olarak betimler. Bu “tılsımlı vasıta” aracılığıyla aynı dili konuşan milletin bütün fertleri arasında kültürel bir bağ kurulur. Günlük yaşamı etkileyen, toplum yaşantısına yön veren bu bağın aktarılmasında dil önemli rol oynar. Nesilden nesile aktarılan gelenek, görenek ve toplumsal öğretiler dili şekillendirir. Dil kullanım biçimi de bu aktarım üzerinde önemli bir yere sahiptir. Karşılıklı olarak birbirini etkileyen dil ve kültür, bir milletin kimliğinin oluşmasında etkili rol oynayan iki temel olgudur. Göçer (2012) dil ve kültür arasındaki bağlantıyı şöyle özetler: “Dil, toplumun algı, ilgi ve kültürel değerleri üzerinden somut ürünler aracılığı ile vücut bulur. Konuşmalara konu olan her şey kültürün dil aracılığı ile sosyal hayata yansımasıdır.” (s.54) Dil, sadece iletişim aracı olarak değil, aynı zamanda kültürel bir aktarım aracı olarak da öne çıkar. Yazılı ve sözlü dil yalnızca kelimelerden ibaret değildir. Aynı zamanda bir toplumun değerlerini, düşünce yapısını ve tarihini içeren zengin bir derinliğe sahiptir. Dilin kültürel bağlamdaki önemi, bir milletin kimliğini oluşturan temel unsurlardan biri olarak vurgulanabilir. Bu nedenle yabancı bir dil öğrenen kişi, hedef dili konuşan toplumun tarihini, değerlerini, düşünce tarzını ve kültürünü keşfeder.

Teknolojinin hızla gelişmesi, medya kuruluşlarının uluslararası çalışmaları, kültürel ve iş amaçlı olarak düzenlenen sınırlar ötesi seyahatler, sosyal medya kullanımı, eğitim projeleri, uluslararası ticaret faaliyetlerinin artması gibi çeşitli durumlar milletler arası bir hareketliliği beraberinde getirmiştir. Yaşantı biçimi, dil ve kültür gibi çeşitli unsurlar bakımından birbirinden farklı olan milletlerin müşterek bir paydada buluşması ancak dil ile mümkün olur. Yabancı dil öğretimi faaliyetleri bu noktada ihtiyaçların karşılanmasını sağlar. Yabancı dil öğretiminde de dört temel dil becerisi odaklı çalışmaların yanı sıra kültür aktarımı da önemli bir yer tutmaktadır. Öğrencilerin öğrendikleri dili konuşan toplumun yaşantısı, kültürel birikimi hakkında fikir sahibi olması, dile hâkimiyetlerini de artırır.

Yabancı dil öğretimi ortamlarında kullanılan materyaller, öğrencilerin dil becerilerini etkili bir şekilde geliştirmelerine olanak tanır. Yazılı, sözlü veya görsel materyaller

kullanılarak öğrenmenin anlamlı hâle gelmesi sağlanır. Dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerini geliştirmek için hazırlanan materyaller öğrencilerin becerilerini artırır ve dilin günlük yaşamda etkili bir şekilde kullanılmasını sağlar. Okuma becerisini geliştirmek için kullanılan metinler, öğrencilerin dil becerilerini kapsamlı bir şekilde geliştirmelerine yardımcı olur. Kullanılan metinler aracılığıyla öğrencilere çeşitli dil bilgisi yapıları sunulur. Öğrenciler bu metinler sayesinde farklı kelimeleri öğrenme ve kültürel bağlamı anlama fırsatını yakalar. Bu amaç doğrultusunda yabancı dil öğretiminde özgün veya kurma metinler kullanılır. Kurma metinler genellikle kitabın yazarları tarafından hazırlanır ve belirli bir dil bilgisi kalıbını öğretmeyi hedefler. Bölükbaş, ders kitaplarında yer alan kurma metinlerle ilgili şunları ifade eder: “Bu metinlerin amacı sadece hedef dildeki belli yapıları ve sözcükleri öğretmek olduğundan, bu metinlerde geçen diyaloglar ve cümle yapıları gerçek hayatta karşılaşılanlardan oldukça farklıdır.” (s. 925) Öğrencilerin dilin günlük kullanımını öğrenmeleri için hayatın içinden, derinliği bulunan gerçek metinlerle karşılaşması faydalı olacaktır. Bu noktada özgün metinlerin kullanımı tavsiye edilir. “Özgün metinler, üretildiği toplumda sosyal bir amaca hizmet etmek için yazılmış metinlerdir ve yabancı dili öğrenen kişiye gerçek dili öğreniyor olduğu, orada yaşayan ve hedef dili konuşanlarla bir iletişim hâlinde bulunduğu duygusunu hissettirirler” (Keskin ve Okur, 2013, s. 297) Dilin günlük yaşamda kullanımını göstermesi nedeniyle oldukça faydalı ürünlerdir. Özgün metinler, günlük hayatın her alanında kendisine yer bulur. Bu nedenle ulaşılması kolay metinlerdir. Gazete haberleri, blog yazıları, reklamlar, ilanlar, afişler, kullanım kılavuzları ve bildiriler özgün metinlere örnek verilebilir. Kültürlerarası etkileşimde önemli bir role sahip olan özgün metinlerin arasında edebî metinler de bulunmaktadır.

Edebî metinler, dil öğrenme çalışmalarında tercih edilmesi gereken materyaller arasında yer alır. Özgün metnin öğrenci seviyesine uygun olmadığı durumlarda, metin değiştirme yöntemlerinden biri olan metin sadeleştirme işlemlerinin gerçekleştirilmesi gerekir. Özgün metin üzerinde yapılan bu değişiklikler, okuma materyalinin anlaşılabilir bir hâle gelmesini sağlar. Bu sayede öğrencinin okuma isteği, buna bağlı olarak da öğrenme motivasyonu artar. Toplum yaşantısından izler taşıyan edebî metinler, öğrencilerin aynı zamanda kültürel bir aktarım sürecine dâhil olmasını sağlar. Kendi kültürüyle hedef dilin konuşulduğu toplumun kültürü arasında bir bağ kurmasına olanak tanır. Bu durumu Er (2005) şöyle ifade eder: “Yazınsal metinlerde ön plana çıkan okuma modellerine göre yazınsal metin sadece kültürel içerikli ve üzerinde yorumlama ve çözümleme yapılacak bir nesne değildir. Yazınsal metin dilin tüm inceliklerinin kullanıldığı bir laboratuvar, ana dil ile yabancı dil

arasında köprü olabilecek ayrıcalıklı bir metindir.” (s. 215) Yaşamın içinden değerler taşıyan bu eserler, öğrencilere kültürel bir anlayış kazandırmanın yanı sıra duygusal olarak da zenginlik katar. Dil becerilerini geliştirmelerine yardımcı olurken gerçek hayat bağlamında bir deneyim yaşamalarını sağlar.

D-AOBM (Avrupa Konseyi, 2021) yabancı dil öğrencilerinin iletişim odaklı olarak gerçekleştirdiği alımlama etkinliklerine yer verilir. Dört temel dil becerisinden biri olan okuma, “Okuduğunu Kavrama” başlığı altında değerlendirilir. Bir alımlama süreci olarak ele alınan okuma;

- “Genel okuduğunu kavrama
- Yazışmaları okuma
- Fikir sahibi olmak için okuma
- Bilgi ve sav için okuma
- Yönergeleri okuma
- Serbest zaman etkinliği olarak okuma”

olarak alt başlıklara ayrılmıştır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin seviyelerine uygun olarak sadeleştirilen anlatmaya bağlı metinleri (manzum hikâye, mensur hikâye, roman vb.) eğitim ortamlarında ya da buradan bağımsız olarak tercih edip okumaları, “Serbest zaman etkinliği olarak okuma” başlığı altında değerlendirilebilir. D-AOBM’de B1 seviyesi için “Serbest zaman etkinliği olarak okuma” başlığında sahip olunan yeterlilikler şu şekilde sıralanmıştır:

- “Daha geniş bir izleyici için hazırlanmış gazete/dergilerin film, kitap, konser vb. anlatımlarını okuyabilir ve ana noktalarını anlayabilir.
- Karmaşık olmayan bir dil ve tarz kullanılması koşuluyla basit şiir ve şarkı sözlerini anlayabilir.
- Yüksek kullanım sıklığına sahip gündelik dil kullanan anlatılardaki, kılavuzlardaki ve dergi makalelerindeki yer, olay, açıkça ifade edilen duygu ve bakış açısı betimlemelerini anlayabilir.
- Temelde bir yolculuktaki olayları ve yazarın tecrübe ve keşiflerini anlatan bir seyahat günlüğünü anlayabilir.

- Düzenli sözlük kullanımı yardımıyla açık ve doğrusal bir akışa ve yüksek sıklık derecesi olan günlük dil kullanımına sahip hikâyelerin, basit romanların ve çizgi romanların olay örgüsünü takip edebilir.”

Okuma çalışmaları yabancı dil öğrencilerinin dile hâkimiyetini artıracığından, diğer dil becerileriyle beraber bu alana da yoğunlaşılması gerekmektedir. Bunun için öğrencilerin dilin kullanım şeklini ve kültürel izleri görebileceği edebî metinlerin tercih edilmesi çalışmalara olumlu yönde katkıda bulunacaktır. Tıpkı İngilizce öğrenirken Shakespeare’ın *Othello*, Charles Dickens’ın *Great Expectation* (Büyük Umutlar), Edgar Allen Poe’nun *The Gold Bug* (Altın Böcek) ve Jane Austin’in *Sense and Sensibility* (Akıl ve Tutku) gibi sadeleştirilmiş eserlerinin okunması gibi, Türkçe öğrenen yabancıların da bizim edebiyatımızdan farklı dönemlere ait klasikleşmiş yazar ve eserleri okumalarının önemli olduğunu düşünüyoruz. Nitekim Dede Korkut Hikâyeleri gibi Türk edebiyatında önemli yere sahip olan eserler de alanda okuma materyali olarak kullanılmak üzere sadeleştirilmiştir.

Araştırmanın problemi “Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilere sunulacak olan edebî metinlerin sadeleştirilmesi hangi unsurlar gözetilerek yapılır?” olduğundan öncelikle bu konuda bir çerçeve çizilecek, ardından Samipaşazade Sezai’nin *Kediler* isimli hikâyesinin B1 seviyesine sadeleştirilmesi çalışması yapılacaktır. Sadeleştirme işlemi yapılırken hedef dil seviyesine uygun olan dil bilgisi yapıları için Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı’na, seviye yeterliliğiyle ilgili kriterler için D-AOBM’ye başvurulmuştur.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu tezde amaç, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi alanında sadece güncel metinlerin değil klasik edebî eserlerin de kullanılabileceğini vurgulamak ve dört temel dil becerisinden biri olan okuma alanında ihtiyaç duyulan materyallerin zenginleştirilmesi için sadeleştirme çalışmalarının nasıl yapılacağına ve ne tür metinler seçilebileceğine bir örnek uygulamayla katkıda bulunmaktır. Bu amaç doğrultusunda, eserin anlaşılabilir ve akıcı bir şekilde okunması için gerekli görülen yöntemlerle B1 seviyesinin kazanımlarına uygun olarak sadeleştirilen metin; dil bilgisi, kelime kullanımı ve cümle uzunluğu bakımından hedef seviyeye uygun hâle getirilmiştir. Cümlelerde A Frequency Dictionary of Turkish (AFDT) çalışmasına göre sık kullanılan kelimeler tercih edilmiştir. Çalışma incelenmiş, kelimeler kullanım sıklıkları bakımından karşılaştırılmış ve yüksek sıklığa sahip olan kelimeler tercih edilmiştir.

1.3. Araştırmanın Önemi

“Bir toplumun dili ve kültürüyle ilgili pek çok ayrıntı ve bilgi edebî eserlerde saklıdır. Yaşam tarzları, bireylerin birbirleri ile olan iletişimi, kullandıkları kelimelerde, dil yapılarında gizlidir.” (Bulut, 2017, s.2) Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler de dilin konuşulduğu toplum tarafından sözlü ve yazılı olarak kurulan ortak bir dünyaya girerler. Bu dünya; ortak tarih, toplumun yaşantısı, hisleri ifade etme biçimi, söz kalıpları, sosyal yaşam kuralları, gelenekler, atasözleri ve deyimler gibi birçok farklı unsuru içerisinde barındıran, sınırları oldukça geniş bir alana işaret eder. Bu dünyanın çözümlenmesi için hem rehber hem de materyallere gereksinim duyulur ki okuma materyalleri, dilin dünyasının çözümlenmesi için tercih edilebilecek materyallerin başta gelenlerindendir.

Türkçe, farklı coğrafyaların izlerini taşıyan, çeşitli kültürel etkileşimlerle beslenen bir dildir. Türkçenin tarihsel sürekliliği buraya dayanmaktadır. Dilin gelişimi ve değişimi üzerinde toplumsal ve siyasi olayların da etkisi bulunmaktadır. Tanzimat Döneminde toplum hayatında yoğun olarak hissedilen yenileşmeler dil kullanımında da kendisini göstermiştir. “Dilin edebiyattaki önemi, dilsiz edebiyatın olamayacağı, bir gramer ve bir lügat yapılması mecburiyet hemen hemen bütün Tanzimatçılar tarafından kabul edilmiştir. Bundan başka bir de dilde sadeleşme meselesi ortaya çıkmış, bunun nasıl yapılması gerektiği üzerinde düşünceler ileri sürülmüştür.” (Ercilasun, 2018, s.264) Bu sadeleşme edebî eserlerde de kendisini göstermiş, sade ve anlaşılır bir dil kullanılmaya özen gösterilmiştir.

Dilin kullanım inceliklerine yer verilen edebî metinler, okuma zevkini aşılamanın yanı sıra dil ile ilgili hâkimiyetin artmasına yardımcı olur. Tanzimat Dönemi Türk edebiyatına ait pek çok klasik eser de Türkçe öğretiminde kullanılabilecek eserler arasında yer alır. Dönemin sanatçılarından Samipaşazade Sezai’nin yazmış olduğu “Kediler” isimli hikâyesinin sadeleştirilmesi, hem yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanı için bir okuma materyali sağlanması hem de Türk edebiyatının Cumhuriyet öncesindeki eserlerinden bu alanda yararlanılabileceğini gösteren bir örnek olması açısından yararlı olacağı söylenebilir.

1.4. Araştırma Soruları

1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi alanında okuma çalışmalarının yeri nedir?
2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi’nde kullanılacak okuma metinlerinin seçimi hangi esaslara göre gerçekleştirilmelidir?

3. Öğrencilere sunulacak okuma metnlerinin sadeleştirilmesi hangi unsurlar gözetilerek yapılmaktadır?

4. Edebî metnlerin sadeleştirilmesinde hangi yöntemlerin kullanılması uygun olur?

5. D-AOBM’de belirlenen seviye yeterliliklerine göre kelime seçimi nasıl yapılır ve dil bilgisi yapıları nasıl belirlenir?

1.5.Varsayımlar

Araştırmada şu varsayımlardan hareket edilmiştir:

1. Yeni Türk edebiyatının klasikleşmiş eserleri, Türk kültürünün tanınması için okunması gereken eserler arasında yer alır.

2. Samipaşazade Sezai’nin hikâyelerinde, yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenen öğrencilerin Türk dili ve kültürü bakımından yararlanabilecekleri unsurlar bulunmaktadır.

3. Seviyelere göre sadeleştirilmiş edebî metinler, hangi yüzyıla ait olursa olsun kültür aktarımında önemli rol oynar.

4. Edebî metin sadeleştirmesinde kullanılan kısaltma, bölme, açıklama, düzenleme, düşürme gibi yöntemler içinden bölme ve açıklama, Samipaşazade Sezai’nin hikâyeleri için en uygun görünen yöntemlerdir.

1.6. Sınırlılıklar

1. Çalışma, Samipaşazade Sezai’nin “Kediler” adlı hikâyesinin sadeleştirilmesi ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Metin Değiştirim: “Metin değiştirim (text modification), kaynak metin ile bu metin üzerinde yapılan bir dizi dilbilimsel değişiklik sonucunda ortaya çıkan hedef metin arasındaki ilişkiyi karşılamaktadır.” (Durmuş, 2013, s.392)

Metin Sadeleştirme: Metin sadeleştirme, bilgi içeriğini ve anlamı korurken, metnin dilbilgisel ve sözcük dağarcığı karmaşıklığını azaltma sürecidir. (Siddharta, 2011, s.3)

Sadeleştirilmiş Girdi: Sadeleştirme veya sadeleştirilmiş girdi, ikinci dil öğrenenlerin anlamasını kolaylaştırmak için bir konuşmacı ya da yazar tarafından değiştirilen ikinci dil

girdisidir. Bu basitleştirmeler, ses bilimsel (sözlü girdide), morfolojik, sentaktik, leksikal ve söylem modifikasyonları gibi çeşitli değişiklikleri içerir. (Leow, 1993, s. 334)

Kültür Aktarımı: “Yabancılarā Türkçe öğretiminde kültür aktarımı ifadesi ile belirtilmek istenen ana düşünce, öğretilmek istenen dilin gramer yapısının yanında, o dilin kültürünün de verilmesidir.” (Elbir ve Aka, 2015, s. 383)

2. BÖLÜM

LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümde, çalışmanın konusu, amacı ve problemi ile ilgili daha önceden yapılan çalışmalara yer verilmektedir.

2.1. Tezler

Bakan (2012), *“Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Bir Sadeleştirme Denemesi: Sait Faik Abasıyanık, “Meserret Otel”* adlı yüksek lisans eserinde metindilbilim normlarına uygun bir şekilde hikâye sadeleştirme çalışması yapmayı amaçlamaktadır. Sadeleştirme işlemi yaparken eserin yazınsallık boyutunu korumayı öncelikli hedef olarak belirlemiştir. Yazar, çalışmasının sonucunda metin sadeleştirme işleminin dilbilimden destek alınarak uygulanabileceği sonucuna ulaşmıştır.

Eroğlu (2015), *“Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Ömer Seyfettin’in “Üç Nasihat” Hikâyesinin Yabancılara Türkçe Öğretimi İçin Sadeleştirme Denemesi”* adlı yüksek lisans çalışmasında ilgili hikâyenin sadeleştirilmesiyle ders kitapları dışındaki kaynaklara bir katkıda bulunmayı amaçlamıştır. Yazar, hikâyeyi çeşitli yöntemlerle sadeleştirmiştir. Yazar, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için dil seviyelerine uygun olan okuma materyallerinin hazırlanması ve bu materyallerin kültür boyutunun da dikkate alınması gerektiği sonucuna varmıştır.

Gürler (2017), *“Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sait Faik Abasıyanık’ın Hikâyelerinin A1-A2 Seviyelerine Uyarlanması”* adlı yüksek lisans tezinde Sait Faik Abasıyanık’ın “Bir İlkbahar Hikâyesi”, “Ben Ne Yapayım”, “Zemberek”, “Son Kuşlar” ve “Hişt Hişt” adlı hikâyelerini A1-A2 seviyelerine göre sadeleştirmiştir. Yazar, bu çalışmasıyla bu seviyedeki öğrencilerin okuma becerilerine katkıda bulunmayı hedeflemiştir.

Kaymaz (2018), *“Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sabahattin Ali’nin Apartman ve Köpek İsimli Hikâyelerinin A1-A2 Seviyelerine Sadeleştirilmesi”* adlı yüksek lisans tezinde ilgili dil seviyesinde olan öğrencilerin yaş seviyelerine uygun okuma materyalleri hazırlamayı amaçlamaktadır. D-AOBM’ye göre uyarlanan metinlerin öncesinde ve sonrasında çeşitli alıştırmalara yer verilmiştir. Kaymaz, bu çalışmasının sonucunda başlangıç seviyesine yönelik olarak hazırlanan metinlerin görsellerle desteklenmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Süner (2018), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazınsal Metinlerin B1 Düzeyine Uyarlanması: Eskici Örneği” adlı bir yüksek lisans tezi yazmıştır. Bu tezin amacı, okuma-anlama becerisinin kazandırılması için kullanılan metinlerin bilimsel bir yöntem kullanılarak çözümlenmesi ve sadeleştirilmesidir. Yazar, sadeleştirme işlemini metindibilimsel ölçütler çerçevesinde yapmıştır. Sadeleştirilen çalışmanın amacına ulaşma durumunu ölçmek için bir uygulama yapmıştır. Özgün metin ve sadeleştirilmiş metnin kavrama durumunu ölçmek için çeşitli sorular oluşturmuş, her iki metin için de bir okuma ve anlama ölçmesi yapmıştır. Yazar, çalışmasının özgün metni okuyan öğrencilerin, sadeleştirilmiş metni okuyan öğrencilerden daha fazla sayıda bilmediği kelime olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Özmen (2019), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirme Teknikleriyle Öykülerin Yeniden Oluşturulması” adlı doktora tezinde Murat Gülsoy’un “Kayıp Eşyalar Bürosu”, Sait Faik Abasıyanık’ın “Fındık”, Haldun Taner’in “Heykel”, Yaşar Kemal’in “Kalemler”, Cemil Kavukçu’nun “O Bakış”, Ömer Seyfettin’in “Perili Köşk” isimli hikâyelerini A1, A2 ve B1 seviyelerine uygun olacak biçimde sadeştirmiştir. Yapılan sadeleştirme çalışmalarının A1 düzeyinde metnin estetik yönünü olumsuz etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Yazar, bu nedenle A1 seviyesinde öykü yerine fıkra, anı ve masal gibi eserlerin tercih edilmesinin uygun olduğunu belirtmektedir.

Boztoprak (2020), “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılmak Amacıyla Dede Korkut Kitabı’nın Türkistan/Türkmen Sahra Nüshası 13. Boy’un B1 Düzeyinde Sadeleştirilmesi” adlı bir yüksek lisans tezi yazmıştır. Çalışmanın amacı, Türk kültürünün önemli bir parçası olan Dede Korkut Hikâyelerinin bir kısmının B1-B2 seviyesine uygun olarak sadeleştirilmesidir. Metin öncesinde ve sonrasında yapılmak üzere dört temel dil becerisini kapsayan çeşitli etkinliklere yer verilmiştir. Bu etkinliklerle, okuma becerisi başta olmak üzere dört temel dil becerisinin gelişmesine katkıda bulunmak amaçlanmıştır. Çalışmanın amaçları arasında Türk kültürünün aktarılması düşüncesi de bulunmaktadır. Dede Korkut Hikâyelerinin Türkçe öğretimi çalışmalarında kullanılabileceği sonucuna varılmıştır. Bu hikâyeler, Türklerin yaşam tarzını ve hayata bakış açısını ele aldığı için önemli bir yere sahiptir. Türkçe’nin en güzel kullanımı, kültürel kodlar ve değerli cümle kalıpları bu hikâyelerin içerisinde yer almaktadır. Boztoprak, sadeleştirme çalışmasını Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Metni B1 düzeyi kazanımları ve Yunus Emre Enstitüsü’nün “Yedi İklim Türkçe” ile “İstanbul Yabancılar İçin Türkçe” kitaplarının B1 seviyesi kazanımlarına uygun olarak yapmıştır.

Ghaffari (2020), “*Yabancılar Türkçe Öğretiminde Dil Yeterliliklerine Uygun Edebi Metin Uyarlama*” isimli doktora tezi çalışmasında öğrencilerin okuma becerisini geliştirmek için metin ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlamaktadır. İhtiyaçların karşılanması doğrultusunda okuma etkinlikleri sırasında ya da ders dışında kullanılacak materyallerin belirli kriterler doğrultusunda sadeleştirilmesi yapılmıştır. Yazar, bu çalışmasıyla önemli eserlerin tanıtılmasını hedeflemektedir.

Ahmet (2021), “*Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin’in “Pembe İncili Kaftan” Hikâyesinin B1 Seviyesine Göre Uyarlanması Çalışması*” adlı yüksek lisans tezini Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin Türk kültürünü tanımaları, Türk edebiyatına ait bir eseri estetik zevk alarak okumalarını sağlamak amacıyla yazmıştır. Yazar sadeleştirme çalışmasını yaparken aynı zamanda metnin derin yapıdaki anlamını korumayı ve yazınsal değerinde en az kayıpla uyarlama çalışmasını yapmayı amaçlamıştır. Özgün metin ve uyarlanmış metin öğrencilere verilmiş, bu metinlerle ilgili anlamaya yönelik sorular sorulmuştur. Yazar, bu çalışmanın sonucunda uyarlanmış metinle ilgili sorulan sorulara verilen doğru cevap sayısının özgün metne oranla daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Atalay (2021), “*Aytül Akal’ın “Kızım, Ben Çocukken...” Adlı Kitabının Yabancılar Türkçe Öğretimi A1-A2 Seviyesi Bağlamında Sadeleştirilmesi*” adlı yüksek lisans tezinde D-AOBM ve Türkiye Maarif Vakfının yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için hazırlamış olduğu programı inceleyerek Aytül Akal’ın kitabını sadeleştirmiştir. Atalay, bu çalışmasında okuma materyallerini zenginleştirmek, okuma ve anlama becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olmak, Türk kültürünü tanıtır Türkiye’ye olan ilgiyi artırmayı amaçlamıştır. Yüzeysel anlamdan öte olarak derin anlamın sezdirilmesi, günlük konuşma kalıplarının gösterilmesi ve dili öğrenen kişilere sade bir metin sunulması da bu çalışmanın amaçları arasında yer almaktadır. Metin uyarlama, özgün metin kullanma ve sadeleştirme çalışması yapma etkinliklerin artması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Bilgiç (2021), “*Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirme Teknikleri Çerçevesinde Tarık Buğra’nın “Hayat Böyledir İşte” Adlı Hikâyesinin A2 Düzeyine Uyarlanması*” adlı yüksek lisans tezinde A2 seviyesinde olan öğrenciler için bir sadeleştirme çalışması yapmıştır. Yazar, sadeleştirilmiş metnin anlamaya olan katkısını ölçmek için bir değerlendirme çalışması yapmıştır. Özgün metin ve sadeleştirilmiş metinle ilgili anlamaya yönelik sorular sorulmuştur. Yazar, sadeleştirilmiş metinlerin anlamayı kolaylaştırdığı ve öğrencilerde okuma motivasyonunun artmasını sağladığına yönelik bir sonuca ulaşmıştır.

Güdek (2021), *“Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metin Değiştirimi: Mustafa Kutlu’nun “Hayat Güzeldir” Hikâyesi Örneği”* adlı bir yüksek lisans tezi yazmıştır. Yazar, bu çalışmada Türkçe öğrenen yabancı öğrenciler için bir eserin seviyeye uygun olacak şekilde metin değiştiriminin yapılmasını ve bu eserin anlama düzeyinin belirlenmesini amaçlamıştır. Bir grup öğrenciye özgün metin okutulmuş, metnin sonunda verilen soruları cevaplamaları istenmiştir. Diğer gruptaki öğrencilere ise değiştirim yapılmış metin okutulduktan sonra sorular yöneltmiştir. Yazar, değiştirilmiş metni okuyan öğrencilerin soruları doğru cevaplama oranının daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır.

Tuğrul (2021), *“Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Refik Halit Karay’ın “Şeftali Bahçeleri” Adlı Hikâyesinin A1-A2 Düzeyine Göre Sadeleştirilmesi”* adlı yüksek lisans tezinde ilgili hikâyeyi sadeleştirerek Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için ders kitapları dışında bir okuma materyali sunmayı hedeflemiştir. Okuma alanındaki materyal eksikliğinin tamamlanması, öğrencilerin motivasyonunu artırmak ve Türk kültürüne katkıda bulunmak yazarın amaçları arasında yer alır. Yazar, mevcut okuma materyallerine zenginlik katmak için hazırlanan bu çalışmaların titizlikle yapılması gerektiğini savunur. Öğrenilmek istenilen dilin edebî eserlerinin, dil öğrenim sürecine katkıda bulunacağı görüşünü sunar.

Erişkin (2022), *“Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Anlatısal Metinlerin Yazınsal Göstergebilim Yöntemiyle Sadeleştirilmesi: Kürk Mantolu Madonna Örneği”* adlı yüksek lisans tezinde okuduğunu anlama yeterliliğinin geliştirilmesine katkıda bulunmak için ilgili eseri yazınsal göstergebilim yöntemlerine göre sadeleştirmeyi amaçlamıştır. Erişkin, çalışmasının sonucunda sadeleştirilen metinde özgün metinde yer alan tüm bilgilerin verilebildiği, kültür aktarımında önemli yere sahip olan yazınsal metinlerin bu teknik aracılığıyla sadeleştirilebileceği sonucuna varmıştır.

Aksu (2023), *“Uluslararası Öğrencilere Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesi İçin B1 Düzeyinde Metin Uyarlama: “Ömer Seyfettin-Gizli Mabet” Örneği”* isimli yüksek lisans tezinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin öğreniminde kullanılmak üzere bir okuma materyali hazırlamayı amaçlamıştır. Yazar, D-AOBM ve Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe ders kitaplarındaki B1 seviyesi yeterliliklerini kriter olarak almıştır. Aksu, çalışmasının sonunda Ömer Seyfettin’in dilinin günümüze yakın olduğu, B1 seviyesindeki öğrenciler için kıymetli eserlerinin bulunduğu sonucuna ulaşmıştır.

2.2. Makaleler

Erişek ve Yücel (2002), “*Dil Öğretiminde Yazınsal Metinlerin Yeri*” isimli makalede yabancı dil öğreniminde yazınsal metinlerin kullanımının öğrenciye birçok faydası olduğundan bahseder. Öğrencilerin, daha aktif olması ve hedef kültürle ilgili sahip oldukları bilgi düzeylerinde yaşanacak artış bu faydalar arasında yer almaktadır. Yazınsal metinlerin dil öğrenimi sürecinde kullanılmasının öğrencilerin farklı kültürlerle karşı hoşgörüyü yaklaşmasını destekleyeceği belirtilir. Yazınsal metinler aracılığıyla farklı kültürlerle karşılaşan öğrencilerin kendi kültürleriyle hedef kültürü karşılaştırıp, benzerliklerin ve farklılıkların ayırmasına varacakları ve bu sayede kendi kültürlerini daha iyi anlayacakları söylenir.

Er (2005), “*Yabancı Dil Öğretiminde Okuma*” adlı makalesinde okuma edimiyle ilgili taramalar yaptıktan sonra, yabancı dil öğretiminde okuma etkinliğinin niteliğiyle ilgili çeşitli sonuçlara ulaşmıştır. Söz konusu makalede yabancı dil öğretiminde okuma çalışmaları yapılırken gerçek metinler ve yazınsal metinler olmak üzere iki farklı metin türünün kullanıldığından söz edilir. Yazar, ana dilde ve yabancı dilde okuma yapanları gözlemleyen araştırmacıların yaptıkları tanımlara göre üç farklı sonuca ulaşmıştır:

1. “Yazılı veya basılı sembollere bellekte önceden edinilmiş bilgilerden hareketle bir anlam verebilme ve bu anlamı mesajın algılanması için kullanabilme yetisi,
2. Yazılı sözcükleri saliselerle ölçülebilecek bir zaman içerisinde tanıyabilme,
3. Değişik düzeydeki ve değişik türdeki bilgilerin anlık ve otomatik kullanımı: görsel, sessel, tümcesel, sözcüksel algılama, metnin anlamını, yazarın niyetini algılama.” (s. 209)

A. Demir ve Açık (2011) “*Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürlerarası Yaklaşım ve Seçilecek Metinlerde Bulunması Gereken Özellikler*” isimli makalede Türkçe öğretiminde kullanılan metinlerin amaca götüren bir araç olduğunu belirtmektedir. Bu araçların seçiminde bazı kriterlerin göz önünde bulundurulması gerektiği, metinlerin niteliklerinin amaca uygun olması gerektiğini vurgular. Kültürlerarası yaklaşımdan hareketle, kullanılacak olan metinlerde kültürel unsurların bulunması gerekliliği üzerinde durulmuştur.

Durmuş (2013), “*Metin Değiştiriminin Dilbilimsel Süreçleri Üzerine*” isimli makalesinde metin değiştirimi “Metin değiştirim (text modification), kaynak metin ile bu metin üzerinde yapılan bir dizi dilbilimsel değişiklik sonucunda ortaya çıkan hedef metin arasındaki ilişkiyi karşılamaktadır.” şeklinde tanımlamıştır. Özetleme, sadeleştirme, kısaltma,

bölme, açıklama, genişletim, birleştirme, yerine koyma, düzenleme, düşürme ve eksiltme gibi çeşitli işlemler sonucunda metin değiştirme işlemlerinin yapıldığını söyler. Sadeleştirme, özetleme ve genişletimin başlı başına bir değiştirim türü olduğunu vurgular. Sadeleştirme çalışmalarında öğrencilerin anlamayacağı düşünülen yapıların yakın veya eş anlamlılarıyla değiştirilmesi ya da tamamen çıkartılması yoluna gidildiğinden söz etmektedir.

Soyer (2016), *“Yabancı Dil Öğretiminde Edebiyatın Yeri ve Dil Becerilerinin Gelişimine Katkısı”* isimli makalesinde bütüncül bir dil eğitimi için yabancı dil öğretimi sürecinde edebi metinlerin kullanılmasının gerekliliğinden bahseder. Bu çalışmada edebi eserlerle ilgili edinilen bilgilerin aktif bir şekilde kullanılmasını sağlayan yaratıcı drama etkinlikleri düzenlenmiştir. Yazar, yapılandırılmış ders planlarını örnek olarak sunmuştur. Yaratıcı drama etkinlikleri aracılığıyla öğrencilerin derste aktif olarak rol almasının diğer dil becerilerinin gelişimine de olumlu yönde katkı sağladığı saptanmıştır.

Demirel (2020), *“Yabancı/İkinci Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metne Müdahale: Uygulamalı Bir Değiştirim Örneği Olarak: ‘Deneme’”* isimli makalesinde önce literatür taraması yaparak bir çerçeve çizmiştir. Bunun ardından “Bilim Teknik” dergisi arşivinden aldığı “Televizyon Bağımlılığından Kurtulmak” adlı denemeyi A2 seviyesine göre uyarlama çalışması yapmıştır. Yazar, bu çalışmasında Türkçe öğretiminde doğru metinlerin sunulmasıyla öğrencilerin yalnızca okuma becerilerinin değil, buna bağlı olarak konuşma, yazma ve dinleme becerilerinin de gelişeceğini vurgulamaktadır. Yapılan metin uyarlama çalışmalarının öğrencilerin dil seviyesi ile kullanılacak metnin okunabilirlik düzeyi arasında bir ahenk yakalamaya yardımcı olacağından bahsetmiştir. Bu sayede öğrencilerin yaptıkları okumadan zevk almaları, karmaşık süreçlere odaklanmadan metnin anlamını kavrayabilmeleri sağlanır.

3. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

3.1. Kavram Alanı

3.1.1. Dil, Ana Dili ve Yabancı Dil. Anlama ve anlatma ihtiyaçlarının karşılanması ancak dilin kullanımıyla mümkün olur. İnsan düşüncesinin ve sözlerinin sınırları, dil ile belirlenir. Yine aynı şekilde bir milletin tarihi, birikimi, kültürü ve sahip olduğu tüm miraslar dil ile şekillendirilip aktarılır. Bir milletin kültürü ile iç içe olan dil, ilk olarak o milletin anlaşılması için âdeta bir anahtar görevi görür. Toplum hafızası ve insan yaşantısıyla derin bir bağlantıya sahip olan dil, birçok araştırmacı tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. İnsan yaşamı dinamik bir temele sahiptir. Bu dinamik temelin iletişimle var olmasından dolayı, günlük hayatın, sosyal yaşantının, insan ilişkilerinin, insan ürünü olan her şeyin temelinde bu kavram bulunur. Felsefi çalışmalar yapan Heidegger “Dil varlığın evidir.” diyerek, dilin insanın varoluşundaki yeri ve önemi üzerine önemli bir değerlendirme yapmıştır.

İletişimin en temel ve basit aracı olarak değerlendirilen dil için Kerimoğlu (2014) “Dil, insanın yapay bir kurgusudur.” (s.2) yaklaşımında bulunmuştur. Dil ile ilgili geniş ve kapsamlı bir tanım Muharrem Ergin tarafından yapılmıştır. Ergin (2009) “Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir.” (s.3) tanımıyla dilin canlı bir varlık olduğuna, belirli kaidelere bağlı olarak zaman içerisinde değişiklik gösterdiğine işaret etmiştir. Modern dilbilimin kurucusu olarak anılan Saussure ise “Dil, konuşan kişinin bir işlevi değildir, bireyin edilgen bir biçimde belleğine aktardığı üründür.” (s.43) tanımını yaparak anlama ve anlatma boyutlarına değinmiştir.

Dil ile ilgili bir ayrım da kişinin doğduğu çevrede edindiği dil ve çeşitli amaçlar doğrultusunda, ana dili kazanımından farklı bir biçimde, formal veya informal bir eğitim sürecine dâhil olarak öğrendiği yabancı dildir. Bu noktadaki ayrım, ana diline işaret eden “edinim” ile sonradan yabancı dil öğrenimine işaret eden “öğrenim” kavramlarıyla anlam kazanır. Ana dilini edinmek bireyin anne, babası ve içine doğduğu çevre ile alakalıyken bir yabancı dili öğrenmek, içsel motivasyona ve çalışma gibi çeşitli faktörlere bağlıdır. “Edinim – öğrenme arasındaki temel fark süreçlerin “bilinçli” olup olmadığı ile alakalıdır. Edinim, dilin “bilinçaltı” sürecini tanımlarken öğrenme “bilinçli” ve “istendik” bir süreci ifade eder.”

(Uçak, 2015, a.67) Ana dili kişinin içine doğduğu çevreyle iletişim kurmasını sağlar ve kurulan sosyal bağların temelini oluşturur. Oruç, ana dili kavramını şu cümlelerle tanımlar: “Ana dili” kavramındaki ana sözcüğü doğrudan anne ile ilgili olduğu için en kısa tanımıyla, kişinin annesinden öğrendiği dil anlamına gelmektedir. Biraz daha geniş anlamda bir tanım yapılacak olursa da “ana dil” için kişinin annesinden, ailesinden, sosyal çevresinden doğal yolla ilk edindiği, en iyi kullandığı ve hâkim olduğu dildir diye tanımlayabiliriz.” (Oruç, 2016, s.314). Birey, çocukluk döneminde genellikle evde ailesi tarafından ana dilini öğrenir. En iyi anlama ve anlatma biçimi ana dili aracılığıyla gerçekleştirilir.

Türkçe’nin musiki olarak ahenkli bir sedaya sahip olduğunu belirten İşcan (2007) “Bir ana dil olarak Türkçe, duygu, düşünce ve hayallerin tam ve etkili bir şekilde ifade edilebildiği mükemmel bir anlam zenginliğine sahiptir. Bir dilin bu anlamda mükemmeliyete ulaşması için tarihî derinlik, ilim dili ve edebî dil yüzyıllarca işlenmişlik ve bir kurallar bütünlüğüyle sistemleşmişlik gerekir.” (s.5) diyerek dilimizin hem şekil hem de muhteva açısından derin ve zengin dünyasına işaret etmiştir.

Güncel Türkçe Sözlükte yabancı dil tanımı "Ana dilin dışında olan dillerden her biri." şeklinde yapılmıştır. “Bugünün dünyasında yabancı bir dil bilmek, dünyayı daha iyi anlamının bir anahtarı olarak görülür. İş, eğitim ve sosyal amaçlı olarak yapılan öğrenmeler, kişinin kendi kültürü dışında başka bir kültürle daha iç içe olmasını sağlar. Yabancı bir dil bilmek yeni bir kültürün kapılarını açtığı için o dili öğrenen kişinin entelektüel birikimine de olumlu yönde katkı sağlar. Özellikle birbiriyle sık sık temasta bulunan toplumların birbirlerinin dilini öğrenmesi gerekir. Formal veya informal olarak ilerletilmesi mümkün olan yabancı dil öğrenimi, belirli bir amaç doğrultusunda sistemli ve metotlu olarak gerçekleştirilir. Yabancı dil öğretiminde çeşitli yöntem ve teknikler kullanılır. Yabancı dil öğreniminde yaygın biçimde kullanılan yöntemler Memiş ve Erdem (2013) tarafından şöyle sıralanmıştır:

- ✓ “Dil bilgisi-Çeviri Yöntemi (Grammar-Translation Method)
- ✓ Direkt Yöntem/Dolaysız Yöntem (Direct Method)
- ✓ Doğal Yöntem (Natural Method)
- ✓ İşitsel-Dilsel Yöntem (Audio-Lingual Method)
- ✓ Bilişsel Yöntem (Cognitive-Code Method)
- ✓ İletişimsel Yöntem (Communicative Method)
- ✓ Seçmeli Yöntem (Eclectic Method)” (s.299)

Yabancı dil öğreniminde sık tekrar etmenin ve hedef dili kullanmanın öneminden söz eden Yolcu (2002) öğrenim sürecinin aşamalarını şu şekilde sıralar:

- 1-Dinleme/duyma, doğru telaffuz etme ve tekrarlama;
- 2-Kalıplaşmış kelimeleri; cümleleri okuyarak öğrenme, anlama, anlatabilme;
- 3-Cümle içinde yer alan kelimelerin anlamlarını öğrenme ve anlatabilme;
- 4-Anlatımda yer alan arka arkaya gelebilen cümleleri ve ifade tarzlarını anlama;
- 5-Söylenen cümleleri veya okunan haberleri, şarkıları anlama ve yazabilme. (s.46)

Ana dili kişinin içinde bulunduğu çevreden, yabancı dile göre nispeten daha az çabayla öğrendiği, dünyayla arasındaki ilişkiyi kurmasına yardımcı olan bir köprü gibidir. Yabancı dil ise, kişinin belirli ihtiyaçlar ve istekler doğrultusunda, suni bir şekilde, başka milletlerin fertlerini anlamak ve onların dünyasına dâhil olmak için öğrendiği bir araçtır. Ana dili, kişinin düşüncelerini şekillendirir. Ana dilinin edinimi bir nevi zorunluluk gibidir. Yabancı dil öğrenimi süreci ise kişinin isteği, kullanılan yöntem ve teknik, öğrenmeye ayrılan zaman gibi çeşitli dışsal ve içsel faktörlere bağlıdır. İlkhan (1987) ana dilinin telaffuz kurallarının yabancı dile göre daha kusursuz bir şekilde öğrenildiğini belirttiği çalışmasında, ana dili edinimi ve yabancı dil öğrenimini farkına şöyle değinir: “Anadil edinimi araç-amaçtır, yabancı dil edinimi ise genellikle amaçtır. Öğrenen kişi yabancı dili içinde yaşadığı toplulukla kullanmak için değil, daha iyi bir sosyal imkân kazanabilmek için öğrenir. Hâlbuki anadil insanın temel ihtiyaçlarından biri, belki de en önemlisidir.” (s.184) Ana dil edinimi süreci çocuğun maruz kaldığı dil ortamına bağlı olarak içgüdüsel bir şekilde ilerler. Dil bilgisi kuralları bilinçsizce öğrenilir ve konuşma becerisi doğal bir şekilde gelişir. Yabancı dil öğrenimi ise genellikle bilinçli bir çaba gerektirir ve sistematik bir süreçtir. Genel olarak okul veya dil kursları gibi eğitim ortamlarında gerçekleşir. Dil bilgisi kuralları ve kelime bilgisi bilinçli bir şekilde öğrenilir, pratik yapma süreci daha bilinçlidir ve dil becerilerini kazanmak için ana dili ediniminden daha farklı bir şekilde çaba sarf edilir.

3.1.2. Kültür. Kültür kavramı, toplumların yaşayış biçimine göre tarihsel süreç boyunca farklı şekillerde tanımlanmıştır. Esas olarak Latince kökenlidir. Güncel Sözlükte kültür, “Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal

çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin.” ve “Bir topluma veya halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünü.” olarak tanımlanır.

Kültür kelimesi, dilimize Fransızcadan geçmiştir. Bizde kültür kavramına ilk defa bir karşılık arayan ve buna “hars” diyen düşünür Gökâlp olmuştur. Bir ulusa özgü olan dil, din, edebiyat, güzel sanatlar, hukuk, ekonomi, gelenek ve görenek, töre vs. gibi kurumların toplamına O, kültür demektedir. (Arslan, 2012, s.11) Arslanoğlu (2015) kültür kelimesinin Latince kökenli olduğuna işaret ederek kelimenin “Toprağı tarıma hazır hâle getirmek” (s.246) anlamına geldiğini söylerken Aktan ve Tutar (2007) bu kavram için “Kültür, en geniş anlamıyla insanoğlunun doğada değişim yaratarak ortaya çıkardığı, her türlü fiziksel ve düşünsel birikimi içerir. Bu yönüyle insanın gündelik deneyiminde ortaya koyduğu her tür somut ve soyut tecrübesi, kültür kavramı içinde değerlendirilebilir” diyerek genel bir çerçeveye çizmiştir.

Göçer (2012), “Kültür, bir milletin asırlar boyu yaşanmışlıklarının damıtılmış bir özetidir.” (s.50) şeklinde bir tanımlama yapmıştır. Gümüştekin (2011) kültür kavramıyla alakalı olarak “Kültür, insanın düşünsel, inançsal, duygusal etkinlikleri sonucunda ortaya çıkan yaratılar, değerler ve kuşaktan kuşağa aktarılan davranışlar bütünüdür.” tanımlamasını yapmıştır. Bir antropolog ve sosyolog olan White (1959), antropologların biliminin temelinde ve merkezinde kültür olduğundan söz etmiş, bu kavramın belirli bir tanımının olmamasının karışıklığa yol açtığını söylemiştir. Kültür kavramıyla ilgili ortak bir tanımın olmayışını “Bazılarına göre kültür, sadece zihinlerde var olur; bazılarına göre ise dış dünyadaki gözlemlenebilir şeylerden ve olaylardan oluşur.” (s. 227) şeklinde ifade eder.

Bir milletin ortak tarihine ışık tutan kültür kavramı, yaşamsal alışkanlıklara işaret eder. Birçok farklı alanla iç içe olan kültür kavramının terminolojik olarak birden fazla tanımı bulunmaktadır. Yapılan tanımların ortak noktasında kültürün oluşumunun insan faaliyetlerine dayalı olması yer alır. Kolektif bir birikimin ürünü olan yazılı, sözlü, görsel ve işitsel kültür öğelerinde, toplum dinamiğine ait değişimleri gözlemlemek mümkündür. Giyim, yeme-içme alışkanlıkları, törenler, sosyal ilişkiler, akrabalık ilişkileri, selamlaşma, uğurlama, kutlama gibi insan hayatına dair ne varsa kültürün bir parçasıdır. Toplumu oluşturan fertlerin etkileşimi sonucunda ortaya çıkan ortak bir hafızaya benzetilir.

3.1.3. Edebî Metin. *Türk Dil Kurumu Güncel Sözlüğü* (1998) edebiyat kelimesini “Olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü veya yazılı olarak biçimlendirilmesi sanatı; yazın.” şeklinde tanımlar. Kendine özgü bir üslubu bulunan edebî eserler çoğunlukla

estetik bir haz uyandırmak amacıyla hazırlanır. Bir güzel sanatlar kolu olan edebiyat, günlük hayatın sanatla yoğurularak okuyuculara sunulmasını sağlar. Sanatçı, sokakta görüleni, alelâdeyi, kendine özgü üslubuyla, sanatlı bir şekilde anlatarak farklı biçimlerde sunar. Edebiyatın keyif verme nedeni, bir bakıma burada gizlidir. Edebî metinle ilgili bir tanım Aktaş (2009) tarafından şu şekilde yapılmıştır: “Edebî metin; diğer sanat eserleri gibi yaşanan, düşünülen, tasarlanan gerçekliği eserin ortaya konulduğu dönemin zihniyeti, zevki ve anlayışından hareketle yorumlayıp dönüştürerek insana ait bir özelliği somut biçimde ifade eder. Yani edebî metin gerçeklikten hareketle daha kapsayıcı ve kuşatıcı bir gerçeklik kurar.” (s.196) Kişiye gerçek yaşamda deneyimleme fırsatının olmadığı durumlar kurgusal bir şekilde sunulur. Edebiyat, hayal gücünün gelişmesini sağlarken kişilerin kurgusal olarak farklı deneyimleri kendisi yaşıyormuş gibi hissetmesine aracılık eder.

D-AOBM’de “Yaratıcı metinlere yönelik (edebiyat dâhil) kişisel görüşleri ifade etme” başlığı altında eserin öğrenci üzerinde yarattığı etkinin ifade edilmesine odaklanılmıştır.

- “Eserden neden hoşlandığını ve hangi boyutların kendisini ilgilendirdiğini açıklama,
- Eserdeki karakterleri açıklama ve hangisiyle özdeşleştiğini söyleme,
- Eserin boyutları ile kendi deneyimleri arasında ilişkiler kurma,
- Hisler ve duygularla ilişkiler kurma,
- Bireysel olarak bir eseri bir bütün veya boyutlar halinde yorumlama” (D-AOBM, 2021, s. 11)

Bu ölçekte, yukarıda belirtilen anahtar kavramlar ışığında tanımlayıcılar betimlenmiştir. Tanımlayıcılar şekilde gösterilmiştir.

Şekil 1

Yaratıcı metinlere (edebiyat dâhil) yönelik kişisel görüşleri belirtme (D-AOBM, s. 111)

C2	Tanımlayıcı yok
C1	Eserin belli özelliklerine tepkisini ana hatlarıyla ortaya koyarak ve bu özelliklerin önemini açıklayarak bir esere yönelik kişisel yorumlamasını ayrıntılı şekilde betimleyebilir. Bir eserdeki bir karaktere yönelik kişisel yorumlamasını (karakterin psikolojik/duygusal durumu, eylemlerinin güdüler ve bu eylemlerin sonuçları) ana hatlarıyla belirtebilir.
B2	Fikirlerini ortaya koyarak ve onları örnekler ve savlarla destekleyerek bir esere yönelik tepkilerinin açık bir sunumunu yapabilir. Bir öykü, roman, film veya oyundaki olay örgüsünün gelişimine, karakterlere ve temalara yönelik kişisel yorumunu ortaya koyabilir. Bir esere yönelik duygusal tepkisini betimleyebilir ve tepkinin ne şekilde ortaya çıktığını ayrıntılı olarak anlatabilir. Bir eserde neleri fark edip hangi nedenle takdir ettiğini açıklayarak eserdeki ifade yapısına, tarza ve içeriğe yönelik tepkilerini belli ayrıntılar vererek ifade edebilir.
B1	Bir eserin belli bölümlerinin veya yönlerinin neden özellikle ilgisini çektiğini açıklayabilir. Kendisini en çok hangi karakterle ve hangi nedenle özdeşleştirdiğini belli ayrıntılar vererek açıklayabilir. Bir öykü, film veya oyundaki olaylar ile deneyimlediği veya duyduğu benzer olayları ilişkilendirebilir. Bir karakterin yaşadığı duygularla kendi yaşadığı duyguları ilişkilendirebilir. Hikâyenin belli bir noktasında deneyimlediği duyguları, ör. hangi noktalarda bir karakter için kaygıya kapıldığını nedenleriyle birlikte betimleyebilir. Bir eserin kendisinde uyandırdığı his ve düşünceleri kısaca açıklayabilir. Bir karakterin kişilik özelliklerini betimleyebilir. Bir karakterin duygularını betimleyebilir ve bu duyguların nedenlerini açıklayabilir.
A2	Duygularını ve görüşlerini basit bir dille ileterek bir esere yönelik tepkisini ifade edebilir. Bir eserin hangi yönlerinin özellikle ilgisini çektiğini basit bir dille ifade edebilir. Bir eserden hoşlanıp hoşlanmadığını, nedenlerini de belirterek basit bir dille ifade edebilir.
A2	Bir eserin kendisini nasıl hissettirdiğini basit sözcükler/işaretler kullanarak ifade edebilir.
A1 Öncesi	Tanımlayıcı yok.

Gerçekliğin ya da kurgusal bir durumun sanatkârane bir üslupla dile getirildiği edebî metinler didaktik, bilgi vermeye yönelik olarak yazılan eserlerden farklıdır. Bilgi vermeye yönelik olarak yazılan eserler, gerçeği olduğu gibi sunar. Ancak edebî eserlerde tarihî gerçeklik, aktarılan olay ve okuyucunun arasına yazarın bakış açısı, üslubu ve imgesel anlatımı girer. Soyer (2016) yabancı dil öğretiminde edebî eserlerin kullanılmasının önemine değindiği çalışmasında “Dünyamızı oluşturan göstergeleri farklı kurgularla kompleks bir yapı içinde ele alan edebî eserler veya diğer bir deyişle yazınsal metinler, kimi zaman doğrudan bir anlatım özelliğine sahip olsa da çoğu defa farklı düzeyde alegorik anlatımlarla kendini ortaya koymaktadır.” (s.305) tanımını yapmıştır. Edebî eserler her okur için farklı bir anlama

sahiptir. Okuyucunun kendi deneyimleriyle harmanladığı, duygusal durumu ve dünya görüşü doğrultusunda kişiselleştirdiği bu eserler benzersiz yorumlara açık bir zenginlik sunar.

Edebî metinler, imgelerle ve yazarın kendine ait betimlemeleriyle ortaya konan sanatsal ürünlerdir. Bu sanatsal ürünlerde, yazarın içinde bulunduğu topluma dair kültürel öğelere de yer verilir. Çoğu eser, yazıldığı dönemin toplum yaşantısına ışık tutar. Bu noktadan hareketle, edebî metinlerin yalnızca okuma zevki sunan eserler değil, bir toplumun yaşantısına, kültürel hayatına ayna olan ürünler olduğunu söylemek de mümkündür. “Okuyucu, edebî eserler aracılığıyla dönemsel hareketler hakkındaki tarih bilgisine ulaşabilmek imkânına sahip olabilir. Yine aynı dönemsel hareketleri sosyolojik ve felsefik yaklaşım içerisinde inceleyip yorumlayabilme şansını elde edebilir.” (Nalcıoğlu, 2016, s.704) Edebiyat eserleri yazıldığı dönemin toplumsal yapısına, kültürel ve tarihî dokusuna ışık tutarak kültürel bir anlayış geliştirmeye yardımcı olur.

3.2. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımı

Dil ve kültür birbirini besleyen iki olgu olduğu için, bir yabancı dil öğrenen kişinin kültürden uzak kalması düşünülemez. YTO alanında yapılan çalışmalar salt dil öğretimi olarak sınırlı kalmadan Türk kültürünü de öğrencilere tanıtmayı hedeflemektedir. Kültür aktarımı öğretimde kullanılan materyaller, etkinlikler ve okuma çalışmaları ile gerçekleştirilebilir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin, Türk kültürünü de tanıması dili daha iyi anlamalarına yardımcı olur. Türk toplumunun kültürel unsurlarını öğrenen ve anlayan bir öğrenci, dili daha derinlemesine anlama fırsatı yakalar.

Kültürel aktarım, öğrencilerin toplumun değerlerini, gelenek-göreneklerini, sanat anlayışını ve değerlerini anlamasına yardımcı olur. Bu aktarım öğrencilerin dil bilgisi kuralları öğrenmesinin yanı sıra dilin ifade biçimlerini, söz kalıplarını, Türk insanının hayata bakış açısını görme fırsatı sunar. Hatta dili konuşan toplumun jest ve mimiklerini anlamaları, nezaket ve görgü kurallarını öğrenmeleri için de bir ortam sunar.

Dilin kültür taşıyıcısı olduğu düşünüldüğünde, kültürü öğrenen kişinin dile daha da hâkim olabileceğini söyleyebiliriz. Yılmaz (2018) bu durumu şu şekilde ifade eder: “Dil ile kültür arasındaki yakın ilişki, öğrenilmek istenen dile, o dilin kültürünü öğrenmeden egemen olunamayacağı gerçeğini ortaya koymaktadır.” (s.61) Hedef dilin kültürünü öğrenmek, öğrencilerin etkili bir şekilde iletişim kurma becerilerine katkı sağlar. Dildeki ince ayrıntıları yakalamak için gerekli olan bilgi birikimine sahip olurlar. Bir dili öğrenirken aynı zamanda

onun kültürünü öğrenmek, öğrencilere yaşamsal yönde de katkıda bulunur. O kültürle ilgili ön yargılardan kurtulmak, daha geniş ve kapsamlı düşünmek için bir kapı aralar. Öğrenci, yabancı bir dili konuşan toplumun kültürünü öğrendiğinde hem entelektüel gelişim gösterir hem de daha duyarlı ve hoşgörülü bir yaklaşım benimser. Öğrenci, yabancı kültürle tanıştığında kendi kültürüne karşı olan duyarlılığı da artar. Kendi kültürü ve yabancı kültürle karşılaştırmalar yapar. D-AOBM dilin sadece kültürün bir özelliği olmadığı, kültürel kanıtlara ulaşmanın da bir yolu olduğunu belirtir. Türkiye Maarif Vakfı tarafından D-AOBM esas alınarak hazırlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programında kültürel unsurlar şu şekilde sıralanır:

1. Günlük yaşam

- Yiyecek, içecek, yemek zamanları, sofrada adabı
- Resmî tatiller
- Bayramlar
- Çalışma saatleri
- Boş zaman etkinlikleri

2. Yaşam koşulları

- Ev şartları
- Refah durumları
- Sosyal güvence

3. Kişiler arası ilişkiler

- Cinsler arası ilişkiler
- Aile yapısı ve aile bireylerinin ilişkisi
- İş ortamı ilişkileri

4. Değerler, inançlar ve tutumlar

- Sosyal sınıf
- Meslek grubu
- Sağlık
- Bölgesel kültür
- Güvenlik
- Kurumlar
- Gelenek ve sosyal değişim
- Tarihî kişi ve olaylar

- Ulusal kimlik
- İdeolojiler
- Sanat dalları
- Mizah

5. **Beden dili**

6. **Sosyal gelenekler**

- Dakik olma
- Hediye
- Davranış ve sohbet kuralları
- Yiyecek, içecekler
- Kıyafetler
- Vedalaşma

7. **Törensel davranışlar**

- Dinî törenler
- Doğum, evlilik ve ölüm
- Kutlamalar, festivaller, danslar (Türkiye Maarif Vakfı, 2020, s.19)

Toplum kültürünü oluşturan değerler, kapsamlı bir şekilde kategorize edilmiştir. Bu kültür unsurlarının aktarılmasında ders ortamında kullanılan çeşitli materyaller etkili olacaktır. Şarkı, türkü, okuma metni, dizi ve film gibi çeşitli yazılı/işitsel materyaller kültür aktarımı için önemli materyaller arasında yer alır. “Yabancı dili öğrenen bir kişinin hedef dilde kültürel yeterlilik düzeyine erişebilmesi için; o dilin konuşulduğu ülkenin coğrafi özelliklerini bilmesi, o toplum için önemli olan tarihî olaylar hakkında bilgi sahibi olması, hedef kültürdeki müziği, edebiyatı ve diğer sanatları tanınması, yemek, alışveriş, tanışma, doğum günü gibi durumlarda kullanılan kültürel kalıpları kullanabilmesi, günlük olaylarda uygun hareket etmesi ve o toplumda yaygın olan jest ve mimikleri bilmesi gerekmektedir.” (Memiş, 2016, s.610-611) Öğrenciler bu sayede dilin konuşulduğu toplum hakkında bilgi edinecek, dilin derinliklerini görme fırsatını elde edecektir.

Tomalin ve Stempleski (1993) ise kültür unsurlarını üç farklı sınıfta gruplandırmıştır. Bunlar; ürünler (edebiyat, müzik vs.) fikirler ve davranışlardır.

Şekil 2

Tomalin ve Stempleski'ye göre kültür unsurları

Ürünler	Fikirler	Davranışlar
Edebiyat	İnançlar	Gelenekler
Folklor	Değerler	Alışkanlıklar
Sanat	Kurumlar	kıyafetler
Müzik		Yiyecekler
Eserler		Boş zaman aktiviteleri

Tomalin ve Stempleski (1993) kültür aktarımının amaçlarını yedi farklı maddede sıralamıştır:

1. Öğrencilere, insan davranışlarında kültürün etkisi olduğunu anlamaları konusunda yardımcı olmak.
2. Öğrencilerin, yaş, cinsiyet, sosyal sınıf ve yaşanılan yer gibi çeşitli sosyal değişkenlerin insanların konuşmalarını ve davranışlarını etkilediği konusunda anlayış geliştirmelerine yardımcı olmak.
3. Öğrencilerin, hedef dille ortak durumlarda gösterilen geleneksel davranışların farkında olmasını sağlamak.
4. Öğrencilerin hedef kültürdeki kelime ve cümlelerin kültürel çağrışımlarının farkında olmasına yardımcı olmak.
5. Öğrenciliklerin hedef kültürle ilgili genellemeleri nesnel bir şekilde gözlemleme yeterliliğini geliştirmeye yardımcı olmak.
6. Öğrencilerin hedef kültürle ilgili bilgileri toplamak ve organize etmek konusundaki becerilerini geliştirmeye yardımcı olmak.
7. Öğrencilerin hedef kültürle alakalı entelektüel merakını canlandırmak ve o kültürün insanlarıyla empati kurmak için teşvik etmek (s. 7-8).

3.3. Yabancı Dil Öğretimi Dil Düzeyleri

Avrupa Konseyi tarafından sunulan D-AOBM, dil öğretim süreciyle ilgili ülkeler arasında ortak bir eşgüdüme ulaşılmasını hedefler. Avrupa ülkelerinde dil öğretimiyle ilgili genel bir çerçeve çizer. D-AOBM içerisinde ders programları, ders kitapları, ölçme ve değerlendirme sürecini yönlendirmek için çeşitli yönergeler bulunur. Programda düzey betimleyicileri için ölçütler geliştirilmiştir. Başvuru metnine göre ortak başvuru düzeyleri bulunmaktadır. Buna göre dil düzeyleri Temel kullanıcı (A1 ve A2), Bağımsız kullanıcı (B1

ve B2), ve Yetkin kullanıcı (C1 ve C2) olarak kategorilere ayrılır. Bununla birlikte D-AOBM’de A1 Öncesi Seviye’ye de yer verilir. “A1 Öncesi seviye, öğrenenin henüz üretken bir kapasite kazanmadığı ancak bir kelime ve kalıplaşmış ifade birikimine bağlı olduğu bir yeterlik grubu olan A1 seviyesine doğru bir “dönüm noktası”nı temsil eder.” (Avrupa Konseyi, 2021, s. 247) Dil seviyeleri arasında keskin bir geçişin bulunmadığı belirtilir. Bu nedenle altı başvuru seviyesi, A2+ Seviyesi ya da Sağlam Başlangıç (Strong Waystage), B1+ Seviyesi ya da Sağlam Eşik (Strong Threshold), B2+ Seviyesi ya da Üstünlük (Strong Wanstage) şeklinde alt başlıklara ayrılır. D-AOBM’de, Ortak Başvuru Seviyelerinin öne çıkan özellikleri aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 3

D-AOBM seviyelerinin öne çıkan özellikleri (D-AOBM, 2021, s. 179)

Uzman kullanıcı	C2	Neredeyse tüm metin tiplerini anlayabilir. Farklı sözlü ve yazılı kaynaklardan gelen bilgileri, savları ve açıklamaları yeniden oluşturarak tutarlı bir sunumda özetleyebilir. Daha karmaşık durumlarda bile daha ince anlam ayrımlarını fark ederek kendini spontane, çok akıcı ve kesin bir şekilde ifade edebilir.
	C1	Çok çeşitli zorlukta, daha uzun metinleri anlayabilir ve örtük anlamın farkına varabilir. İfadeleri çok fazla aramaksızın akıcı ve spontane bir şekilde kendisini ifade edebilir. Sosyal, akademik ve mesleki amaçlar için dili esnek ve etkili bir şekilde kullanabilir. Metin düzenleme kalıplarının, bağlayıcıların ve bağdaşıklık öğelerin kontrollü kullandığını göstererek karmaşık konularda açık, iyi yapılandırılmış, ayrıntılı metinler üretebilir.
Bağımsız kullanıcı	B2	Kendi uzmanlık alanlarındaki teknik tartışmalar dâhil olmak üzere hem somut hem de soyut konulardaki karmaşık metinlerin ana fikirlerini anlayabilir. Her iki tarafı da zorlamadan, hedef dilin kullanıcıları ile mümkün olduğunca düzenli etkileşim kuracak akıcılıkla ve spontane bir biçimde etkileşime girebilir. Çok çeşitli konularda açık, ayrıntılı metinler üretebilir ve çeşitli seçeneklerin avantaj ve dezavantajlarını vererek güncel bir konu hakkında bir bakış açısını açıklayabilir.
	B1	Düzenli olarak işte, okulda, serbest zamanlarında vs. karşılaşılan aşina olduğu meselelerdeki açık standart girdilerin ana noktalarını anlayabilir. Dilin konuşulduğu bir bölgede seyahat ederken ortaya çıkması muhtemel çoğu durumla başa çıkabilir. Aşina olduğu veya kişisel ilgi alanına giren konularda basit, bağlantılı metinler üretebilir. Deneyimleri ve olayları, hayalleri, umutları ve emelleri betimleyebilir ve kısaca görüşler ve planlar için nedenler sunabilir ve açıklamalar yapabilir.
Temel kullanıcı	A2	Kendisi için en yakın alakalı (ör. çok temel kişisel ve aile bilgileri, alışveriş, yerel coğrafya, istihdam) cümleleri ve sık kullanılan ifadeleri anlayabilir. Aşina olduğu ve rutin konularda basit ve doğrudan doğruya bilgi alışverişini gerektiren basit ve rutin görevlerde iletişim kurabilir. Geçmiş, yakın çevresi ve öncelikli ihtiyaç alanlarındaki meselelerinin boyutlarını basitçe betimleyebilir.
	A1	Somut türden ihtiyaçların karşılanmasına yönelik aşina olduğu günlük ifadeleri ve çok temel öbekleri anlayabilir ve kullanabilir. Kendini ve başkalarını tanıtabilir ve sorular sorabilir. Nerede yaşadığı, tanıdığı insanlar ve sahip olduğu şeyler gibi kişisel ayrıntılar hakkında sorular sorabilir ve sorulan soruları yanıtlayabilir. Diğer kişinin yavaş ve açık konuşması ve yardım etmeye hazır olması koşuluyla basit bir şekilde etkileşim kurabilir.

D-AOBM, Avrupa Konseyi’ne gelen talepler doğrultusunda yeni tanımlayıcılar geliştirilmiştir. Bu talepler, “aracılık, edebiyat (eserleri) üzerine görüş belirtme ve çevrim içi etkileşim becerileri üzerine olan örnek tanımlayıcıları tamamlaması, çocuk öğrenciler ve işaret dili yetkinliğini kapsayan tanımlayıcılar üretmesi, A1 ve C seviyeleri için daha kapsamlı

tanımlayıcılar geliştirmesi” (Avrupa Konseyi, 2021, s.3) şeklinde sıralanmaktadır. Gelen bu talepler doğrultusunda edebiyat alanıyla ilgili yeni ölçekler geliştirilmiştir. Serbest zaman etkinliği olarak okuma tanımlayıcıları, yaratıcı metinlere dair kişisel görüşleri ifade etme, yaratıcı metinleri çözümüleme ve eleştirme edebiyat alanında geliştirilen ölçeklerdir. Alımlama başlığı altında yer alan “serbest zaman etkinliği olarak okuma” için belirlenen tanımlayıcılar aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 4

Seviyelere göre serbest zaman etkinliği olarak okuma tanımlayıcıları (D-AOBM, 2021, s.63)

	Serbest zaman etkinliği olarak okuma
C2	İnce tarz ayımlarını ve hem örtük hem de açık anlamı fark edip takdir ederek farklı türlerde klasik olan veya gündelik anlatım içeren edebî veya edebî olmayan metinler de dâhil olmak üzere hemen hemen tüm metin tiplerini okuyabilir.
C1	Belli bölümleri yeniden okuyabilmesi ve dilerse kaynak araçlara ulaşabilmesi koşuluyla çeşitli edebî metinleri okuyabilir ve fark edip takdir edebilir. Dilin standart biçiminde veya aşına olduğu bir ağızda üretilmiş çağdaş edebî ve kurgu olmayan metinleri, biraz zorluk yaşayarak ve örtük anlam ve fikirleri fark edip takdir ederek okuyabilir.
B2	Büyük ölçüde bağımsız olarak, okuma tarzı ve hızını farklı metinlere (ör. dergiler, daha karmaşık olmayan romanlar, tarih kitapları, biyografiler, gezi günlükleri, rehberler, şarkı sözleri, şiirler) uyarlayarak ve uygun başvuru kaynaklarını titizlikle kullanarak kendi zevki için okuyabilir. Yeterli zamanı olması ve sözlük kullanabilmesi koşuluyla güçlü bir olay örgüsü olan ve karmaşık olmayan, ağıdalı dil kullanmayan romanları okuyabilir.
B1	Daha geniş bir izleyici için hazırlanmış gazete/dergilerin film, kitap, konser vb. anlatımlarını okuyabilir ve ana noktalarını anlayabilir. Karmaşık olmayan bir dil ve tarz kullanılması koşuluyla basit şiir ve şarkı sözlerini anlayabilir. Yüksek kullanım sıklığına sahip gündelik dil kullanan anlatılardaki, kılavuzlardaki ve dergi makalelerindeki yer, olay, açıkça ifade edilen duygu ve bakış açısı betimlemelerini anlayabilir. Temelde bir yolculuktaki olayları ve yazarın tecrübe ve keşiflerini anlatan bir seyahat günlüğünü anlayabilir. Düzenli sözlük kullanımı yardımıyla açık ve doğrusal bir akışa ve yüksek sıklık derecesi olan günlük dil kullanımına sahip hikâyelerin, basit romanların ve çizgi romanların olay örgüsünü takip edebilir.
A2	Yüksek kullanım sıklığına sahip sözcüklerle gündelik dilde, aşına olduğu somut durumları betimleyen kısa, basit hikâyeleri ve çizgi romanları okuyabilecek kadar anlayabilir. Somut, gündelik konularla (ör. hobiler, spor, serbest zaman etkinlikleri, hayvanlar) ilgili kısa dergi raporları veya kılavuz girişlerinde belirtilen ana noktaları anlayabilir. Kısa anlatıları ve birinin hayatını anlatan basit bir dille oluşturulmuş betimlemeleri anlayabilir. Bir fotoğraf hikâyesinde (ör. yaşam tarzı üzerine bir dergide) neler olduğu ve karakterlerin nasıl olduğu hakkında izlenim oluşturabilir. Bir kişinin (ör. bir ünlünün) kısa betimlemesinde verilen bilginin çoğunu anlayabilir. Basit bir dilde ve açık bir şekilde oluşturulmuş olması koşuluyla öngörülebilir bir yapı izleyen bir olayı (ör. Oscar Ödülleri) bildiren kısa bir makalenin ana noktasını anlayabilir.
A1	Basit kelimelerle anlatılmış gündelik etkinliklerle ilgili kısa, resimli anlatımları anlayabilir. Görsellerin içerik hakkında çok fazla tahminde bulunmasına yardımcı olması koşuluyla resimli hikâyelerdeki kısa metinleri ana hatlarıyla anlayabilir.
A1 öncesi	Tanımlayıcı yok.

“D-AOBM, yenilikçi bir duruş sergileyerek öğrenenleri dil kullanıcıları ve sosyal aktörler olarak görmekte ve dolayısıyla dili bir çalışma konusu olmaktan çok bir iletişim aracı olarak benimsemektedir.” (D-AOBM, 2021, s. 34) Bu doğrultuda öğrencilerin ihtiyaçları

belirlenirken bu “yapabilirlik” tanımlayıcıları kullanılır. Eylem odaklı bir yaklaşım benimseyen D-AOBM’de belirtilen ölçekler, gerçek hayatın içerisinde ve genel olarak iletişim odaklıdır. Görev tasarlanmasında, öğrenenlerin dil kullanımının gözlenmesinde kullanılan tanımlayıcılar, ihtiyaç duyulduğu takdirde dil öğrenenler tarafından öz değerlendirme yaparken de kullanılabilir.

3.4. Yabancı Dil Öğretiminde Okuma Becerisi

Okullarda yürütülen ana dili derslerinde de yabancı dil derslerinde de dört temel dil becerisi üzerinde durulur. Yabancı dil öğreniminde, hedef dili öğrenme amacına göre üzerinde durulan beceri değişkenlik gösterir. Akademik ilerleme için yabancı dil öğrenen bir kişi daha çok okuma ve yazma becerilerini geliştirmeye çalışırken, insanlarla etkileşime girmeyi amaçlayan bir kişi dinleme ve konuşma gibi becerilerini geliştirmeyi amaçlar. Ancak hedef her ne olursa olsun, dört temel dil becerisi birbirini takip eder ve doğru orantılı bir ilerleme kaydeder.

Dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerileri birbirine bağlı olarak gelişim gösterir. Dört temel beceri, dil öğretiminin temelini oluşturur. Öğretim programları, bu becerilere göre şekillendirilir. Dilin öğrenilmesi, anlama ve anlatma sürecinin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesi için öğrencilerin bu becerileri etkin bir şekilde kazanmış olması gerekir. Anlama becerileri, dinleme ve okuma olarak sınıflandırılırken anlatma becerileri konuşma ve yazma olarak ayrılır.

Bir hedef dili öğrenmenin ilk adımı, onu dinlemektir. Gerek ana dili konuşucularından gerek öğretim ortamlarında öğreticilerden, film, dizi, video ya da şarkılardan dinlenerek öğrenilen dilin genel özellikleri öğrenci tarafından kavranır. Kelime telaffuzu, cümle vurgusu, tonlama ve durak gibi çeşitli ses özellikleri, hedef dili konuşanları dinleyerek öğrenilir. Anlamanın gerçekleşmediği bir dinleme etkinliği, sadece “işitme” olarak kalmaktadır. (Özbay ve Çetin, 2011, s.158) İşitme ve dinleme, birbirinden farklı olarak gerçekleştirilir. İşitme, fizyolojik bir sürece işaret ederken dinleme duyulan girdileri anlama ve yorumlama gibi zihinsel süreçleri de içerisinde barındırır. “Günlük yaşamda çok sık kullanılan dinleme becerisi, öğrenci okuma ve yazma öğrenmeden önce önemli bir rol oynar, bu becerinin diğer becerilerle kuvvetli bir bağı vardır.” (Aldyab, 2017, s. 443) Dinleme becerilerine odaklanmak, dil öğrenme sürecine sağlam bir temel oluşturur. Dilin zenginliğini keşfetmenin yanı sıra öğrencilerin hedef dilde etkili ve akıcı bir şekilde iletişim kurmaları için önemlidir.

Konuşma becerisi ise içerisinde kompleks ilişkileri barındıran, sesin, düşüncenin ve sözün aktif bir şekilde kullanıldığı bir sürece işaret eder. Bu durumu Emiroğlu (2013) şu şekilde ifade eder: “Kelime bilgisinin konuşmayı, konuşmanın düşünmeyi ve benzer şekilde düşünmenin de konuşma ve kelime bilgisini etkilediği bilinmektedir. Konuşma düşünmeyi, düşünme de konuşmayı geliştirir. Böylece öğrenilen dile ait çeşitli çıkarımlar, yorumlar ve bağlantılar kurulur.” (s.279) Birey, çeşitli ihtiyaçlarını karşılamak ve isteklerini dile getirmek için çevresindeki insanlarla iletişime geçer. Kişinin kendi istek ve ihtiyaçlarından söz ettiği bir süreç olan konuşma, anlatma boyutunda temellenir. Karşılıklı bir konuşma durumunun içerisinde hem anlama hem de anlatma becerilerinin kullanılması gerekir. “Bireyin diğer insanlarla dil yoluyla kurduğu iletişimin bir boyutunu oluşturan konuşma bir duygu, düşünce alışveriştir.” (Kurdayoğlu, 2003, s.290) Yabancı dilde konuşma becerisi, kültürlerin birleşmesini, iletişimi güçlendiren bir kapı açmayı ve yeni dünyalara girmeyi sağlar.

Yazma becerisi dört temel dil becerisi içerisinde anlatma grubunda yer alır. Yazma becerisi duygu ve düşüncelerin hedef dil aracılığıyla ifade edilmesini sağlar. Ungan (2007) bu beceriyi şu şekilde tanımlar: “Yazma, öğrencilerin birbiri ile ilişkili olan birçok cümleyi dil bilgisi kurallarına uygun olarak art arda sıralaması gereken uzun süreli bir süreç eylemidir.” (s.462) Çakır (2010), yazma becerisinin aşağıdaki hedefleri elde etmeye yardımcı olduğunu belirtir:

- “ - Öğrenme sürecini kontrol etmeye,
- Öğrencilerin seviyelerini belirlemeye,
- Öğretilen yapıların veya kelimelerin pekiştirilmesine,
- Dil yanlışlarının görülmesine,
- Noktalama işaretlerinin öğretilmesine,
- Diğer becerilerin daha iyi öğrenilmesine,
- Öğrencilerin dil yetilerinin gelişmesine,
- Öğrencilerin yaratıcı düşüncelerine,
- Öğrenilen konuların kısa dönem bellekten uzun dönemli belleğe aktarılmasına,
- Öğrencilerin yetilerini (competence) performansa dönüştürmelerine.” (s.167)

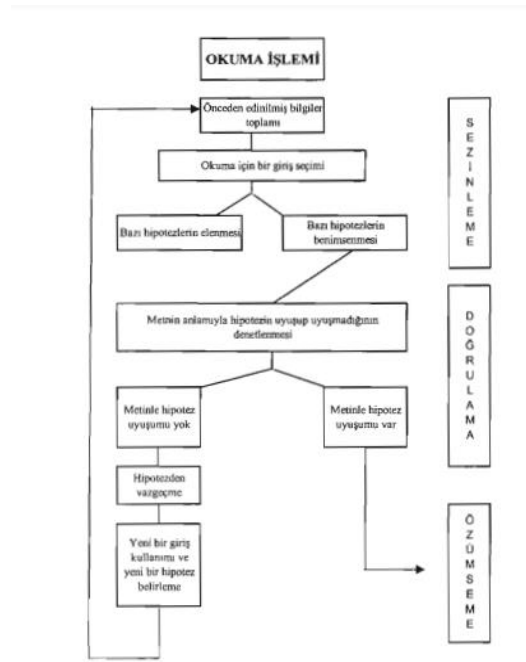
Yabancı dil öğretimi sürecinin merkezinde olan bir diğer beceri ise okumadır. Okuma becerisi temel anlamıyla yazılı metinleri anlama, yorumlama ve değerlendirme sürecine işaret eder. Özellikle yabancı dil öğreniminde önemli bir yere sahip olan okuma becerisi, hedef dilin anlaşılmasında önemli bir rol oynar. Hedef dilin, gramer yapısını görmeyi sağlar. Diğer dil becerilerinin gelişiminde de önemli bir katkısı bulunur. Okuma etkinliği sabır gerektiren bir süreçtir. Kelime dağarcığının gelişmesine, dili daha kolay bir şekilde anlamaya yardımcı olur.

Bu noktadan hareketle okumanın farklı amaçlar için gerçekleştirildiği söylenebilir. Öğrenci bireysel olarak okuma faaliyetinde bulunabileceği gibi, sınıf ortamında öğretmenin önderliğinde de çeşitli okumalar gerçekleştirir. Bu amaçlar, bireysel tutumun bir yansımasıdır. Kişi, eğlence ve zevk amaçlı okumalarında farklı metin türlerini tercih eder. Bilgi edinme, akademik araştırma yapma ve bir konu hakkında yetkin olma amacıyla yapılan okumalarda didaktik, bilgilendirici metinler tercih edilir. Metin türlerinin farklılık göstermesi, okuyucunun sahip olması gereken yeterlilikler üzerinde de etkili bir yere sahiptir. Daha karmaşık bir anlatıma sahip olan bilgilendirici metinler, yoğun bir dil bilgisi birikimi, zengin bir kelime haznesine sahip olmayı gerektirebilir. Ancak boş zamanı değerlendirmek, keyif almak için yapılan okumalarda orta düzeyde bir bilgi birikimi yeterli olabilir.

Okuyucunun yazınsal olmayan metni anlamasını sağlayan süreç, Er (2005) tarafından bir şema hâline getirilmiştir:

Şekil 5

Er'e göre okuyucunun metne girmesini sağlayan stratejiler

Okuma, metin üzerinde harfleri görüp algılama, kelimeler arasında ilişki kurma, kelimeleri çözümleme, anlama ve yorumlama gibi birbiriyle bağlantılı olan adımların ürünüdür. Ana dili çalışmalarında da yabancı dil çalışmalarında da okumanın önemli bir yeri bulunur. Öğrenci, dil zevkini okuma metinleri aracılığıyla tadar. Aynı zamanda broşür, reklam ve haber metni gibi okumalar yaparak dilin kullanım alanlarıyla ilgili de fikir sahibi olur. Okuma, bilgi edinme ve serbest zaman geçirme gibi çeşitli amaçlarla gerçekleştirilir. Amaç ne olursa olsun, dilin öğrenilmesi, gramer yapısının anlaşılması, sözlerin günlük hayatta kullanımı gibi çeşitli durumlar hakkında ipuçlarının görülmesini sağlar. Okuma aktivitesi, öğrencilerin belirli bir metin üzerinde çalışarak hem bildikleri yapıları gözlemlerler. Öğrenciler, bu metinler aracılığıyla henüz öğrenmediklerini dil yapılarıyla da karşılaşma fırsatını yakalarlar.

Küzeci (2007) yabancı dil öğretiminde kullanılan okuma metnlerinin zorluk derecesini üç aşamada tanımlar:

- “Yabancı dil öğretiminin ilk aşamasında dersler ilerledikçe basit düzeyde metinler okutulmaya başlanır. Hedef dilin fonolojik ve dilbilgisel yapısı

öğretildikten sonra ve belli bir oranda kelime haznesine ulaştıktan sonra basit düzeyde metinler okutulur. Bu tür metinler özellikle öğretmen tarafından hazırlanmış veya seçilmiş belli amaçlara ulaşmak için okunan metinler olmalıdır. Yüksek sesle ve doğru okuma, anlama ve algılama gibi becerilerin gelişmesinde en uygun olanıdır.

- Basit okuma metinlerinden gerekli bir şekilde yararlanıldıktan sonra yeni kelime ve kalıplarının öğrenilmesi için orta seviyede okumaya geçilir. Bu seviyede telaffuz ve doğru okumanın yanında, metin içeriğine de önem verilir ve sessiz okumaya da başlanır. Okunan metinlerin özeti yazılı veya sözlü istenerek öğrencilerin kontrolü yapılmış olur.
- Üçüncü aşamada bilgi edinmek, iletişim kurmak, farklı kültür ve edebiyat ürünlerini tanımak için kullanılır. Yabancı dilde ileri seviyede okuma dilin inceliklerine inen yapıları tanımak, kelime haznesini en üst seviyeye çıkarmak, hızlı okuma ve anlama doğru okuma ve yazma yetilerini geliştirmek için uygulanabilir.” (s.25)

Belirtildiği üzere, dili yeni öğrenmeye başlayan öğrencilere basit düzeyde metinler sunmak öğrenme motivasyonlarının artmasına yardımcı olur. Kelime yoğunluğu ve gramer bakımından öğrencinin anlayabileceği düzeyde olan basit metinlerden öğretim ortamlarında da faydalanılmalıdır. Yol tarifi, menü, yemek tarifi, reklam panosu gibi basit düzeyde, anlatım yoğunluğu içermeyen, dilin işlevsel olarak kullanıldığı metinler dili yeni öğrenenler için kullanılması uygun olan metin türleridir. Var olan kelime haznesinin üzerine ekleme yapmak için daha karmaşık metinler tercih edilebilir. Bunlar orta düzeyde zorluk derecesine sahip metinlerdir. Öğrenciler bu seviyede serbest okuma etkinliği yapabilir. Öğretim ortamları dışında, bireysel olarak sessiz okuma etkinlikleri yapabilir. Yetkinlik seviyesinin artmasıyla beraber tercih edilen metinlerin daha karmaşık olmasında bir sakınca yoktur. Üst düzey zorlukta olan metinler öğrencilerin dilin kullanımıyla ilgili incelikleri görmesini sağlar.

Rivers ve Temperly (1978) farklı amaçlarla okumaların yapıldığını savunmuş, bu amaçları aşağıdaki gibi sıralamışlardır:

- “1. Bir amaç doğrultusunda bilgi edinmek ya da o konuya meraklı olmak;
2. Günlük hayatımızda bazı işlerin nasıl yapılacağıyla ilgili bilgi edinmek (örneğin bir aletin nasıl çalıştığını öğrenmek);

3. Bir oyunda yer almak, bir oyun oynamak ya da bulmaca çözmek;
4. Arkadaşlarla yazışmak ya da iş mektuplarını anlamak;
5. Bir şeyin ne zaman, nerede olacağını öğrenmek;
6. Ne olup bittiğini anlamak (gazete, dergi, rapor okumak);
7. Zevk ya da heyecan için okumak.” (akt. Razi, 2007, s.18)

D-AOBM’de okuma, “Alımlama” başlığı altında değerlendirilir. “Alımlama, girdiyi alma ve işlemeyi içerir” (D-AOBM, 2021, s. 51) Alımlama etkinlikleri, “Sözlü kavrama”, “İşitsel-görsel kavrama”, “Okuduğunu kavrama” olarak üç başlık altında incelenir. Yazılı ve işaret dilindeki metinleri anlama, “Okuduğunu kavrama” başlığı altında değerlendirilir. “Okuduğunu kavrama” başlığı altında farklı amaçlar doğrultusunda yapılan okuma işlemleri ele alınır. Bu başlık altında okuma türleri, genel amaçlar esas alınarak sınıflandırılmıştır. Örneğin, bir kişinin düz yazı şeklinde yazılmış uzun bir metinden aradığı bir bilgiyi bulma amaçlı yaptığı okuma, “Bilgi ve sav için okuma” olarak adlandırılır. Kişinin ilgileri doğrultusunda seçtiği metinleri okuması ise “Serbest zaman etkinliği olarak okuma” başlığı altında değerlendirilir. Burada, yaratıcı metinler, blog yazıları, dergi ve gazetede yer alan makaleler yer almaktadır. Edebî eserler de yaratıcı metinler olduğu için “Serbest zaman etkinliği olarak okuma” başlığı altında değerlendirilir.

Yapılan okuma etkinliklerinin amacı farklı olsa da sonuçta genel olarak öğrencinin kelime haznesini geliştirmek, dil bilgisi farkındalığını arttırmak, kültürel unsurlarla ilgili bilgi sahibi olmasını sağlamak ve akademik anlamda kendisini geliştirmesine fırsat tanımak hedeflenir. Özellikle dil öğrenmeye yeni başlayan öğrenciler için okuma etkinliklerinin yapılması oldukça önemlidir. Öğrenci (eğer farklı bir alfabeyi kullanıyorsa) hedef dilin alfabesini, dil bilgisi kurallarını, çeşitli cümle kalıplarını bu metinler aracılığıyla öğrenir. Öğrencinin okuduğu metin aracılığıyla kelime haznesine katkıda bulunulabilir. Metinde geçen ve anlamı bilinmeyen kelimeler bir sözlük aracılığıyla araştırılabilir. Kelime haznesinin geliştirilmesi, öğrencinin kendini anlatma becerilerine de katkı sağlayacaktır. Okuma etkinlikleri aynı zamanda anlama becerilerinin de geliştirilmesini sağlar. Bir metin aracılığıyla gerçekleştirilen okuma öğrencinin çeşitli metin türleri hakkında fikir sahibi olmasını sağlar. Aynı zamanda farklı konuları anlayabilme kabiliyetinin gelişmesine de yardımcı olur. Okuma metinlerinde yer verilen kültürel değerler, öğrencilerin hedef dili konuşan toplumun kültürel

birikimi hakkında da fikir sahibi olmasını sağlar. Metinde yer verilen kültürel değerler, gelenek ve görenekler, öğrencilerin kültürle ilgili farkındalığının artmasını sağlar.

Anlama kabiliyetinin gelişmesini sağlayan okuma aktivitesi öğrencinin motivasyonu üzerinde etkili bir yere sahiptir. Genel çerçeveye bakıldığında öğrencinin birçok farklı alanda kendini geliştirmesine fırsat tanır. Bu sayede öğrencinin dili öğrenmekle ilgili motivasyonu artırabilir. Kelime haznesi zenginleşen, anlama becerisinde pozitif yönlü bir değişim gören öğrenci hedef dilde kendini daha yetkin hissedebilir. Bu sayede konuşma ve yazma gibi diğer becerilerin gelişmesi de desteklenebilir. Öğrencinin kendine güvenini arttıran, olumlu bir dönüt sunan bu faaliyetler, yabancı dil öğrenme sürecinin vazgeçilmez bir parçası olmalıdır. Öğrenme becerisini geliştirmek, dilin kullanımını görmek ve dilin gerçek hayatta kullanımına şahit olmak için metinler iyi birer araçtır. Bu nedenle öğrenme ortamlarında sıklıkla kullanılması gerekir. Öğrenme programlarında da farklı özelliklere sahip metin türlerine yer verilir. Bu durum, öğrenme ortamlarının materyal bakımından zenginleşmesini sağlar.

3.4.1.Yabancı Dil Öğretiminde Okuma Stratejileri. Yabancı dil öğretimi sürecinde çeşitli yöntemlerin ve stratejilerin kullanılması gerekir. Bir planın yapılmadığı, çeşitli yöntemlerin kullanılmadığı öğretim süreci başarıya götürmek noktasında zayıf kalacaktır. Okuma etkinliklerinden olabilecek en iyi şekilde verim almak için sistematik ve planlı bir sürecin takip edilmesi etkili olabilir. Okuma yöntemleri ve stratejileri, öğrencilere daha hızlı okuma yapma konusunda pratiklik kazandırır. Bunun yanı sıra anlama becerilerinin gelişmesi noktasında da etkili bir yere sahiptir. Okuma yaparken bir metni anlamak oldukça önemlidir. Yabancı dili öğrenenlerin metni anlamadan sadece bir dizi kelimeyi okuması, sürecin sağlıklı bir şekilde tamamlanması önündeki en büyük engeldir. Bu nedenle öğreticilerin öğrencilere okuma becerisi kazandırma noktasında izlemesi gereken çeşitli yöntem ve stratejileri kullanması gerekir.

Şekil 6

Oxford'a göre yabancı dil öğretiminde stratejiler (akt. Kussin, Omar ve Kepol, 2018, s.113)

Dil Öğrenme Stratejileri		Ana Stratejiler	Ders uygulamasına dahil edilen alt stratejiler
	Doğrudan	Bellek Stratejileri	yeni sözcükleri bağlama yerleştirme
		Bilişsel Stratejiler	not alma, çeviri yapma
		Telafi Stratejileri	ustaca tahmin etme
	Dolaylı	Üst-bilişsel stratejiler	ilgi gösterme, amaç ve hedef belirleme', uygulama fırsatı arama
		Etkin Stratejiler	olumlu beyanda bulunma
		Sosyal Stratejiler	akranlarla iş birliği

Okuma stratejileri doğrudan ve dolaylı olmak üzere iki grupta sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmaya göre bellek stratejileri, bilişsel stratejiler ve telafi stratejileri doğrudan olan stratejiler kısmında yer almaktadır. Ay (2003), bellek stratejilerini;

- Gruplandırma
- İlişkilendirme
- Yeni Sözcükleri Bağlama Yerleştirme
- İmge Kullanma
- Anlam Haritası Oluşturma
- Anahtar Sözcük Kullanma
- Bellekteki Sesleri Tanımlama
- Yapılandırılmış Yineleme
- Fiziksel Tepki ya da Duygudan Yararlanma
- Mekanik Teknikler Kullanma
- Bilişsel stratejileri ise;
- Yineleme
- Doğal Olarak Uygulama
- Düşünceyi Çabuk Algılama
- İletiyi Göndermek ve Almak İçin Kaynak Kullanma
- Tümdengelimli Usa Vurma

- Anlatım Çözümleme
- Karşıtsal Çözümleme
- Çeviri
- Aktarım
- Not Tutma
- Özetleme
- İşaretleme

telafi edici stratejileri;

- Dilsel İpuçlarını Kullanma
- Diğer İpuçlarını Kullanma (s. 47-55)

olarak sıralamıştır. Bu stratejiler, öğrencilerin okuma sürecini destekler niteliktedir. Herhangi bir zorluk durumunda bu stratejilerden faydalanılabilir. Öğrenme ortamlarındaki etkinliği artırmak, metinlerin anlaşılabilirlik düzeyine katkıda bulunmak için ilgili stratejiler kullanılabilir.

Yabancı dilde okuma yaparken bilgi, beceri ve stratejileri kullanan öğrencilerin potansiyel olarak zorlanacağı durumları Grabe (2009) altı farklı biçimde gösterir:

1. “İkinci dil öğreniminde, öğrenciler okumaya başladıklarında, ikinci dil temelli daha az miktarda dilsel bilgiye sahiptirler. Söz varlığı bilgileri, söz dizimi bilgileri sınırlıdır ve yapı hakkında yerel hiçbir ezgi bulunmamaktadır; ikinci dildeki söylem belirticileri bilgisi ve metin düzenlenişi ile ilgili farkındalıkları da yine sınırlı durumdadır.
2. İkinci dil öğrencileri, genelde yabancı dildeki okumaya maruz kalma noktasında daha az deneyime sahip olacaklardır.
3. İkinci dil öğrencileri, yabancı dilde okumayı farklı şekilde deneyimleyeceklerdir. Çünkü okumayı iki farklı dilde tecrübe edecekler ve bilişsel işleme iki dil sistemini içerecektir.
4. Az çok farklı bilişsel işleme geliştirmenin olasılıklarından başka, yabancı dilde okumaya entegre olmuş öğrenciler, ayrıca bir dizi transfer etkileri deneyimleyeceklerdir. (Bilişsel beceriler, stratejiler ve hedefler, beklentiler) Transferle ilişkili özel konular, dilsel eşik hipotezini ve yabancı dilde okumanın özgün görünümünü içerir. İkinci dilde okumanın özgün görünümü, okuma

sırasında daha yoğun yorum kullanımını, okuma sırasındaki ussal dönüşümleri yürütmeye yönelik çabayı, iki dilli sözlüklerin yoğun kullanımını ve sözcük anlamlarını öngörmeyi içerirler.

5. İkinci dilde okuma ayrıca, okuyucuların genel artalan bilgisinin farklı bir birleşimine güvenmeleri nedeniyle farklılık gösterir. Dünyanın nasıl işlediği hakkındaki bilgiye eğilmek bazen anadilde ve yabancı dilde okuma deneyimleri arasında çeşitlenmektedir.
6. İkinci dil okuyucuları, yabancı dil metinlerinde, aşina olmadıkları veya kabul etmede zorlandıkları farklı sosyal ve kültürel varsayımlarla karşılaşacaklardır. Ana dili okumasında rutin hâlde olan çıkarım yapmanın kesin türleri, yabancı dildeki anlama sürecini desteklemeyebilir.” (akt. Keskin & Okur, 2013, s. 294)

3.4.2. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Okuma. Okuma etkinlikleri, dil öğretimi sürecinin vazgeçilmez bir parçasıdır. Ders kitaplarında yer alan metinler, sınıf ortamında öğrencilerle birlikte takip edilerek okunur. Bunun yanı sıra öğrenme ortamlarının dışında da öğrenciler, bireysel olarak okuma aktiviteleri gerçekleştirir. Dilin konuşulduğu bölgede yaşayan öğrenciler için sık sık okuma pratiği yapmak önem arz eden bir durumdur. Çünkü günlük hayatta, reklam panosu, alışveriş fişi, restoran menüsü gibi çeşitli birçok uyaranla karşılaşır. Günlük hayatta çözülmesi gereken yaşamsal problemleri çözmek için (örneğin; markete gittiğinde bir yiyeceğin fiyatını öğrenme, bir restoranda menüdeki yiyeceklerin isimlerini ve fiyatlarını okuma) okuma becerilerini kullanırlar. YTÖ alanında yapılan okuma etkinlikleri dilin öğrenildiği coğrafyada yaşayan öğrencilerin günlük hayatını kolaylaştırma noktasında etkilidir.

Serbest zaman etkinliği olarak okuma, öğrencinin dil zevkinin gelişmesini sağlar. Okuma için tercih edilecek materyaller, öğrencilere dilin kullanım inceliklerini görmesi için fırsat sunar. Öğrenciler hedef dili yazılı bir şekilde metin üzerinde tanır. Dilin kullanımına olan aşinalığı artar. Metinlerle yapılan okuma etkinlikleri, öğrencilerin kelime haznesinin gelişmesi yönünde de olumlu bir etkiye sahiptir. Öğrenciler okudukları metinler aracılığıyla anlamını bilmedikleri birçok farklı kelimeyle karşılaşır. Çevrim içi ya da basılı sözlükler aracılığıyla bu kelimelerin anlamını öğrenerek dağarcığını geliştirir. Bilinmeyen kelimelerin öğrenilmesi, öğrencinin dinleme, konuşma ve yazma becerilerini geliştirmeye de yardımcı olur. Dinlediği bir metindeki kelimeleri tanıyan, bir iletişim ortamında sözlü bir şekilde

kendisini ifade ederken bu kelimeleri kullanan, yazma etkinliklerinde yeni öğrendiği kelimelere metninde yer veren öğrencinin öğrenme sürecindeki motivasyonu artar.

Şimşek (2011) Türkçe öğretiminde okuma metnlerinin kullanımının önemini şu şekilde sıralamıştır:

- ✓ Türkçe öğretiminde kullanılan metinler Türk kültürünün ve Türk milletinin bakış açısının bir arada bulunduğu yegâne araçlardır.
- ✓ Okuma metinleri öğrencilerin gerçek hayatla bağ kurmasını sağlar. Bu metinler Türkçe öğrenen öğrencinin yaşamı ve dünyayı daha iyi tanımasını sağlar.
- ✓ Türkçe öğretiminde kullanılan metinler, edebî özelliklerinden dolayı öğrencilerin duygusal zekâsını geliştirir. Bilişsel açıdan da ufuklarının açılmasını sağlar.
- ✓ Türkçe öğrenen öğrenciler bu metinler sayesinde eleştirel düşünmeyi öğrenir.
- ✓ Okuma metinlerinde günlük problemler ele alınır. Öğrenciler bu sayede sosyal yaşamla bağ kurar.
- ✓ Okuma metinleri, sadece ders kitaplarında değil, gazetelerde, dergilerde, görsel medyada ve internette de bulunur.
- ✓ Farklı türlerdeki metinler öğrencilerin Türkçe'nin dil kalıplarıyla tanışmasını sağlar.
- ✓ Okuma metinleri öğrencilerin Türkçenin söz varlığını tanımasını sağlar. Söz dağarcığı gelişen öğrencilerin dile hâkimiyeti artar, duygu ve düşüncelerini daha iyi bir şekilde dile getirir.
- ✓ Okuma metinleri sayesinde bilgi farklı biçimlerde kullanılır.
- ✓ Okuma metinlerinde Türkçe kelimeler, söz öbekleri ve cümleler arasında bağlantılar kurulur. Öğrenciler bu sayede parçadan bütüne ya da bütünden parçaya olacak biçimde öğrenme gerçekleştirir.
- ✓ Okuma metinleri sayesinde Türkçe öğretimi yalnızca dil bilgisi kalıplarının öğretimi olmaktan çıkar. Özgün bir anlama ve anlatma yeteneğinin kazanılması sağlanır.
- ✓ Okuma metinleri, diğer dört temel dil becerisinin gelişimine de katkıda bulunur.

Yabancı dil öğretiminin temelinde öğrencilerin duyduklarını ve okuduklarını doğru anlamalarını sağlama, sözlü ve yazılı iletişim becerilerini geliştirme gibi hedefler yer alır. Öğrenci, sık sık okuma yaparak okuma pratiği kazanır. YTÖ alanında da bu etkinliklere önem verilmesi gerekir. Yıldız (2016) YTÖ alanında kullanılan okuma yöntemlerinin okuduğunu anlamaya olan etkisini araştırdığı çalışmasında “Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilere öncelikle Türk alfabesinin seslerinin doğru öğretilmesi ve kendi ana dillerinin farklılıklardan kaynaklanan hataların giderilmesi çalışmaları yapılmalıdır.” (s.108) sonucuna ulaşmıştır. Türkçeyi öğrenen yabancılar için uygun okuma yöntemlerinin kullanılması gerektiği söyler.

YTÖ alanında yapılan okuma etkinlikleri için kullanılacak olan metinler, öğretmenler tarafından titizlikle seçilmelidir. Bu metinler, dili en doğru şekilde temsil ediyor olmalıdır. Bunun yanı sıra hedef dilin kültür öğelerini de içinde barındıran metinler, öğretim ortamlarında kullanmak için uygundur. Kullanılacak metnin üslubunun, dili öğreten kişilerin kendi kültürel özelliklerini ön plana çıkarıp diğer kültürleri yok sayması ya da küçümsemesi biçiminde olması istenilen bir durum değildir (Atalay, 2021, s.10).

Türkçe edebî eserler açısından zengin bir dildir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmek isteyenlere sunulması mümkün olan birçok edebî eseri bünyesinde barındırır. Nasreddin Hoca fıkraları, masallar, Dede Korkut Hikâyeleri, klâsik edebî metinler vb. birçok farklı türdeki eserler YTÖ alanında kullanmak için uygundur. Bu eserler, dil öğretimini kapsamlı bir şekilde destekler. Metinlerde yer alan kalıplaşmış ifadeler, atasözleri ve deyimler öğrencilerin düşünce dünyasının zenginleşmesini sağlar. Ayrıca bu metinler, kültür aktarımı konusunda da önemli bir yere sahiptir.

3.4.3. Yabancı Dil Öğretiminde Metin Seçimi. Yabancı dil öğretiminde kullanılan metinlerin öğrenmeye olan katkısı düşünüldüğünde bu materyallerin titizlikle seçilmesi gerektiği görülür. Metin, bir olay örgüsünü ya da durumu, yazarın kendi üslubuyla okuyucuya aktardığı yazılı araçlardır. “Metin, anlamsal ve mantıksal açıdan bir bütünlük içinde olan, iletişim görevine sahip, tümce ve tümce değerindeki birimlerden oluşan dilsel bir yapıdır.” (Keskin ve Okur, 2013, s. 296) Bu açıklamadan hareketle, yabancı dil öğretiminde kullanılan metinlerin öğrencinin öğrenme sürecine büyük bir katkı sağlayacağı söylenebilir. Öğrenciler, okuma metinleri aracılığıyla iletişimde kullanılan cümle kalıplarını ve dilsel yapıları görme fırsatı yakalar. Türkçe öğretiminde kullanılacak metinlerin seçimi konusunda öğretmenlere

büyük görev düşmektedir. Metinlerin seçimi konusunda öğretmenlerin seçici olması, öğrenme ortamına katkı sağlayacak metinleri tercih etmesi gerekmektedir.

Yabancı dil öğretiminde kullanılan metinler, ders kitaplarında yer verilen üretilmiş metinler ve özgün metinler olmak üzere ikiye ayrılır. “Üretilmiş metinleri tercih etmedeki amaç, hedef kitlenin ihtiyacını karşılamak ve dili hızlı bir şekilde öğrenmelerini sağlamaktır. Bu metinler, kelimelerin günlük hayattaki kullanımlarıyla verildiği; kurmacadan uzak, basit anlatımlı metinlerdir.” (Üstten ve Haykır, 2019, s.1639) Ders kitaplarında yer alan bu metinler, genel olarak öğrencilere belirli bir ortamda hangi dil kalıplarını kullanması gerektiğini gösterir. Bir konu ve ortam kısıtlaması yapılır ve kısa bir metin aracılığıyla öğrencilerin ilgili konu hakkında bilgi edinmesi sağlanır.

Ders kitaplarında yer alan metinlerin dışında kullanılacak olan metinlerin seçimiyle alakalı çeşitli ölçütler bulunmaktadır. Fayda odaklı olarak yaklaşımda bulunmak, öğrenme sürecine olumlu yönde katkıda bulunacaktır. Öğrenme ortamlarının daha elverişli bir hâle gelmesini sağlayan metinler, kültürel aktarım noktasında da önemli bir rol üstlenir. Metinlerde yer alan kültürel unsurlar, öğrencilerin hedef dilin kültürü ile kendi kültürü arasında bağlantı kurmasını sağlar. Demir ve Açık (2011) edebî eserlerin toplumsal açıdan kültürel değerleri, bireysel açıdan da eğlendirici ve zevk verici unsurları taşıdığından dolayı hem ana dili öğretiminin hem de yabancı dili öğretiminin vazgeçilmezleri arasında yer aldığını söyler. Demir ve Açık (2011) tercih edilecek okuma metinlerinin sahip olması gereken özellikleri şu şekilde sıralar:

1. Yabancı dil olarak Türkiye Türkçesi öğretiminde kültürlerarası yaklaşımdan hareketle kullanacağımız metinlerin kültür aktarımı açısından dikkatli bir şekilde incelenmesi ve aktarılabilecek kültürel unsurların titizlikle seçilmesi gerekmektedir.

2. Metinlerde yer verilen kültürel aktarım öğelerinin, öğrencilerin çelişkiye düşmemesi adına, güncel olması gerekir.

3. Kültürel aktarım öğelerinin bağlama uygun olmasına ve bu yolla anlaşmanın sağlanmasına dikkat edilmelidir.

4. YTÖ alanında kullanılan metinlerde öğretilmek istenen bilgiler yer alır. Tercih edilen metinlerde bilgi verici öğelerle birlikte Türk kültürüne ait unsurlar da yer almalıdır.

5. Günlük yaşam, yaşam şartları, kişiler arası ilişkiler, değerler, inanışlar ve tutumlar, beden dili, sosyal âdetler, törensel davranışlarla ilgili Türk kültürüne özgü olan davranışlar bu metinlerde verilmelidir.

6. Öğrencilerin Türk dilini öğrenirken yapabileceği hatalar ve bu hataların hedef kültürde meydana getirebileceği etkiler hakkında bilgi verilmelidir. Öğrencilere söylenilmemesi gereken sözcükler hakkında bilgi veren metinlerin hazırlanması gerekir.

7. YTÖ alanında dikkat çeken kültürel öğeler arasında ahşap oymacılığı, ebru, minyatür gibi sanat dalları bulunmaktadır. Bu sanat dallarını anlatan metinlerin hazırlanması gerekir.

Üstten ve Haykır (2019) ise YTÖ alanında metin seçimini etkileyen unsurları beş başlık altında toplamıştır. Bunlar, “hedef kitle, kazanım, konu (içerik), uzunluk, yöntem” olarak sıralamıştır (s.1635-1637).

Polat (1993) ders kitabı yazarlarının ve öğretmenlerin metin seçerken göz önünde bulundurması gereken ölçütleri şu şekilde sıralar:

“1. Ele alınacak yazınsal metin, dil bilgisi ve sözcük örgüsü yönünden öğrencinin yabancı dil düzeyinin çok üstünde olmamalıdır. Dilsel yapısıyla öğrenciyi zorlayan bir metin, yazınsal metinle okuyucu olarak öğrenci arasındaki iletişimin gelişmesini olumsuz yönde etkiler. Zaten günlük dil kullanımından ayrılan bir dille karşı karşıya olan öğrenci, yabancı dilin yazın dili olarak kendine özgü inceliklerini de kavrayamaz, metni alımlaması iyice güçleşir.

2. Metin seçiminde, dilsel uygunluğun yanı sıra, konusal uygunluk da üzerinde durulması gereken bir diğer ölçüttür. Konusal uygunluk derken belirtilmek istenen, yazınsal metnin konu yönünden öğrencinin ilgilerine, yaşam deneyimlerine, içinde bulunduğu gerçekliğe uygun olmasıdır. Ancak böylelikle öğrencinin kurmaca dünyaya girmesi, orada ona sunulan kişilerle özdeşleşebilmesi, duygu ve düşünceleri paylaşabilmesi, kısaca kendi dünyasına ‘bağlantılar’ kurabilmesi olanaklı olabilir. Bu da amaçlanan kültürlerarası bildirilişimin gerçekleşmesi için gerekli önkoşullardan biridir.

3. Yabancı dilde yazılmış yazın metninin arkasında farklı değerler, farklı yaşam biçimleri vardır. Bu nedenle yazınsal metinler, kültürel farkındalıkların işlenmesine ya da ülke bilgisi çalışmalarına da yardımcı olurlar. Ancak, yüklü bir ardalın (Hintergrund) bilgisi

gerektiren yazınsal metinlerin, yabancı dünyanın tarihsel ve toplumsal koşullarını yeterince tanımayan öğrencilerce alımlanması güçtür. Bu bakımdan, yabancı dil öğretiminde işlenecek metinlerin belirlenmesinde, metinlerin ne ölçüde bir ön bilgiyi gerektirdiği de değerlendirilmelidir.

4. Bu bağlamda önemli olan bir diğer nokta da yazınsal metnin söylemsel konuşma ve yazma gibi etkinliklere götürecek bir çıkış noktası oluşturabilmesidir. Öğrenciyi, kendi dünyasını, yabancı dilde aktarabilme ve düşgücünü kullanabilme yönünden esinlendiren bir yazınsal metin ile öğrencinin dil derslerinde dışarıdan izleyen biri olarak değil de ‘kendisi olarak’ var olması sağlanabilir ki, bu da dil derslerini renklendiren, verimli kılan bir boyuttur” (s. 187-188).

Bu bilgilerden hareketle, YTO alanında kullanmak üzere tercih edilen metinlerin kültürel aktarıma uygun olma, öğrenciyi iki kültür arasında bağlantı kurmaya teşvik etme, farklı yaşam biçimlerini öğrenciye sezdirme, öğrenciyi yazma ve konuşmaya teşvik etme gibi özelliklere sahip olması beklenir. Bu metinler, öğrencinin motivasyonu ve güdülenmesi üzerinde etkili bir yere sahiptir. Krashen’ın Anlaşılabilir Girdi Kuramına göre öğrencilere yabancı dil seviyelerinin bir adım üstünde dil öğelerini sunmak, onların dil gelişimine katkı sağlar. Ancak bu düzeyin çok üzerinde kullanımların yer aldığı metinler, öğrencinin öğrenme güçlüğü yaşamasına sebep olur. Bu da güdülenme ve motivasyon düzeyinde bir azalmanın meydana gelmesi demektir. Öğretmenlerin metin seçimi noktasında öğrencilerin dil seviyelerine, bilgi birikimlerine, ilgi, ihtiyaç ve isteklerine dikkat ederek doğru metinleri seçip öğrencilere sunması gerekmektedir.

3.4.4. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Klasik Edebî Eserlerin Kullanımı.

Yabancılar Türkçe öğretimi, çok boyutlu bir alandır. Bu alanda klasik edebî eserlerin kullanımı, öğrencilerin yalnızca iletişim becerilerini geliştirmesini sağlamakla kalmaz. Aynı zamanda onlara yeni bir dünyanın kapılarını açar. Kültürel bir mirası keşfetme fırsatı sunar. “Tabiatıyla edebiyat kurmaca yani hayal ürünü bir oluşumdur. Ama o, gerçekle hayal arasında yoğurduğu kurmaca dünyasında dil kullanımını, günlük ve basmakalıp ifadelerin ötesine taşımakla kalmaz aynı zamanda bilim, hukuk ya da siyasetin dil ve üslup özellikleri dışına çıkarak farklı ve kendine özgü biçimde bir dilsel yapı üretir.” (Soyer, 2016, s.304) Edebî eserlerdeki anlatım, öğrencilerin farklı düşünme becerileri kazanmasını sağlar. Betimlemeler ve söz sanatlarıyla yoğrulan edebî eserler, öğrencilerin günlük basmakalıp ifadeleri

öğrendikleri bir öğrenme ortamının dışına çıkmasını sağlar. Bu bağlamda dilin estetik yönünü keşfetmeleri edebî eserler aracılığıyla sağlanır.

Erişek ve Yücel (2002) dil öğretiminde edebî metinlerin kullanımıyla ilgili olarak yaptıkları çalışmada “Yabancı dil derslerinde yazının yeniden keşfi kurmaca metinlerin ve yapay alıştırmaların egemenliğine son vermiş, günlük iletişim dilini ön plana çıkarmıştır. Günlük dile yönelik söyleşi (diyalog) metinleriyle öğretim sürdürüldüğünde, öğrenci bu betiklerden sıkılmakta, bu basit ve yapay metinleri sıkıcı ve çocuksu bulmaktadır.” (s.66) görüşünü savunmaktadır.

Klasikler, her toplumun edebiyatında en önemli sayılan eserlerdir. YTÖ alanında bu eserlerin kullanılması, öğrencilerin dile karşı duyarlılıklarını artırır. Etkileyici bir anlatıma sahip olan roman, hikâye ve şiirleri okuyan öğrenciler, Türk dilinin güzelliklerini bu eserler aracılığıyla keşfeder. Derin bir anlam barındıran eserler, öğrencilerin dil bilgisi yapılarını anlamasına ve bu yapıların kullanımını kavramasına yardımcı olur. Eserlerde yer verilen karakter tahlilleri, betimlemeler ve karmaşık olay örgüleri, öğrencilerin düşünme becerilerinin de gelişmesini sağlar. Toplumun kültürel birikimine ışık tutan edebî eserler, öğrencilerin kültürel bağlamı keşfetmesine yardımcı olur. Türk dilinin konuşulduğu bu coğrafyanın tarihi, değerleri, normları, dünya görüşü ve sosyal ilişkileri bu eserler aracılığıyla incelenebilir. Dilin zengin ve çeşitli kullanımlarını sunan bu metinler, öğrencilerin dört temel dil becerisini geliştirmesi yönünde olumlu bir etkiye sahiptir. Klasik eserleri okuyup anlayan ve yorumlayan öğrenciler, dil kullanımıyla alakalı olarak da bir özgüven geliştirir. Eğitim ortamlarına renk katan bu eserlerin kullanılması, Türk dilinin tanınması ve kültürün aktarılması bakımından önem taşır.

Yabancı dil dersinde edebî metinlerin kullanılmasının yararları Kudat (1996) tarafından şöyle sıralanmıştır:

“1-Öğrencinin öğrendiği dilin kullanıldığı ülkelerin yazını ve kültürünü tanınmasına olanak sağlar.

2-Sanatsal yolla o ülkenin yurt bilgisi ve tarihi ile ilgili bilgi edinmesine katkıda bulunur.

3-Öğrenci kendi kültürü ile yabancı kültür arasındaki benzer ve farklı yönlerin ayırımına varır. Yabancı olana karşı hoşgörü ile yaklaşmayı öğrenir, saplantılardan arınmış bir düşünme alışkanlığı kazanır.

4-Öğrencide eleştirel bakış gelişecek, yorumlayıcı ve farklı düşünceler geliştirmeyi öğrenecektir. Çok yönlü düşünmenin öğretilmesi, başka bir deyişle bir sorunun tek bir bakış açısından değil de çeşitli açılardan ele alınıp değerlendirmesini sağlayacaktır.

5-Öğrenci, derste edilgen bir dinleyici ve tekrarlayıcı olmaktan çıkıp, dersin oluşumunda etkin bir katılımcı olacaktır.

6-Öğrenci üzerinde çalıştığı yazınsal metinle ilgili düşüncelerini ve tepkilerini dile getirirken, metinde yer alan dil yapılarını ve sözcükleri kullanacak, böylece o dille ilgili bilgi dağarcığını geliştirecektir.

7-Öğrencinin okuma duyarlılığı gelişecek ve bilinçlenecektir.

8-Öğrenci etkin okur kimliğine kavuşacaktır. Okuduğunu anlamak ve anladığını dile getirmekle kalmayacak, kendi düşüncesini etkin kılarak, kişiliğinin oluşmasına katkıda bulunacaktır.” (s. 40-41)

3.5. Metin Sadeleştirme

YTÖ alanında materyal zenginliği sağlamak amacıyla özgün metinlerden faydalanılır. Özgün metinlerin, öğrencilerin dil düzeylerinin üstünde, karmaşık bir yapıya sahip olması durumunda sadeleştirme çalışmalarına başvurulur. Sadeleştirme çalışmaları, metindeki unsurların gelişigüzel bir şekilde metin dışına çıkarılması demek değildir. Sistematiik bir şekilde yürütülen, belirli kuralları olan, hedefler doğrultusunda yürütülen bu çalışmaların sonucunda elde edilen metin, öğrencilerin dil seviyesine uygun bir hâle getirilir. Metin sadeleştirme çalışmaları, okuma metinleri konusundaki yetersizliğin ortadan kaldırılması için oldukça mühimdir. Öğretmenlerin uygun buldukları metinleri, öğrencilerin dil seviyeleri üzerinde olsa dahi kullanabilmesine fırsat tanır. Tercih edilen metinler, sadeleştirme ölçütleri göz önünde bulundurularak işlendikten sonra eğitim ortamlarında kullanılmaya hazır hâle gelir. Sadeleştirilmiş metinler, öğrencilerin ders dışı yapacakları okumalarda da tercih edebilecekleri kaynaklar olur. Hedef dilde okuma yapmak isteyen ve kendi seviyesine uygun bir kitap arayışında olan öğrenciler, sadeleştirilmiş metinleri tercih ederek bu ihtiyaçlarını karşılayabilir. Okuma materyali zenginliği noktasında, sadeleştirme çalışmalarının oldukça kıymetli olduğu söylenebilir. Metin sadeleştirme çalışmaları yapılırken, metnin tümüyle ele alınması gerekir. Metinde anlatılmak istenen düşünce, olay örgüsü gibi temel unsurların korunması gerekir. Çoğu bilinmeyen yapılardan oluşmuş özgün bir metin, öğrenciyi zorlayabilirken, “büyük bir kısmı bilinen yapılardan oluşan ancak bünyesinde sınırlı miktarda

bilinmeyen dilsel girdiye de yer veren bir metin, öğrenciyi sonunda çözümüne ulaşabileceği, bir problemle meşgul olmaya itecektir.” (Keskin ve Okur, 2013, s. 301) Öğrenci, bu bilinmeyen yapılar sayesinde kendisini bir sonraki seviyeye hazırlayabilir.

Metin sadeleştirme işlemlerinde *sezgisel* ve *yapısal* yaklaşım olmak üzere iki farklı yola başvurulmaktadır. “Sezgisel bir yaklaşım altında, bir öğretmen veya malzeme yazarı olarak yazarların deneyimleri, sadeleştirme sürecine rehberlik eder ve yazarların, belirli bir düzeydeki öğrencinin ne anlayabileceğine dair öznel yaklaşımlarına olanak tanır.” (Durmuş, 201, s. 138) Sezgisel yaklaşımda süreci yönlendiren temel etkenler, metni sadeleştiren kişinin bireysel deneyimi ve muhakeme yeteneğidir. Sadeleştirme yapılacak cümleleri ve kelimeleri, deneyimleri yoluyla muhakeme ederek belirler. Malzemenin zorluk düzeyi ve hedef kitlenin dil seviyesi karşılaştırılarak, sezgisel bir yolla ihtiyaç duyulan seviyeye indirgeme yapılır.

“Yapısal yaklaşıma göre sadeleştirme, seviyelendirilmiş okuma materyallerine dayandırılır ve yaygın okumalar yoluyla öğrencinin hedef dilde ilerlemesi amaçlanır.” (Bölükbaş, 2015, s.927) Yapısal yaklaşımda başvuru yöntemlerinden bir tanesi de geleneksel okunabilirlik formülleridir. Bu formüller ana dili eğitiminde kullanılır ancak yabancı dil öğretiminde ne kadar işlevsel olduğu bir tartışma konusudur. Bu formüle göre metnin okunabilirlik düzeyinin belirlenmesinde kelimelerdeki harf sayısı ve cümlelerdeki sözcük sayısı önemli rol oynar. Bölükbaş (2015) sezgisel yaklaşım hakkında “sezgisel olarak yapılan metin sadeleştirmelerin nesnel olmadığı ve bu nedenle farklı kişiler/kurumlarca hazırlanan seviyelendirilmiş kitaplar sözcük ve yapı bakımından farklılık gösterdiğini” söylemektedir. Metin sadeleştirme konusunda yapılan çalışmalarda yoğunluklu olarak hangi yaklaşımın kullanıldığı hakkında bir araştırma bulunmamaktadır. Ancak farklı kurumlar tarafından hazırlanan metinlerde ortak bir sözcük ve yapının bulunmaması, yoğunluklu olarak sezgisel yaklaşıma başvurulduğunu kanıtlar.

Chang (2008) metin sadeleştirme işlemleri yapılırken kullanılan yöntemleri aşağıdaki gibi sıralar:

1. **Olduğu gibi bırakmak:** Dil yapıları olduğu gibi bırakılır, öğrencinin öğrenmesi istenen kelimeler koyu yazılır, kitabın altına ya da arkasına basit ifadelerle açıklaması yapılır.
2. **Özetleme:** Metinde geniş yer tutan ve anlaşılması zor olan bölümler kısaca anlatılır.
3. **Silme:** Metin içinde yer alan bir bölüm tamamıyla silinir.

4. **Değiştirme:** Metnin içeriği aynı tutulacak biçimde öğrenci için zor olan yapı yeni kelime ve dil bilgisi yapılarıyla değiştirilir. Bunlar; sözcüksel değiştirme, sözdizimsel değiştirme, sözcüksel ve sözdizimsel değiştirme ve biçimsel değiştirme olarak sınıflandırılır. (akt. Keskin ve Okur, 2013, s. 301-302)

Durmuş (2013) ise metin değiştirimde kullanılan teknikleri şu şekilde sıralar: “Özetleme (summarization), sadeleştirme (simplification), kısaltma (shortening, abridgement), bölme (splitting), açıklama (paraphrasing), genişletim (elaboration), birleştirme (merge), yerine koyma (substitution) düzenleme (edition), düşürme (dropping), eksiltme (ellipsis).” Bu işlemlerin hepsi, genel olarak metin değiştirim sürecine işaret eder. Kaynak metin üzerinde yapılan çalışmalar sonucunda yeni bir metin elde edilir. Burada sıralanan sadeleştirme, özetleme ve genişletim başlı başına bir değiştirim türü olabilir. Durmuş (2013) sadeleştirme, ve genişletim kavramlarını şu şekilde açıklar:

“Genişletim ve sadeleştirme ile ilgili bu işlemler sonucunda *genişletilmiş* (elaborated) metinler, *değiştirime* esas alınan kaynak metinden hacim olarak daha geniş bir metin hâline gelirken; *sadeleştirilmiş* (simplified) metinler, öğrencinin anlayamayacağı varsayılan yapıların yerine bazen daha kısa veya uzun olan eş veya yakın anlamlı yapıları koymakta, bazen de kaynak metinde yer alan ve metnin anlamını çok fazla değiştirmeyeceği varsayılan yapıları tamamen çıkarma yoluna gidilmektedir.” (s. 394)

Specia (2010) tarafından belirtilen sadeleştirme işlemleri ise şu şekilde sıralanabilir:

- Sadeleştirilmemiş yapılar,
- Alışılmadık veya karmaşık kelimeleri veya söz yapılarını, daha bilindik kelimelerle yeniden oluşturmak,
- Deyim, kalıplaşmış söz ve konuşmacının anlaşılmayı güçleştiren bazı işaretleri gibi karmaşık yapıları daha sade olacak şekilde değiştirmek,
- Cümlelerin söz dizimini; özne, nesne, yüklem şeklinde kurallı hâle getirmek,
- Edilgen yapıdaki cümleleri etken yapıya hâle getirmek,
- Metindeki cümlelerin sırasını veya yerini değiştirmek,
- Cümleleri bölmek,

- Cümleleri birleştirmek,
- Cümleleri atmak, metinden çıkarmak,
- Cümlelerin bir bölümünü, parçasını metinden atmak veya çıkarmak. (akt. Eroğlu, 2015, s.37)

Yabancı dil öğretiminde kullanılan sadeleştirilmiş metinler, öğrencilere daha kolay bir şekilde anlaşılan metinler sunmayı hedefler. Öğrencilerin dil öğrenme yolculuğunda kullanılan bu materyaller, öğrenme ortamlarına zenginlik katar. Bu metinler, okuma becerilerinin geliştirilmesi için önemli kaynaklardır. “Sadeleştirme yolunda, bu materyalleri hazırlayanların ortak amacı okunabilirliği ve anlaşılabilirliği olabildiğince artırıp öğrencinin dile karşı duyduğu kaygıyı azaltmak aynı zamanda hedef dile ve kültüre karşı öğrenme isteği uyandırmaktır.” (Süner, 2018, s.18) YTÖ alanında sadeleştirilmiş metinlerin kullanılması, öğrencilerin söz varlığının zenginleşmesine ve okuduğunu anlama becerisinin gelişmesine yardımcı olur.

Atai, Keshavarz ve Ahmadi (2007) ön bilgilerin yazılı mesajı anlamada etkili bir rol oynadığını söyler. (s.20) Bu dikkate alındığında yapılan sadeleştirme çalışmalarında dikkat edilmesi gereken bazı noktalar olduğu görülür. Metnin okunabilirliğinin yüksek olması bakımından öğrencilerin bildiği dil bilgisi yapılarıyla karşılaşmaları gerekir. Metinde yer alan sözcüklerin de öğrencilerin seviyelerine uygun olması beklenir. Sadeleştirme çalışmalarında sözcüksel ve söz dizimsel değiştirmeler yapılır. “Söz dizimsel uyarlamada dil bilgisi bakımından daha basit cümlelerin kullanılması yoluna gidilirken sözcüksel uyarlamada zor ve az kullanılan sözcükler veya ifadeler basit olanlarla ve sık kullanılanlarla değiştirilmektedir” (Özdemir ve Eroğlu, 2022, s.1615) Öğrencilerin okudukları metinde sık kullanılan sözcüklerle karşılaşması çok yönlü bir fayda sağlar. Dilin temel yapısını oluşturan kelimeler, bu metinler sayesinde öğrenilir. Kelime dağarcığını güçlendirmek ve ifade gücünü desteklemek bakımından önemli bir yere sahiptir. Öğrencilerin, bilişsel bir yük altında ezilmediği, anlaşılabilir metinler okuma motivasyonlarını artırmanın yanı sıra anlama becerilerini geliştirmeye de yardımcı olur. “Seyrek kullanılan sözcüklerin yerine, hedef dilde daha yoğun olarak kullanılan ve teknik olmayan, başlangıç düzeyinde hedef dilin temel/basit ve kullanım sıklığı yüksek sözcükleri veya anlaşılması güç olduğu düşünülen sözcüklerin, iletideki anlamı karşılama durumuna göre, eş veya yakın anlamlıları tercih edebilir” (Durmuş, 2013, s. 401). Söz varlığı düzeyinde sadeleştirme yapılırken kelime sıklığı listelerinden faydalanmak bu anlamda faydalı olacaktır. Metnin akışı ve cümlenin anlamı dikkate alınarak kullanım sıklığı

daha fazla olan eş veya yakın anlamlarıyla değiştirme yapılabilir. Öğrenciler bu sayede karmaşık cümleleri çözümlemek, bilmediği kelimeleri öğrenmek yerine metnin anlamına ve vermek istediği mesaja daha rahat bir şekilde odaklanacaktır.

3.6. Tanzimat Edebiyatı ve Samipaşazade Sezai

Tanzimat Dönemi, 19. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nda Gülhane Hatt-ı Hümayunu ile başlar. Tanzimat kelimesi, Arapça kökenli bir kelimedir ve “tanzim” kökünden türemiştir. Kelime anlamı olarak “düzenlemeler” anlamına gelmektedir. Tanzimat Dönemi hareketlerinin başlamasındaki önemli bir sebep, Osmanlı'nın gerilemesi ve Batı karşısında geri kalmasıdır. Dönemin yöneticileri bu duruma çözüm bulmak amacıyla sosyal hayatı derinden etkileyen bazı reformlara yönelmiştir. Edebiyatın ve toplumsal yaşamın birbiriyle olan etkileşimi göz önünde bulundurulduğunda, toplumsal hayatla ilgili yapılan köklü reformların edebiyatı da etkileyeceği kaçınılmaz bir öngörüdür. Dönemin, Tanzimat Dönemi Edebiyatı olarak adlandırılmasının nedeni de bu reformların edebiyata yansıyan yönleri olmuştur. Bu dönemde, Batı edebiyatı ve düşüncesi ile etkileşime girilmiştir. Batı edebiyatında hâkim olan akımlardan etkilenilmiştir. Tanzimat Edebiyatı, klasik edebiyattan farklı olarak dil, içerik ve üslup bakımından yeniliğe gitmiştir.

“Tanzimat ile başlatılan yenilik hareketi, gerçek anlamda, etkisini edebiyat alanında gösterir. Bilim ve kültürde Doğu'yu örnek almış olan eski edebiyat, sürekli işlediği kaynağını tüketmişti; artık söyleneni bir kez daha söylemeden ileri gidemiyordu. Böylelikle Türk edebiyatının yenilik kapılarını zorlaması, artık kaçınılmaz olmuştu.” (Parlatır, 2006, s.10) Tanzimat Edebiyatı'nda Arapça ve Farsça kökenli kelimelerin kullanımı azaltılmıştır. Yeni bir edebî üslup geliştirmiş, şiirlerde hece ölçüsü kullanılmış ve edebiyatın dili daha sade, anlaşılır bir Türkçe ile harmanlanmıştır. Roman, hikâye ve tiyatro gibi türlerde Batı'dan esinlenerek çeşitli yapılar ortaya çıkarılmıştır. Bu dönemde Batı'dan çevrilen eserler de önemli bir yer tutmaktadır. Dönemin toplumsal hareketliliği, eserlerdeki temayı da etkilemiştir. Yazarlar, bu dönemdeki toplumsal değişimlere dikkat çekmek ve sosyal yenilenmeyi desteklemek için eserlerinde yoğunluklu olarak toplumsal konulara yer vermiştir. Bu dönemin eserleri, halkı eğitmek için yazıldığından dolayı kullanılan dil, halkın anlayabileceği ölçüde, sade ve anlaşılabilir bir dildir.

Edebiyatta bir değişimin habercisi olan bu dönem, modernleşme sürecine adım atılmasını sağlamıştır. Ayrıca gramer konusunda da bu dönemde adımlar atılmıştır. Tanzimat dönemine gelinceye kadar, Türklerce 1530 yılında Bergamalı Kadri tarafından yazılan

Müeyyessiretü'l-Ulûm dışında herhangi bir gramer yazılmamıştır. (Ercilasun, 2006, s.35) Bu dönemde Ahmet Cevdet Paşa, Şemsettin Sami ve Fuat Paşa gibi isimler gramer alanında önemli çalışmalar yapmıştır. Tanzimat Dönemi'nin önemli sanatçıları arasında İbrahim Şinasi, Ziya Paşa, Namık Kemal, Recaîzade Mahmut Ekrem, Abdülhak Hamit Tarhan, Samipaşazade Sezai, Ahmet Mithat Efendi ve Muallim Naci gibi isimler bulunur. Bu yazarlar, dönemin düşünce akımlarını yansıtan ve sosyal sorunlara değinen çeşitli eserler vermişlerdir.

Samipaşazade Sezai, Tanzimat Dönemi Türk edebiyatının önemli isimlerinden biridir. Yazar ve şair kimliği bulunan sanatçı, Tanzimat Döneminin ikinci edebî neslinde yetişmiştir. Edebiyat hayatına gazetecilikle başlamış, roman, tiyatro ve hikâye türlerinde eserler vermiştir. Onun en önemli eseri olarak *Sergüzeşt* romanı gösterilir. Esirlik konusunu ele alan romanda “daha çok romantik bakışla toplumdaki sosyal bir yara gündeme getirilir. Amacı esaret kurumunun insanlık dışı yönü üzerinde okuyucuyu düşündürmektir.” (Kerman, 2009, s. 78)

Sezai, *Sergüzeşt*'ten sonra 1891'de yayımladığı *Küçük Şeyler*'de anlatılan “hikâyeleriyle edebiyatımızda, nesillere tesir edecek ve örnek olacak hikâyelerini verir.” (Kerman, 2006, s. 571) Samipaşazade Sezai'nin hikâyeciliğini değerlendirenler, genel olarak onun *Küçük Şeyler* isimli eseri üzerinde durur. Bu eser, Türk edebiyatının küçük hikâye türünün başlangıcı sayılır. Kitap içerisinde, “Bu Büyük Adam Kimdir?”, “Hiç”, “Kediler”, “İki Yüz Elli Kuruşa Bir Asır”, “Düğün”, “Pantomima” başlıklı 6 hikâye bulunmaktadır.

Biz sadeleştirme çalışması yapmak için “Kediler” isimli hikâyeyi tercih ettik. Bu hikâyenin tercih edilmesinde etkili olan unsurlar şu şekilde sıralanabilir:

- Hikâyecilik geleneğinde önemli bir yere sahip olan Samipaşazade Sezai tarafından yazılmış olması,
- Eğlenceli olaylara yer vermesi ve okuma zevki sunması,
- Tanzimat Dönemi Türkçesi ile yazılmış bir eserin de Türkçe öğretimine uyarlanabilir olduğunu gösterecek bir hikâye olması,
- Kültürel unsurlar kadar ortak evrensel değerlerin de yer alması,
- Sosyal ilişkiler, aile ilişkileri ve günlük yaşama dair anekdotlara yer verilmesi,
- Toplumun ortak değerlerinin yer alması.

4. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, verilerin toplanması ve analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

4.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma YTÖ alanında kullanılmak üzere klasik bir edebî eseri sadeleştirmek amacıyla nitel araştırma yöntemi kullanılarak yapılmıştır. “Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma türüdür.” (Aydın, 2018, s.61)

4.2. Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evreni klasik Türk edebî eserleri, örnekleme ise Samipaşazade Sezai’nin “Kediler” isimli hikâyesidir.

4.3. Verilerin Toplanması

Bu çalışmanın temelini doküman analizi yöntemi oluşturmaktadır. “Doküman analizi, araştırma verilerinin birincil kaynağı olarak çeşitli dokümanların toplanması, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve analizi olarak tanımlanabilen bilimsel bir araştırma yöntemidir.” (Sak ve ark., 2021, s.228) Geniş kapsamlı bir kaynak taraması yapılmış ve çalışmanın kapsamına, amacına uygun olan belgeler tercih edilmiştir.

YTÖ alanında alan yazın taranmış, konuyla ilgili makale, tez, kitap, konferans ve sempozyum bildirileri incelenmiştir. Metin sadeleştirme uygulaması için Klasik Türk edebî eserleri taranmış, YTÖ alanı için sadeleştirilerek kullanılmak üzere uygun olan Samipaşazade Sezai’nin “Kediler” isimli hikâyesi seçilmiştir. Çalışmanın ilk adımı olarak orijinal metin günümüz Türkçesine sadeleştirilmiştir. Çalışmanın bu kısmında İş Bankası Kültür Yayınları tarafından yayımlanan “Küçük Şeyler” kitabından yararlanılmıştır. Seçilen eserin YTÖ alanında kullanıma uygun olması, kültürel unsurların yer alması, günlük hayatla bağlantı kurulabilecek öğelerin bulunması gibi özellikler dikkate alınarak uygun bir seçim yapılmıştır. Sadeleştirme yapılırken B1 seviyesindeki öğrencilerin okuma ve anlama becerileri gözetilmiş, D-AOBM’de yer verilen kazanımlar dikkate alınmıştır. Sadeleştirme işlemi yapılırken uygun

dil bilgisi kalıplarının belirlenmesi için Yedi İklim Türkçe B1 ders kitabından faydalanılmıştır. Günlük hayatta sıklıkla kullanılmayan kelimelerin yerine güncel kelimeler tercih edilmiş, AFDT çalışması incelenerek kelimelerin kullanım sıklıkları karşılaştırılmıştır. Kullanım sıklığı daha yüksek olan kelimeler tercih edilerek metnin anlaşılabilirlik düzeyinin artırılması amaçlanmıştır.

4.4. Verilerin Analizi

Bu çalışmanın örneklemini oluşturan Samipaşazade Sezai'nin “Kediler” hikâyesi dil bilgisi, üslup ve içerik bakımından incelenmiştir. İlk olarak orijinal metin günümüz Türkçesine sadeleştirilmiş, bu işlemin ardından YTÖ alanında geçerliliği kabul edilmiş olan ilkeler, D-AOBM ve Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı ölçüt alınarak sadeleştirme işlemi uygulanmıştır. Yedi İklim Türkçe ders kitaplarında yer verilen dil bilgisi kalıpları ise şu şekildedir:

A1 Seviyesi:

- ✓ “bu, şu, o, burası, şurası, orası
- ✓ mı? / değil
- ✓ var / yok
- ✓ Bulunma Hâli Eki
- ✓ Sayılar
- ✓ Çokluk Eki
- ✓ Hâl Ekleri
- ✓ -DAn önce,
- ✓ -DAn sonra
- ✓ Emir
- ✓ Şahıs Zamirleri
- ✓ Şimdiki Zaman
- ✓ Belirli Geçmiş Zaman
- ✓ Zaman Zarfları
- ✓ -ile -yla
- ✓ -DAn önce,
- ✓ -DAn sonra
- ✓ İyelik Ekleri
- ✓ -DAn ... -A Kadar

- ✓ Gelecek Zaman
- ✓ İsim Tamlamaları
- ✓ -ki/-DAki
- ✓ -(I)ncI
- ✓ -A göre, bence
- ✓ -DEn daha + sıfat: karşılaştırma
- ✓ en + sıfat: üstünlük
- ✓ -DEn beri / Dİr”

A2 Seviyesi:

- ✓ “Belirsiz Geçmiş Zaman
- ✓ -DAn önce
- ✓ -DAn sonra
- ✓ -mAdAn önce
- ✓ -DİktAn sonra
- ✓ Pekiştirme
- ✓ gibi, kadar
- ✓ Geniş zaman (-İr / -Ar / -r)
- ✓ -CA, -A göre
- ✓ bu yüzden / bu sebeple
- ✓ belki ... belki
- ✓ hem ... hem
- ✓ ne ... ne
- ✓ ya ... ya
- ✓ ister ... ister
- ✓ -mA/-mAk /-İş Dolaylı Anlatım (Emir Kipi)
- ✓ -(y)İp
- ✓ -mAdAn
- ✓ -mAyİp
- ✓ -(y)ArAk
- ✓ -(y)A ... -(y)A
- ✓ -(y)Abil
- ✓ -mAk için
- ✓ -mAk üzere

- ✓ ...diye sormak ...diye cevap vermek
- ✓ -an / -en”

B1 Seviyesi:

- ✓ “Zarf fiil-(y)ken
- ✓ Şimdiki Zamanın Hikâyesi: -(I)yordu
- ✓ İşteşlik - İşteş Çatı: 1 –(I)ş
- ✓ Dilek Kipi: –sA
- ✓ Dilek Kipinin Hikâyesi: –sAydI
- ✓ Şart Kipi: –(y)sA
- ✓ Gereklik Kipi: -mAII
- ✓ –AII, -DIğInDAn beri, -DI ... -AII
- ✓ Ettirgen Çatı: -DIr, -Ir, -t, -Ar
- ✓ -I-, -n- Edilgen Çatı
- ✓ Sıfat Fiiller (-An, -DIk, -AcAk)
- ✓ Dönüşlü Çatı: -n-, -I-
- ✓ “Kendi” Dönüşlülük Zamiri
- ✓ -mAk lazım
- ✓ -mAk zorunda kal-
- ✓ -mAk gerek-
- ✓ -mAk şart”

B2 Seviyesi:

- ✓ “Sıfat fiil ekleri: -r, -Ar, -Ir, -ASI, -mAz
- ✓ Zarf fiil ekleri: -AnA kadar, -IncAyA kadar, -mAksIzIn
- ✓ Bütün zamanların hikâyeleri
- ✓ Sıfat fiil eki: -mIş
- ✓ Zarf fiil ekleri: -DIğI zaman, -DIğIndA, -DIğI sırada, -AcAğI zaman, -AcAğI

sırada

- ✓ Bütün zamanların rivayetleri
- ✓ Dolaylı anlatım
- ✓ İsimlerin dolaylı anlatımları Fiillerin dolaylı anlatımları
- ✓ İstek kipinin dolaylı anlatımı Soruların dolaylı anlatımları
- ✓ Emir kipinin dolaylı anlatımları

- ✓ Boyunca
- ✓ Süresince
- ✓ -DIğI sürece
- ✓ -DIğI zaman
- ✓ -DIkçA
- ✓ -IncA
- ✓ -Ar ... mAz
- ✓ Gereklilik kipinin dolaylı anlatımı
- ✓ Zarf fiil ekleri: -DIğI için,
- ✓ -DIğIndAn, -AcAğI için,
- ✓ -AcAğIndAn
- ✓ Birleşik çatı: işteş / ettirgen + ettirgen vs.
- ✓ Zarf fiil ekleri: -mAk yerine, -mAktAnsA, -AcAğInA / mAsI

hâlinde, -AcAğI yerde, -DIğI takdirde, -mAsI durumunda

- ✓ -I vermek
- ✓ -Ip durmak
- ✓ -Ip kalmak
- ✓ -I yazmak
- ✓ -A kalmak
- ✓ -A gelmek”

Sadeleştirme uygulamasında sıklıkla kullanılan yöntem *koruma* ve *değiştirme*dir. “Koruma, metnin zor ya da anlamaya engel olmayan bölümlerinin herhangi bir işleme tabi tutulmadan olduğu gibi bırakılması demektir. Değiştirme, öğrencinin düzeyinin üstünde olan sözcük ve yapıların, aynı anlamı verecek şekilde öğrencinin bildiği sözcük ve yapılarla değiştirilmesidir.” (Bölükbaş, 2015, s.928) Bu sayede metinde açıklığın ve anlaşılabilirliğin elde edilmesi daha mümkün hâle gelir.

5. BÖLÜM

UYGULAMA

5.1. “Kediler” Hikâyesinin B1 Seviyesine Göre Sadeleştirilmesi

KEDİLER

Ö.C.: “-Hanım! En son cevabını isterim. Ya ben ya kediler?”

S.C.: -Hanım! En son cevabını isterim. Ya ben ya kediler?

B1: -Hanım! En son cevabını isterim. Ya ben ya kediler?

(Cümlede değişiklik yapılmamıştır.)

Ö.C.: “-Kediler!”

S.C.: -Kediler!

B1: -Kediler!

(Cümlede değişiklik yapılmamıştır.)

Ö.C.: “Bir kocanın meyusiyeti, bir kadının hevesat-ı bisebatı, muhabbetin çemenzâr-ı safa üzerine temellerini nihal-i gülden, heva-yı sevdafeza-yı bîkarara karşı camlarını nurdan, esas-ı beytiyesini tüliden bina ve tefriş ettiği saray-ı izdivacın inhidamı, hep bu birkaç kelimeden ibaret olan mükâmelede mündemiç idi.”

S.C.: Bir kocanın üzüntüsü, bir kadının kararsız istekleri, sevginin mutluluk çayırı üzerine temellerini gülfidanından, sevdanın kararsız havasına karşı camlarını nurdan, ev takımlarını tüliden yaptığı ve döşediği evliliğin yıkılması, hep bu birkaç kelimeden ibaret olan konuşmada saklıydı.

B1 (1): Bir kocanın üzüntüsü ve bir kadının kararsız istekleri, bu birkaç kelimedede saklıydı.

B1 (2): Sevgiyle kurdukları evliliklerinin yıkılması da bu birkaç kelimelik konuşmada saklıydı.

(Cümlede bulunan “...sevginin mutluluk çayırı üzerine temellerini gülfidanından, sevdanın kararsız havasına karşı camlarını nurdan, ev takımlarını tüliden yaptığı ve döşediği evlilik”

şeklindeki uzun tamlama, kelime yoğunluğunu azaltmak için çıkarılmıştır. Ayrıca tamlamadaki “sevginin mutluluk çayırı”, “ev takımlarının tülde yapılması” gibi ifadeler B1 seviyesinin üzerinde soyut bir anlatıma sahiptir. Bu sebeple anlamı daha somut bir şekilde karşıladığı için “sevgiyle kurdukları evliliklerinin” tamlaması tercih edilmiştir. “Mündemiç” kelimesinin “saklı” ve “içkin” olmak üzere farklı anlamları bulunmaktadır. AFDT çalışmasına göre yüksek kullanım sıklığına sahip olan ve cümlelerin akışını doğru bir şekilde tamamlayan “saklı” kelimesi tercih edilmiştir. Ayrıca bu tek ve uzun cümle, anlatımın B1 seviyesine uygun hâle gelmesi için 2 farklı cümle hâlinde ifade edilmiştir.)

Ö.C.: “*Kediler! Öyle mi?*”

S.C.: Kediler! Öyle mi?

B1: Kediler! Öyle mi?

(Cümlede değişiklik yapılmamıştır.)

Ö.C.: “*Demek ki otuz üç senelik bir refakat-i yekvücdane neticesi, kelime-i muamma-yı izdivacın halli, bu cevap oluyor.*”

S.C.: Demek ki otuz üç yıllık bir tek vücut halindeki yoldaşlığın sonucu, evliliğin gizemli bilmecesinin çözümü bu cevap oluyor.

B1 (1): Demek ki otuz üç yıllık tek vücut halindeki yoldaşlığın sonucu buydu.

B1 (2): Evliliğin gizemli bilmecesinin çözümü bu cevaptı.

(Özgün cümle iki cümleye bölünerek daha anlaşılır hâle getirilmiştir. Zaman uyumu bakımından akıcılık kazandırmak için “... bu cevap oluyor” ifadesi yerine “bu cevaptı” ifadesi kullanılmıştır.)

Ö.C.: “*Otuz üç sene evvel, izdivacın ilk aylarında ebediyet-i muhabbete, beka-yı sevdaya yeminler eden lisan-ı âşıkane, kendisinin kedilere, her türlü mana ve meziyetten mahrum bir meyl-i keyfiye feda olunduğunu işitmek kıymet-i insaniye ve haysiyet-i ehliyesini ihlal ve tehviç ettiğinden artık bu hâle bir netice vermek karar-ı kat’isini ittihaz eylemişti.*”

S.C.: Otuz üç sene önce evliliğin ilk aylarında sonsuz sevgi, ölümsüz aşk sözleri veren âşığının dilinden, kendisinin kedilere, her türlü anlam ve beceriden yoksun keyfi bir ilgiye

tercih edildiğini işitmek insanlık onurunu kıldığından artık kesin olarak bu durumu bir sonuca bağlamak kararını almıştı.

B1 (1): Karısı, otuz üç sene önce evliliğin ilk aylarında ona sonsuz sevgi ve ölümsüz aşk sözleri vermişti.

B1 (2): Ancak şimdi, karısı onu anlamsız bir kedi sevgisine tercih ettiğini söylüyordu.

B1 (3): Bunu duymak adamın insanlık onurunu kırdı.

B1 (4): Bu yüzden artık bu durumu kesin olarak sonuçlandırmak kararını aldı.

(Cümle 4 parçaya bölünerek kolay anlaşılabilir bir hâle getirilmiştir. Olay örgüsünü ve cümlelerin akışını etkilemeyen kelimeler çıkarılarak anlatımda sadelik ve akıcılık sağlanmıştır. Cümleye başlarken anlam karmaşası yaşanmasını engellemek amacıyla “karısı” öznesi eklenmiştir. Günümüz Türkçesine sadeleştirilmiş cümledeki “âşğının dilinden” ifadesi kelime yoğunluğunu azaltmak ve cümleyi yalınlaştırmak amacıyla çıkarılmıştır. İkinci cümlede özne tekrar verilmiş, cümle başına da “ancak şimdi” ifadesi getirilerek birbirine zıt iki durumun daha iyi görülmesi amaçlanmıştır. “Beceri” ve “keyfi” kelimeleri cümleden çıkarılarak hem kelime sayısı azaltılmış hem de anlam yoğunluğu düzeye uygun hâle getirilmiştir. “İşitmek” kelimesi yerine AFDT çalışmasına göre kullanım sıklığı yüksek olan “duymak” kelimesi tercih edilmiştir. “Muhabbet” kelimesinin “sevgi” ve “aşk” olmak üzere farklı anlamları bulunmaktadır. “Aşk” kelimesinin AFDT sözlüğüne göre kullanım sıklığı daha yüksektir. Ancak kelime tekrarıdan kaçınmak için “sevgi” kelimesi tercih edilmiştir. “Mana” kelimesinin “anlam” ve “ifade” olmak üzere farklı anlamları bulunmaktadır. AFDT çalışmasına göre “ifade” kelimesinin kullanım sıklığı daha yüksektir. Ancak burada metnin akışına uygun olan ve anlamı daha iyi ifade ettiği düşünülen “anlam” kelimesi tercih edilmiştir.)

Ö.C.: “Zavallı koca!”

S.C.: Zavallı koca!

B1: Zavallı koca!

(Cümlede değişiklik yapılmamıştır.)

Ö.C.: “Hareminin, mutasarrıfı olduğu eve, celp ve cemettiği yirmi otuz kedinin tacizat ve tasdiatından artık bîzar olmuştu.”

S.C.: Karısının söz sahibi olduğu eve toplayıp biriktirdiği yirmi otuz kedinin rahatsızlık vermesinden ve başını ağrıtmamasından artık bıkmıştı.

B1 (1): Karısı evin hakimiydi.

B1 (2): Kadının eve topladığı yirmi otuz kedi adamı çok rahatsız ediyordu.

B1 (3): Artık bundan bıkmıştı.

(Cümle 3 parçaya bölünerek kolay anlaşılabilir bir hâle getirilmiştir. Olay örgüsünü ve cümlelerin anlamını etkilemeyen “biriktirdiği” kelimesi çıkarılarak anlatımda sadelik sağlanmıştır. “Artık” zarfı 3. cümlelerin başında kullanılarak anlatım desteklenmiş, geçen süreyle ilgili bir bilgilendirme yapılmıştır. “Harem” kelimesi, cümledeki yerine göre incelendiğinde “karı” ve “eş” olmak üzere farklı anlamlara sahiptir. AFDT çalışmasına göre “karı” kelimesi daha yüksek bir kullanım sıklığına sahip olduğundan dolayı cümlede kullanılması tercih edilmiştir. “Bîzar” ise “bıkmış”, “usanmış” ve “tedirgin” gibi farklı anlamlara sahiptir. AFDT çalışmasına göre kullanım sıklığı daha yüksek olan ve cümlelerin anlamını daha iyi tamamladığı düşünülen “bıkmak” fiili tercih edilmiştir.)

Ö.C.: *“Evin içinde sahibü'l-beytten ziyade bir revîş-i âmirane ile kuyruklarını kaldırıp bu bedbaht kocaya bir nazar-ı istihfaf ve istihkar atfederek dolaşan bu kibirli hayvanat, kanepelerini istilâ etmiş, koltuk sandalyelerinde uyurlar, o senenin soğuk kışında ısınmak için yaktığı ateşin karşısında düşünürler, sofalarında, odalarında samiahıraş sesleriyle kavga ederlerdi.”*

S.C.: Evin içinde ev sahibinden daha havalı bir yürüyüş ile kuyruklarını kaldırıp bu talihsiz kocaya küçümseyici bir şekilde bakarak dolaşan bu kibirli hayvanlar, kanepelerini ele geçirmiş, koltuk sandalyelerinde uyurlar, o senenin soğuk kışında ısınmak için yaktığı ateşin karşısında düşünürler, sofalarında, odalarında kulak tırmalayan sesleriyle kavga ederlerdi.

B1 (1): Bu kibirli hayvanlar, evin içinde kuyruklarını kaldırarak ev sahibiymiş gibi yürüyor, şanssız kocaya küçümseyici bir bakışla bakıyorlardı.

B1 (2): Kanepeleri ele geçirmişlerdi.

B1 (3): Koltuklarda uyuyorlardı.

B1 (4): O yılın soğuk kış aylarında, şanssız kocanın ısınmak için yaktığı ateşin karşısında oturuyorlardı.

B1 (5): Sofralarda ve odalarda rahatsız edici sesleriyle kavga ediyorlardı.

(Uzun ve tek cümle şeklinde verilen kısım seviye üstünde bir anlatıma sahiptir. Bunun B1 seviyesine uygun hâle gelmesi için öncelikle cümle 4 parçaya ayrılmıştır. AFDT çalışmasına göre “şans” kelimesi yüksek kullanım sıklığına sahiptir. Bu nedenle “talihsiz” kelimesi yerine bu kelime tercih edilmiştir. Düzeye uygun bir ifade biçimi sağlamak için “kulak tırmalayan” yerine “rahatsız edici” ifadesi getirilmiştir.)

Ö.C.: *“Günden güne etvar-ı küstahanelerini arttırarak tekessür eden kediler bu adama evinde bir cây-ı tevakkuf bırakmamaya başladılar.”*

S.C.: Günden güne küstahça tavırlarını arttırarak çoğalan kediler bu adamın evinde durulacak bir yer bırakmamaya başladılar.

B1 (1): Kedilerin saygısız tavırları günden güne arttı.

B1 (2): Adama evde durulacak yer bırakmamaya başladılar.

(Cümle 2 parçaya bölünerek kolay anlaşılabilir bir hâle getirilmiştir. İkinci cümlede “adama” dolaylı tümlecine yer verilerek anlatımda açıklık sağlanmıştır. “Küstah” yerine AFDT çalışmasına göre kullanım sıklığı yüksek olan “saygısız” kelimesi tercih edilmiştir.)

Ö.C.: *“Bir sabah gayet erken uyanarak kendi âleminde bir kahvaltı etmek için küçük odasına çekildiği zaman, sokakta birtakım çocukların ağladığını işiterek pencereden dışarı baktı.”*

S.C.: Bir sabah gayet erken uyanarak kendi hâlinde bir kahvaltı etmek için küçük odasına çekildiği zaman, sokakta birtakım çocukların ağladığını işiterek pencereden dışarı baktı.

B1 (1): Şanssız koca bir sabah çok erkenden uyandı.

B1 (2): Kahvaltı yapmak için küçük odasına çekildi.

B1 (3): O sırada sokakta bazı çocukların ağladığını duydu ve pencereden dışarı baktı.

(Cümle 3 parçaya bölünerek kolay anlaşılabilir bir hâle getirilmiştir. İlk cümlede başında, hikâye kahramanının “bedbahtlığı” sürekli vurgulandığı için “şanssız koca” sıfat tamlaması kullanılarak özne belirsizliği giderilmiştir. AFDT çalışmasına göre kullanım sıklığı yüksek olan “duymak” fiili “işitmek” fiili yerine tercih edilmiştir. “Odasına çekilmek” ifadesi “kendi hâlinde” anlamını verdiğinden anlatıma düzeye uygun bir yalınlık kazandırmak için bu ifade çıkarılmıştır.)

Ö.C.: *“Samia-yı rikkatine akseden kedilerin avâze-i mücadele ve müşâtemeleri olduğunu anlayınca, aldandığından dolayı kemal-i hiddetle iskemlesine oturdu.”*

S.C.: Merhamet uyandıran bu sesin kedilerin çekişme ve bağırma mücadeleleri olduğunu anlayınca, aldandığından dolayı öfkeyle iskemlesine oturdu.

B1 (1): Acıma duygusu uyandıran bu sesin kedilerin kavga ve bağırma sesleri olduğunu anladı.

B1 (2): Aldandığından dolayı öfkeyle sandalyesine oturdu.

(Cümle 2 parçaya bölünerek kolay anlaşılabilir bir hâle getirilmiştir. “Merhamet” kelimesinin yerine “acıma” kelimesi tercih edilmiştir. “Hiddet” kelimesinin “öfke” ve “kızgınlık” olmak üzere iki anlamı bulunmaktadır. Bu iki kelimenin kullanım sıklıkları AFDT sözlüğüne göre karşılaştırılmış, kullanım sıklığı daha yüksek olan “öfke” kelimesi tercih edilmiştir.)

Ö.C.: *“İskemleye kuudunda yüzünün iki nokta-i müntehası olan tepesiyle, çenesi geriye doğru çekik, büyük ve biraz fırlak gözleriyle bir arayıcılık hâli kesbeden yüzünü iki tarafa döndürerek hayretle etrafına bakınıyordu.”*

S.C.: İskemleye oturduğunda yüzünün iki uç noktası olan tepesiyle çenesi geriye doğru çekik, büyük ve biraz fırlak gözleriyle bir arayıcılık hâli alan yüzünü iki tarafa döndürerek hayretle etrafına bakınıyordu.

B1 (1): Sandalyeye oturdu.

B1 (2): Yüzünü iki tarafa doğru çevirdi ve şaşkınlıkla etrafına bakındı.

B1 (3): Büyük gözleri bir şeyler arıyor gibiydi.

(Cümle uzunluk bakımından B1 düzeyinin üstündedir. Bu nedenle cümle 3 parçaya ayrılarak bu düzeydeki öğrencilerin daha kolay anlayabileceği bir hâle getirilmiştir. “İskemle” kelimesi artık günümüzde sıklıkla kullanılan bir ifade değildir. Bunun yerine hem güncel olarak kullanılan hem de AFDT çalışmasına göre kullanım sıklığı daha fazla olan “sandalye” kelimesi tercih edilmiştir. Adamın yüzüyle ilgili betimleme, 2 farklı cümlede verilmiştir. “... yüzünün iki uç noktası olan tepesiyle çenesi geriye doğru çekik” ifadesi betimleme bakımından anlaşılması zor olduğu için cümleden çıkarılmıştır. “...arayıcılık hâli” ifadesi cümleden çıkarılarak bunun yerine aynı anlamı ifade eden ve daha kolay anlaşılır olan “...arıyor gibiydi” ifadesi tercih edilmiştir.)

Ö.C.: “Zira kedinin biri ekmeğini çalmış, diğeri sütlü kahvesini içmiş, öteki de fincanı kırmıştı.”

S.C.: Zira kedinin biri ekmeğini çalmış, diğeri sütlü kahvesini içmiş, öteki de fincanı kırmıştı.

B1.: Çünkü kedinin biri ekmeğini çalmış, diğeri sütlü kahvesini içmiş, öteki de fincanı kırmıştı.

(“Zira” kelimesi yerine AFDT’ye göre kullanım sıklığı daha fazla olan “çünkü” kelimesi tercih edilmiştir.)

Ö.C.: “Kendi kendine yeis ve hayretle “Kime meram anlatmalı! Bu kibirli, vefasız, nimetnaşinas hayvanatın kadınlar elbette taraftarı olur. Zaten kedi, kadındır.” diyordu.”

S.C.: Kendi kendine bıkkınlıkla ve hayretle “Kime dert anlatmalı! Bu kibirli, vefasız, kıymet bilmez hayvanların kadınlar elbette taraftarı olur. Zaten kedi, kadındır.” diyordu.

B1 (1): Kendi kendine bıkkınlıkla ve hayretle şöyle dedi:

B1 (2): “Kime dert anlatmalı! Kadınlar elbette bu kibirli, değer bilmez hayvanların tarafında olurlar. Zaten kedi, kadındır.” dedi.

(İçinde doğrudan alıntı bulunan cümle 2 parçaya bölünerek kolay anlaşılabilir bir hâle getirilmiştir. Alıntıda 2. cümlelerin öznesi olan “kadınlar” kelimesi daha açık bir anlatım için cümle başına alınmıştır.)

Ö.C.: “Bir günlük mahsul-i mesaisinin böyle mahv u heder olmasından teessürle başını eline dayayarak pencerenin önünde oturdu.”

S.C.: Bir günlük çalışmasının ürününün böyle yok olmasından üzüntüyle başını eline dayayarak pencerenin önüne oturdu.

B1 (1): Bir günlük çalışmasının ürününün böyle yok olmasına üzüldü ve başını eline dayadı.

B1 (2): Pencerenin önüne oturdu.

(Cümle 2 parçaya bölünerek kolay anlaşılabilir bir hâle getirilmiştir.)

Ö.C.: “İşte orada, duvarın altında, kahvesini içen, ekmeğini çalan, fincanını kıran, kendisini sabah keyfinden mahrum eden velhasıl evinde bütün rahat ve asayişini selbeyleyen kediler,

güneşe karşı abanoz gibi mücellâ siyah, kar gibi beyaz, sarı benekli, elvan-ı revnak-efzaları ve her an ve saniye renkleri değişen çeşman-ı pertev-füruzanları nazarlarda bir kavs-i kuzah teşkil ettiği esnada ön ayaklarını iptida ağızlarına getirip nisvana mahsus bir tavr-ı işve-bazâne ile yüzlerini temizleyerek safa-yı hatırla sabah kahvaltısını hazmetmekte ve öğle taamına hazırlanmakta idiler.”

S.C.: İşte orada, duvarın altında, kahvesini içen, ekmeğini çalan, fincanını kıran, kendisini sabah keyfinden mahrum eden, kısacası evinde bütün rahat ve güvenliği yok eden kediler; güneşe karşı abanoz gibi parlak, siyah, kar gibi beyaz, sarı benekli, parlaklığı artan renkleri ve her an ve saniye renkleri değişen ışıklı, parlak gözleri bakışlarda bir gökkuşağı oluşturduğu esnada önce ön ayaklarını ağızlarına getirip kadınlara özel nazlı bir tavır ile yüzlerini temizleyerek huzurlu bir şekilde sabah kahvaltısını hazmetmekte ve öğle yemeğine hazırlanmakta idiler.

B1 (1): Kahvesini içen, ekmeğini çalan, fincanını kıran, onun sabah keyfini bozan, evdeki bütün rahatı ve huzuru yok eden kediler işte orada, duvarın altındaydı.

B1 (2): Rengârenk tüylü parlak gözlü kediler ayaklarını ağızlarına getiriyordu.

B1 (3): Ve kadınlar gibi nazlı bir tavırla yüzlerini temizliyordu.

B1 (4): Sabah kahvaltısını huzurlu bir şekilde sindiriyor, öğle yemeğine hazırlanıyorlardı.

(Bu bir paragraflık uzun cümle 4 cümleye ayrılarak daha açık, anlaşılır ve yalın bir hâle getirilmiştir. 1. cümledeki “işte orada, duvarın altında” ifadesi cümlelerin sonuna alınmıştır. Bu sayede anlatım akıcı bir hâle getirilmiştir. Kedilerin durumuyla ilgili betimlemenin daha anlaşılabilir olması için hepsinden ayrı ayrı bahsetmek yerine daha kısa bir anlatım tercih edilmiştir. Hikâyede siyah, beyaz ve sarı renkli bir sürü kedinin bulunduğu söylenmektedir. Bu betimlemeyi kısaca karşılamak için “rengârenk” ifadesi kullanılmıştır. “Parlaklığı artan renkleri ve her an ve her saniye değişen ışıklı, parlak gözleri” ifadesi kısaltılmış, bunun yerine gözlerinin parlaklığına atıfta bulunan “parlak gözleri” sıfat tamlaması tercih edilmiştir. “Hazmetmekte” ifadesi cümleden çıkarılmıştır. Bunun yerine “sindirerek” kelimesine yer verilmiştir. B1 düzeyine uygun bir anlatım elde etmek için “idiler” ifadesi cümleden çıkarılmıştır. “Asayiş” kelimesinin “huzur” ve “güvenlik” olmak üzere iki farklı anlamı bulunmaktadır. Hem cümlelerin akışına uygun olması hem de AFDT çalışmasına göre daha sık kullanılması nedeniyle “güvenlik” kelimesi tercih edilmiştir.)

Ö.C.: *“Sahibetü’l-beyt tarafından kendisine tercih olunan bu hayvanat-ı müfterisenin ahval-i lâkaydaneleri hiddetine dokunarak sofaya çıktı.”*

S.C.: Evin sahibi tarafından kendisine tercih edilen bu yırtıcı hayvanların umursamaz hâlleri sinirine dokunarak sofaya çıktı.

B1: Bu yırtıcı hayvanların umursamaz hâlleri onu sinirlendirdi ve koridora çıktı.

(“Evin sahibi” ve “kendisine” kelimelerinin burada birlikte kullanımı B1 düzeyi için anlam karışıklığına sebep olabileceğinden ve metnin başından itibaren kedilerin tercih edildiği bilindiğinden “evin sahibi tarafından kendisine tercih edilen” ifadesi sadeleştirmeyi sağlamak amacıyla çıkarılmıştır. B1 düzeyi için “sinirine dokunmak” kalıbı yerine “sinirlendirmek” fiili kullanılmıştır. Bu şekilde hem düzeye uygun bir kullanım elde edilmiş hem de kelime yoğunluğu azaltılmıştır. “Sofa” eserin yazıldığı dönemde ev halkı tarafından kullanılan ortak bir alandı. Bütün oda kapılarının açıldığı bu ortak alan günümüzdeki evlerin koridor kısmına işaret etmektedir. Bu nedenle “sofa” kelimesi çıkarılarak “koridor” kelimesi kullanılmıştır.)

Ö.C.: *“Orada, merdivenin orta basamaklarında, bıyıkları, yüzü, başı siyah lekelerle boyanmış beyaz kediye görür görmez: “Kahvemi sen içtin! Fincanımı sen kırdın! Öyle mi?” diyerek odasından bastonunu alıp ayaklarının ucuna basarak yavaş yavaş kedinin yanına sokuldu.”*

S.C.: Orada, merdivenin orta basamaklarında, bıyıkları, yüzü, başı siyah lekelerle boyanmış beyaz kediye görür görmez: “Kahvemi sen içtin! Fincanımı sen kırdın! Öyle mi?” diyerek odasından bastonunu alıp ayaklarının ucuna basarak yavaş yavaş kedinin yanına sokuldu.

B1 (1): Orada, merdivenin orta basamaklarında bıyıkları, yüzü ve başı siyah lekeli olan beyaz kediye gördü.

B1 (2): “Kahvemi sen içtin! Fincanımı sen kırdın! Öyle mi?” dedi.

B1 (3): Odasından bastonunu aldı ve ayaklarının ucuna basarak yavaş yavaş kedinin yanına gitti.

(Cümle 3 parçaya bölünerek anlatımda akıcılık ve düzeye uygunluk elde etmek amaçlanmıştır. “Yanına sokuldu” ifadesi cümleden çıkarılmıştır. “Sokulmak” fiiline göre B1 düzeyinde anlamı daha yalın şekilde vermek için “gitmek” fiili tercih edilmiştir. 1. cümledeki “boyanmış” kelimesi anlam karışıklığına yol açabileceği için çıkarılmıştır.)

Ö.C.: *“Hazır eline fırsat geçmiş iken istediği gibi intikamını almak için vücudunun en can alacak yerini nişanladı.”*

S.C.: Hazır eline fırsat geçmişken istediği gibi intikamını almak için vücudunun en can alacak yerini hedef aldı.

B1 (1): İntikam almak için eline fırsat geçmişti.

B1 (2): Kedinin canını en çok yakacak yeri hedef aldı.

(Cümle 2 parçaya bölünerek kolay anlaşılabilir bir hâle getirilmiştir. Akıcılığı sağlamak için “Hazır eline fırsat geçmişken...” ifadesinde “hazır” kelimesinin bu şekilde deyim olarak kullanımı B1 düzeyine uygun olmadığı için çıkarılmıştır. Ayrıca “istediği gibi” ifadesi cümlede anlam olarak bulunduğu için cümlede kullanılmamıştır.)

Ö.C.: *“Bastonunu kaldırdı. Kedi kımıldıyor. Kaçacak.”*

S.C.: Bastonunu kaldırdı. Kedi kımıldıyor. Kaçacak.

B1: Bastonunu kaldırdı. Kedi kımıldıyor. Kaçacak.

(Cümlede değişiklik yapılmamıştır.)

Ö.C.: *“Değneğini şiddetle üzerine indirir indirmez seriü’s-seyr olan bu afacan hemen sıçrayınca ayağı kayarak azim bir gürültü ile merdivenlerden aşağı yuvarlandı.”*

S.C.: Değneğini şiddetle üzerine indirir indirmez hızlıca koşan bu afacan hemen sıçrayınca ayağı kayarak büyük bir gürültü ile merdivenlerden aşağı yuvarlandı.

B1 (1): Adam bastonunu şiddetle üzerine indirdi ama vuramadı.

B1 (2): Bu yaramaz kedi hızla koşup sıçradı.

B1 (3): Ayağı kayan şanssız koca büyük bir gürültü ile merdivenlerden aşağı yuvarlandı.

(Anlam bakımından daha yalın olması için cümle 3 parçaya bölünmüştür. Adamın kediye vurmadığını daha açık şekilde anlatmak için 1. cümleye “... ama vuramadı” ifadesi eklenmiştir. B1 seviyesinin üstünde bir kullanım olan “indirir indirmez” ikilemesi cümleden çıkarılmıştır. “Sıçrayınca” ifadesindeki “-(y)Inca” eki seviyenin üstünde, B2 seviyesinde öğrenilen bir dil bilgisi yapısıdır. Bunun yerine geçmiş zaman eki kullanılarak seviyeye

uygun bir hâle getirilmiştir. “Afacan” kelimesi yerine AFDT’ye göre yüksek kullanım sıklığına sahip “yaramaz” kelimesi kullanılmıştır. B1 seviyesinde özne belirsizliğini gidermek amacıyla “şanssız koca” öznesi eklenmiştir.)

Ö.C.: *“Merdivenin altında kolunun sızladığından şikâyet ederken nîm-i diğer-i mevcudiyeti olan karısı karşısına çıkarak “Hiç kediye öyle vurulur mu? Ya bir yeri kırılırdı...” deyince zavallı herif şiddet ve hiddetle: “Ben sana şimdi gösteririm!” diyerek odasına çıktı.”*

S.C.: Merdivenin altında kolunun sızladığından şikâyet ederken, varlığının öteki yarısı olan karısı karşısına çıkarak “Hiç kediye öyle vurulur mu? Ya bir yeri kırılırdı...” deyince zavallı herif şiddet ve hiddetle: “Ben sana şimdi gösteririm” diyerek odasına çıktı.

B1 (1): Adam, merdivenin altında kolunun acısından şikâyet ediyordu.

B1 (2): O sırada, karısı karşısına çıktı.

B1 (3): “Hiç kediye öyle vurulur mu? Ya bir yeri kırılırdı...” dedi.

B1 (4): Zavallı adam sertçe ve öfkeyle “Ben sana şimdi gösteririm.” dedi ve odasına çıktı.

(Anlatımda akıcılık elde etmek için cümle 4 parçaya ayrılmıştır. “Sızlamak” yerine anlamca yakın olan “acımak” kelimesi kullanım sıklığı dikkate alınarak tercih edilmiştir. “Şiddet” kelimesi günlük hayatta daha farklı anlamlarda kullanıldığından dolayı yanlış anlaşılabilirliği düşüncesiyle bu cümlede tercih edilmemiş, yerine “sertçe” kelimesi kullanılmıştır.)

Ö.C.: *“Haremi de kendisini takip ederek kemal-i sükûnet ve mülayemetle diyordu ki: “Ne yapacaksın? Ne yapabilirsin? Söyle de ben de anlayayım!””*

S.C.: Karısı da kendisini takip ederek tam bir yumuşaklık ve sakinlikle diyordu ki: “Ne yapacaksın? Ne yapabilirsin? Söyle de ben de anlayayım!”

B1 (1): Karısı onu takip etti.

B1 (2): Yumuşak ve sakin bir şekilde “Ne yapacaksın? Ne yapabilirsin? Söyle de ben de anlayayım!” dedi.

(Olayların daha kısa cümlelerle ifade edilmesi için cümle 2 parçaya ayrılmıştır. “Sükûnet” kelimesinin “telaşsızlık” ve “sakinlik” olmak üzere iki farklı anlamı bulunur. AFDT çalışmasına göre kullanım sıklığı daha yüksek olan “sakinlik” kelimesi tercih edilmiştir.)

Ö.C.: “Bir camın arkasından görülen kıvılcım gibi, renkli gözlükten akseden bir damla yaşa cây-ı karar olan büyük gözlerini; altmış senenin üzerinde nişanlar, lekeler bırakarak geçtiği haremının yüzüne atf ile: “Ne mi yapabilirim! Hükûmet-i mahalliyeye müracaat edeceğim. Senin kedilerinden sirkat-i me’kûlat, gasb-ı emval, taarruz-ı mesken davasına kalkışacağım. Bakalım! O zaman bu hırsızların, bu haydutların bir tanesini burada görebilir misin?..””

S.C.: Bir camın arkasından görülen kıvılcım gibi, renkli gözlükten yansıyan bir damla yaşın olduğu büyük gözlerini; altmış senenin üzerinde izler, lekeler bırakarak geçtiği karısının yüzüne çevirerek: “Ne mi yapabilirim! Valiye başvuracağım. Senin kedilerini yemek çalmak, malı mülkü zorla ele geçirmek ve eve saldırmaktan dava edeceğim. Bakalım! O zaman bu hırsızların, bu haydutların bir tanesini burada görebilir misin?”

B1 (1): Renkli gözlükten yansıyan, ateş gibi, yaşlı gözlerini karısının yüzüne çevirdi ve şöyle dedi:

B1 (2): “Ne mi yapabilirim? Valiye başvuracağım. Senin kedilerini yemek çalmak, malı zorla ele geçirmek ve eve saldırmak suçlarından şikâyet edeceğim. Bakalım! O zaman bu hırsızların, bu serserilerin bir tanesini burada görebilir misin?”

(Cümle 2’ye ayrılarak daha kısa cümleler elde edilmiştir. “Kıvılcım” kelimesi yerine aynı kavram alanına ait “ateş” kelimesi bilinirliği ve AFDT’ye göre kullanım sıklığı daha çok olması bakımından tercih edilmiştir. Cümledeki yoğunluğu azaltmak için “altmış senenin üzerinde izler, lekeler bırakarak geçtiği...” ifadesi çıkarılmıştır. Kedilerin rahatsızlık verdiği durumlar sıralanmış, “dava etmek” ifadesi yerine “şikâyet etmek” kalıbı kullanılarak daha açık bir anlatım elde edilmiştir.)

Ö.C.: “Paltosunu, şapkasını giydi. “

S.C.: Paltosunu, şapkasını giydi.

B1 (1): Paltosunu giydi, şapkasını taktı.

(“Paltosunu, şapkasını giydi.” Cümlesi günümüz Türkçesinde kullanımına uygun olacak şekilde yeniden düzenlenmiştir.)

Ö.C.: “Kapıyı kıracak gibi şiddetle çekerek evden çıkıp gitti. ”

S.C.: Kapıyı kıracak gibi şiddetle çekerek evden çıkıp gitti.

B1 (2): Kapıyı kıracak gibi sertçe çekti ve evden gitti.

(“Şiddetle” yerine “sertçe” ifadesini kullanarak açık bir anlatım elde edilmiştir.)

Ö.C: “*Kaymakam Beyefendi meram anlamıyor!*”

S.C.: Kaymakam Beyefendi dert anlamıyor!

B1: Kaymakam Beyefendi dert anlamıyordu!

(Hikâyede fiillerin zaman uyumu açısından akıcı bir anlatım sağlamak için fiil çekimi değiştirilmiştir.)

Ö.C.: “*Rossini ahfad-ı kiramından olan bu musikişinas İtalyalı hürmet ve adalet ister. Bu bedbaht koca muhakemat-ı muhikkane ve şikâyet-i adaletcûyanesini karşısındakinin zihnine vaz ve ilka için cimnastik yapar gibi ellerini kaldırarak bir acemi aktöre gıpta-bahş evza ve harekât-ı mübalağakârane ile ifham-ı hakikate çalışıyorsa da mümkün olamayacağını anlayınca hiddetle Adalar Kaymakamı beyefendiye “Herkesin karısının kaşına gözüne, yürüyüşüne, giyinişine karışsınız da benimkinin şu münasebetsiz muhabbetine, şu muzır hayvanlarına niçin müdahaleyi reddediyorsunuz?” şikâyetiyle meyusane evine avdet ediyordu.*”

S.C.: Rossini’nin büyük torunlarından olan bu müzisyen İtalyalı, hürmet ve adalet ister. Adalet arayan şikâyetlerini karşısındakinin zihnine yerleştirmek için jimnastik yapar gibi ellerini kaldırarak acemi bir oyuncuyu kışkındıracak tavırlar ve abartılı hareketlerle gerçeği anlatmaya çalışıyorsa da mümkün olmadığını anlayınca öfkeyle Adalar Kaymakamı Beyefendi’ye “Herkesin karısının kaşına gözüne, yürüyüşüne, giyinişine karışsınız da benimkinin şu münasebetsiz muhabbetine, şu zararlı hayvanlarına niçin müdahaleyi reddediyorsunuz?” şikâyetiyle ümitsizce evine dönüyordu.

B1 (1): Şanssız koca, Rossini’nin büyük torunlarından biriydi.

B1 (2): Bu müzisyen İtalyalı, Kaymakam’ın karşısında şikâyetleri için adalet arıyordu.

B1 (3): Bu şikâyetlerini iyice anlatmak için abartılı hareketler yapıyordu.

B1 (4): Ellerini jimnastik yapar gibi kaldırıyordu.

B1 (5): Acemi bir tiyatro oyuncusunu kışkındıracak hareketleri vardı.

B1 (6): Ama Kaymakam onu anlamıyordu.

B1 (7): Öfkeyle “Herkesin karısının kaşına, gözüne, yürüyüşüne, giyinişine karışıyorsunuz. Neden benim karımın şu anlamsız sevgisine, şu zararlı hayvanlarına karışmıyorsunuz?” dedi.

B1 (8): Ümitsizce evine döndü.

(Cümle 2 parçaya bölünerek kolay anlaşılabilir bir hâle getirilmiştir. “Zihnine yerleştirmek” ifadesi kafa karışıklığına sebep olabileceği için cümleden çıkarılmıştır. Bunun yerine “iyice anlatmak” ifadesi kullanılmıştır. Cümlede geçen “acemi bir oyuncu” ifadesinin birden fazla anlama işaret edebileceği düşünülerek daha özel bir anlamı karşılayan “tiyatro oyuncusu” tamlaması kullanılmıştır. “Adalar Kaymakamı Beyefendi” ifadesi yerine yalnızca “Kaymakam” kelimesi kullanılarak cümle daha sade bir hâle getirilmiştir. “Müdahale” kelimesi yerine “karışmak” fiili kullanılmıştır. “Münasebetsiz muhabbet” tamlamasının yerine “anlamsız sevgi” ifadesi tercih edilmiştir.)

Ö.C.: “Evine avdet ettiği zaman haremi nüzulün tehdidatından dehşetyâb olduğu için titremeye başlamış altmış senelik başını sallayarak ve naz ü işve ile bir gözünü süzerek mütebessimane “Sen memnun ol ki ben kedileri seviyorum! Ya bunların yerine herifleri sevsem...” dedi.”

S.C.: Evine döndüğü zaman karısı inme tehlikesinden korktuğu için titremeye başlamış altmış senelik başını sallayarak, naz ve işve ile bir gözünü süzüp gülümseyerek “Sen memnun ol ki ben kedileri seviyorum! Ya bunların yerine herifleri sevsem...” dedi.

B1 (1): Evine gelince yaşlı karısı başını salladı ve nazlı bir tavırla gülümsedi.

B1 (2): “Sen kedileri sevdiğim için memnun ol. Ya kedilerin yerine herifleri sevsem...” dedi.

(Anlatımda duruluğu sağlamak ve daha anlaşılabilir cümleler elde etmek için bazı ifadeler çıkartılmış, cümle 2 parçaya bölünmüştür. “-DIĞI zaman” yapısı B2 seviyesinde görülen bir dil bilgisi yapısıdır. Bu nedenle “evine döndüğü zaman” ifadesi yerine “evine gelince” zarf tümleci kullanılmıştır. “-DIĞI için” yapısı da B1 seviyesinin üstünde, B2 seviyesinde öğrenilen bir dil bilgisi yapısıdır. Bundan dolayı “korktuğu için” ifadesi cümleden çıkarılmıştır. Kadının tavrını betimlemek için kullanılan “naz ve işve ile bir gözünü süzüp

gölümseyerek” gibi ifadeler çıkarılmış, bunun yerine yalnızca “nazlı bir tavır” ifadesi kullanılmıştır.)

Ö.C.: *“O büyük, o buruşmuş çehresinin sarkık yanakları hal-i tebessümle geriye doğru çekilerek hane-i çeşmanın gölgesi içinde kalan sönük gözlerine gelen bir revnakla dermiyan ettiği bu muhakeme-i şûhane kocasına hemen hak verdirecek kadar müncezip gözüktü.”*

S.C.: O büyük ve buruşmuş yüzünün sarkık yanakları gülümsemeyle geriye doğru çekilerek göz çukurlarının gölgesi içinde kalan sönük gözlerine gelen bir parlaklıkla ortaya koyduğu bu cilveli tavır, kocasına hemen hak verdirecek kadar cazip gözüktü.

B1 (1): Kadının yaşlı yüzünde bir gülümseme vardı.

B1 (2): Göz çukurlarının gölgesinde kalan sönük gözleri parlıyordu.

B1 (3): Parlayan gözleri ve nazlı tavrıyla söylediği bu sözlerle adama cazip göründü.

(Cümle 3 parçaya bölünerek B1 düzeyine göre kolay anlaşılabilir bir hâle getirilmiştir. “Gözüktü” yerine “göründü” ifadesi tercih edilmiştir. “Çehre” kelimesinin “yüz” ve “surat” olmak üzere 2 anlamı bulunur. AFDT çalışmasına göre kullanım sıklığı daha yüksek olan “yüz” kelimesi tercih edilmiştir.)

Ö.C.: *“O gece bir tavr-ı sitemkârane ile hiçbir söz söylemeyerek yatağına girdi.”*

S.C.: O gece sitemli bir tavır ile hiçbir söz söylemeyerek yatağına girdi.

B1: O gece sitemli bir tavır ile hiçbir söz söylemeyerek yatağına girdi.

(Cümlede değişiklik yapılmamıştır.)

Ö.C.: *“Söz beynimizde, bu tebessüm bu ima-yı muhabbet, bu işve, bu muamele-i nevazişkârane kocasının yeis ve hiddetini hayliden hayliye ta’dil ve teskin etmişti.”*

S.C.: Laf aramızda, bu gülümseme, bu sevgi işareti, bu işve, bu ruh okşayan tavır kocasının üzüntü ve hiddetini iyiden iyiye değiştirip yatıştırmıştı.

B1: Laf aramızda, bu gülümseme, bu nazlı ve hoş giden tavır kocasını sakinleştirdi.

(“İşve” kelimesi yerine “nazlı”, “ruh okşayıcı” tamlaması yerine “hoş giden” ifadesi daha sık kullanılmaları bakımından tercih edilmiştir. Anlatımın daha açık bir hâle gelmesi için “yatıştırmak” eylemi yerine “sakinleştirmek” kullanılmıştır. “Sevgi işareti” tamlaması B1

düzeyinin üzerinde olduğu için cümleden kelime yoğunluğunu azaltmak ve düzeye uygun bir anlatım elde etmek için çıkarılmıştır.)

Ö.C.: *“Camehab-ı ârâmına çekilip de bir tarz-ı galibane ile uzattığı ayaklarının acı acı tırmalandığını hissedince telaş ve helecan ile yorganını kaldırıp o büyük gözleriyle baktı. Kedi!”*

S.C.: Yatak odasına çekilip de kazanmışçasına bir tavır ile uzattığı ayaklarının acı acı tırmalandığını hissedince telaş ve heyecan ile yorganını kaldırıp o büyük gözleriyle baktı. Kedi!

B1 (1): Yatak odasına gitti.

B1 (2): Rahat bir tavır ile uzattığı ayaklarının acı acı tırmalandığını hissetti.

B1 (3): Telaş ve heyecanla yorganını kaldırdı, o büyük gözleriyle baktı: Kedi!

(Cümle 3 parçaya bölünerek kolay anlaşılabilir bir hâle getirilmiştir. “Çekilmek” fiili B1 düzeyinde daha rahat anlaşılacak olan “gitti” kelimesi ile değiştirilmiştir.)

Ö.C.: *“Hem de sabah kahvesini içen beyaz kedi!”*

S.C.: Hem de sabah kahvesini içen beyaz kedi!

B1: Hem de sabah kahvesini içen beyaz kedi!

(Cümlede herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.)

Ö.C.: *“Galiba bu afacanlar iştirak-i emval ve ayal taraftarı idiler ki biçarenin serir-i izdivacında da yerleri vardı.”*

S.C.: Galiba bu afacanlar mal ve eş ortaklığı taraftarı idiler ki biçarenin evlilik tahtında da yerleri vardı.

B1 (1): Galiba bu yaramazlar mal ve kadın ortaklığı taraftarıydı.

B1 (2): Çaresiz adamın evliliğinde de yerleri vardı.

(Cümle B1 seviyesine uygun olacak şekilde 2 parçaya bölünmüştür. “Biçare” kelimesi sık kullanılmadığı için bunun yerine aynı anlama işaret eden “çaresiz” kelimesi tercih edilmiştir. “Taht” kelimesi yoğunluğu azaltmak ve açıklığı sağlamak amacıyla cümleden çıkarılmıştır.)

Ö.C.: *“Hareminin mutasarrıf olduğu bu evde kendine hiç cây-i karar bırakmayan kediler nihayetü’l-emr haremmini de elinden almışlardı.”*

S.C.: Karısının sahibi olduğu bu evde kendine hiç dinlenme yeri bırakmayan kediler işin sonunda karısını da elinden almışlardı.

B1: Karısının evinde adama hiç dinlenme yeri bırakmayan kediler en sonunda karısını da elinden almıştı.

(“Karısının sahibi olduğu bu evde” tamlaması aynı anlama gelen “karısının evinde” ifadesiyle değiştirilmiştir. “Kendine” ifadesi cümleden çıkarılmış, bunun yerine fiilden etkilenen kişiyi daha açık bir şekilde göstermek için “adama” kelimesi kullanılmıştır.)

Ö.C.: *“Gece yarısı verdiği bir karar-ı kat’i üzerine sabahleyin erken kalkarak kendisine ait ne kadar eşyası varsa bir sandığa vaz ile aşağıki taşlığa indirdi.”*

S.C.: Gece yarısı verdiği kesin bir karar üzerine sabahleyin erken kalkarak kendisine ait ne kadar eşyası varsa bir sandığa koyarak aşağıki taşlığa indirdi.

B1 (1): Gece yarısı kesin bir karar verdi.

B1 (2): Sabah erken kalktı ve tüm eşyalarını bir sandığa koydu.

B1 (3): Aşağıdaki avluya indirdi.

(Cümle B1 seviyesine uygun olacak biçimde 3 parçaya bölünmüştür. Yoğunluğu azaltmak için “kendisine ait ne kadar eşyası varsa” ifadesi “tüm eşyaları” şeklinde özetlenmiştir. “Taşlık” kelimesi yerine “avlu” kullanılmıştır.)

Ö.C.: *“Arkasına paltosunu, başına şapkasını giyerek iplerle bağladığı sandığın üstünde oturmuştu.”*

S.C.: Arkasına paltosunu, başına şapkasını giyerek iplerle bağladığı sandığın üstünde oturmuştu.

B1 (1): Paltosunu giydi ve şapkasını taktı.

B1 (2): İplerle bağladığı sandığın üzerine oturdu.

(B1 seviyesindeki öğrenciler için daha açık bir anlatım elde edilmesi bakımından “Arkasına paltosunu, başına şapkasını giyerek...” ifadesi iki cümleye dönüştürülmüş, “şapka giymek”

yerine “şapka takmak” fiili günümüz Türkçesi kullanımına uygun olacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Cümle 2 parçaya bölünerek B1 seviyesi için daha uygun bir uzunluğa sahip olunması amaçlanmıştır.)

Ö.C.: *“İşte o zaman: “Ya ben ya kediler?”” سوالini irad etmiş ve “kediler” cevab-ı meyasanesini almıştı.”*

S.C.: İşte o zaman “Ya ben ya kediler?” sorusunu sormuş ve üzücü bir şekilde “kediler” cevabını almıştı.

B1 (1): İşte o zaman “Ya ben ya kediler?” sorusunu sormuş ve üzücü bir şekilde “kediler” cevabını almıştı.

(Cümlede değişiklik yapılmamıştır.)

Ö.C.: *“Elveda! Elveda! Artık bir daha avdet etmemek üzere yola çıktı.”*

S.C.: Elveda! Elveda! Artık bir daha geri dönmek üzere yola çıktı.

B1: Elveda! Elveda! Artık bir daha geri dönmek üzere yola çıktı.

(Cümlelerde bir değişiklik yapılmamıştır.)

Ö.C.: *“Mahzun, mütefekkir bir hâl ile küçükü büyüklü birtakım nispetsiz evlerle dükkânların teşkil ettiği çarşıdan geçiyordu.”*

S.C.: Üzgün, düşünceli bir hâlde küçükü büyüklü birtakım uyumsuz evlerle dükkânların bulunduğu çarşıdan geçiyordu.

B1 (1): Üzgün ve düşünceli bir hâli vardı.

B1 (2): Küçük ve büyük evlerle dükkânlardan oluşan çarşıdan geçti.

(Cümle 2 parçaya bölünerek kolay anlaşılabilir bir hâle getirilmiştir. Yoğunluğu azaltmak için “birtakım” kelimesi çıkarılmıştır. Özgün cümlede uyumsuzluğun sebebi evlerin küçük ve büyük olmasıdır. Bu yüzden “uyumsuz” kelimesi cümleden çıkarılmıştır. B1 seviyesine uygun bir anlatım elde etmek için cümle 2 parçaya bölünmüştür.)

Ö.C.: *“Sokağın ortasında ayakları çıplak, elbiselerinin yırtık yerlerinden tenleri görünür birtakım etfal-i sefaletin haykırışarak oynadıklarını dalgın dalgın seyrettikten sonra galiba*

tasadduk etmek niyet-i acezeperveranesiyle ceplerini birer birer karıştırıp yine galiba hiçbir şey bulamadığından yoluna devam etti.”

S.C.: Sokağın ortasında ayakları çıplak, elbiselerinin yırtık yerlerinden tenleri görünür birtakım sefalet çocuklarının haykırarak oynadıklarını dalgın dalgın seyrettikten sonra herhalde zavallıları korumak isteğiyle sadaka vermek için ceplerini birer birer karıştırıp herhalde hiçbir şey bulamadığından yoluna devam etti.

B1 (1): Sokağın ortasında ayakkabısız, yırtık giysili fakir çocuklar gördü.

B1 (2): Çocukların bağırarak oynamasını dalgın dalgın izledi.

B1 (3): Sonra herhalde zavallılara para vermek için ceplerini karıştırdı.

B1 (4): Herhalde hiçbir şey bulamadı ve yoluna devam etti.

(“Ayakları çıplak” yerine “ayakkabısız”, “haykırışmak” yerine “bağırmak”, “sadaka” yerine “para” kelimeleri anlatımda açıklığı sağlamak için tercih edilmiştir. “-DIĞInDAn” çekimi B2 seviyesinde öğretildiği için bu cümlede kullanılmamıştır. Cümle 4 parçaya bölünerek B1 düzeyine uygun bir uzunluk elde edilmiştir. “Sefalet” kelimesi yerine AFDT çalışmasına göre kullanım sıklığı daha fazla olan, anlamca yakın “fakir” kelimesi tercih edilmiştir.)

Ö.C.: *“Biraz ötedeki meyhanenin, şark şairlerinin revnak-ı hayallerinden iş’al edilmiş kandilin tenvir eylediği karanlık köşesinde bir ‘laterna’, bütün Ada halkını sarhoş etmekte idi.”*

S.C.: Biraz ötedeki meyhanenin, doğu şairlerinin hayallerinin parlaklığıyla yakılmış kandilin aydınlattığı karanlık köşesinde bir laterna, bütün Ada halkını sarhoş etmekte idi.

B1 (1): Biraz ileride bir meyhane vardı.

B1 (2): Meyhanenin kandil ile aydınlatılan karanlık köşesinde bir laterna vardı.

B1 (3): Bu çalgı bütün Ada halkını sarhoş ediyordu.

(B1 düzeyi için çok soyut bir anlatıma sahip olan “doğu şairlerinin hayallerinin parlaklığıyla yakılmış” ifadesi cümleden çıkarılmıştır. Düzeye uygun bir uzunluk elde etmek için cümle 3 parçaya bölünmüştür.)

Ö.C.: “Sokakta, meyhanede laternanın etrafında birçok halk hep bir ağızdan Ada’nın sokaklarında taninendaz, içtimagâhlarında raksâver, nişanlı kızların lisanlarında sevgililerine bir hitab-ı muhabbetperver olan,

Corci, Corci, Corcakimu

Nisahiru, pulakimu!

şarkısını söylüyorlardı.”

S.C.: Sokakta, meyhanede laternanın etrafında birçok insan hep bir ağızdan Ada’nın sokaklarında çınlayan, toplantılarda dans eden nişanlı kızların dillerinde sevgililerine bir sevgi hitabı olan,

Corci, Corci, Corcakimu

Nisahru, pulâkimu!

şarkısını söylüyorlardı.

B1 (1): Meyhanede ve sokakta birçok insan dans ediyor, aşk şarkısı söylüyorlardı.

B1 (2): Bu şarkının sözleri Ada’nın sokaklarında yankılanıyordu:

Corci, Corci, Corcakimu

Nisahru, pulâkimu!

(B1 seviyesine uygun bir cümle uzunluğu elde etmek ve akıcılığı sağlamak için “toplantılarda dans eden nişanlı kızların dillerinde sevgililerine bir sevgi hitabı olan” ifadesi cümleden çıkarılmıştır. Bunun yerine “aşk şarkısı” tamlaması kullanılarak anlatım yalınlaştırılmıştır.)

Ö.C.: “Bulunduğu hal-i yeis ve hüzne kahkahazen-i istihfaf oluyor gibi gelen bu şematetin arasından geçerek Cakomo yolunu takip etmeye başlayınca manzara-i tabiatın letafet ve ulviyeti, o geceyi geçirmek için bir melce taharrisiyle bikarar olarak her tarafa mün’atıf nazarına şa’şaa-pâş oldu.”

S.C.: Bulunduğu ümitsizlik ve hüzn hâline alaycı kahkahalar atıyor gibi gelen bu gürültünün arasından geçerek Cakomo yolunu takip etmeye başlayınca doğa manzarasının güzelliği ve yüceliği, o geceyi geçirmek için bir sığınak arayışıyla kararsız kalarak her tarafa bakarken gözünün önünde parladı.

B1 (1): Bu gürültü, adamın hüzünlü hâliyle dalga geçiyor gibiydi.

B1 (2): Adam şarkı söylenen sokaktan geçti ve Cakomo yolunu takip etmeye başladı.

B1 (3): Buradaki doğa manzarasının güzelliği adamı etkiledi.

(Cümle B1 seviyesine uygun olması için 3 parçaya bölünmüştür. "...o geceyi geçirmek için bir sığınak arayışıyla kararsız kalarak her tarafa bakarken" ifadesi B1 düzeyinde karmaşık bir yapıya sahip olduğundan cümleden çıkarılmıştır. "Letafet" kelimesi "hoşluk" ve "güzellik" anlamına gelir. "Güzellik" kelimesi AFDT çalışmasına göre daha yüksek kullanım sıklığına sahip olması nedeniyle tercih edilmiştir. "Yücelik" kelimesi B1 düzeyinde doğa manzarasını betimlerken soyut olacağı için cümleden çıkarılmıştır.)

Ö.C: *"Hava güzel, rüzgâr sakit, Marmara lacivert idi."*

S.C.: Hava güzel, rüzgâr durgun, Marmara lacivert idi.

B1 (1): Hava güzel, rüzgâr durgun, Marmara lacivertti.

(Cümlede bir değişiklik yapılmamıştır.)

Ö.C.: *"Bir daha avdet etmeyecek."*

S.C.: Bir daha geri dönmeyecek.

B1 (1): Bir daha eve geri dönmeyecek.

(Anlatımın daha açık ve anlaşılır olması için "eve" dolaylı tümleci kullanılmıştır.)

Ö.C.: *"Bu mukarrer!"*

S.C.: Bu kesin!

B1: Bu kesin!

(Cümlede değişiklik yapılmamıştır.)

Ö.C: *"Otuz üç senelik rabıta-i izdivaç kırılmış, artık yalnız başına kalmıştı."*

S.C.: Otuz üç senelik evlilik bağı kırılmış, artık yalnız başına kalmıştı.

B1: Otuz üç senelik evlilik bitmişti, artık yalnız başına kalmıştı.

(Cümlelerin B1 düzeyinde daha anlaşılır bir hâle gelmesi için “evlilik bağı” tamlaması yerine sadece “evlilik” kelimesi kullanılmıştır. “Kırılmak” yerine “bitmek” fiili kullanılarak cümle yeniden düzenlenmiştir.)

Ö.C.: “*Şu yalnızlık müessir değil mi?*”

S.C.: Şu yalnızlık dokunaklı değil mi?

B1: Şu yalnızlık üzücü değil mi?

(“Dokunaklı” kelimesi yerine düzey için daha uygun olan “üzücü” kelimesi tercih edilmiştir.)

Ö.C.: “*Otuz üç seneden sonra her yerde her şeye karşı yalnız!*”

S.C.: Otuz üç seneden sonra her yerde her şeye karşı yalnız!

B1: Otuz üç seneden sonra her yerde her şeye karşı yalnız!

(Cümlede değişiklik yapılmamıştır.)

Ö.C.: “*Bu vasi denize, bu dûradûr ufuklara karşı yapayalnız!*”

S.C.: Bu engin denize, bu uzak ufuklara karşı yapayalnız!

B1: Bu engin denize, bu uzak ufuklara karşı yapayalnız!

(Cümlede değişiklik yapılmamıştır.)

Ö.C.: “*Hatta sema bile o lacivert gözleriyle kendisine şefkat ve merhametle bakıyordu.*”

S.C.: Hatta gökyüzü bile o lacivert gözleriyle kendisine şefkat ve merhametle bakıyordu.

B1: Hatta gökyüzü bile o lacivert gözleriyle ona acıyarak bakıyordu.

(Anlam karmaşasına yol açılmaması için “kendisine” dönüşlülük zamiri çıkarılmıştır. Bunun yerine “ona” zamiri kullanılmıştır. “Şefkat ve merhametle” yerine “acıyarak” kullanılarak daha yalın bir anlatım elde edilmiştir.)

Ö.C.: “*Bir tarafı kırmalar içinde kalmış mavi atlas gibi hafif surette mütemevviç derya, diğer tarafı yeşil bir hamail gibi yukarıdan aşağıya doğru sarkarak reng-i taravetlerini her mevsimde muhafaza eden çalılarla çam ağaçlarının fasıla verdiği bir yolu takip ediyordu.*”

S.C.: Bir tarafı kırmalar içinde kalmış mavi atlas gibi hafif surette dalgalı deniz, diğer tarafı yeşil bir kemer gibi yukarıdan aşağıya doğru sarkarak taze renklerini her mevsimde koruyan çalılarla çam ağaçlarının ayırdığı bir yolu takip ediyordu.

B1 (1): Bir tarafında mavi ipek kumaşa benzeyen, hafif dalgalı deniz vardı.

B1 (2): Diğer tarafında yeşil bir kemer gibi yukarıdan aşağıya inen çam ağaçları vardı.

B1 (3): Taze renklerini her mevsim koruyan çam ağaçları yolu ayırmıştı.

B1 (4): Adam bu yolu takip etti.

(Tasvir yoğunluğu olan bu cümle, 4 parçaya bölünerek kolay anlaşılabilir bir hâle getirilmiştir. “Hafif surette dalgalı deniz” ifadesi B1 seviyesine uygun olmayan kelimeler barındırdığından değiştirilmiştir. “Atlas” kelimesinin yerine bu kelimenin karşılığı olan “ipek kumaş” tamlaması kullanılmıştır.)

Ö.C.: *“Tefekkürat-ı amika içinde kaybolmuş bir hâl ile biraz deniz kenarına doğru meyledip önünde balık avlamak için bir kedinin sindiğini görünce hemen yolunu değiştirerek yokuş çıkmaya başladı.”*

S.C.: Derin düşünceler içinde kaybolmuş bir hâl ile biraz deniz kenarına doğru yönelip önünde balık avlamak için bir kedinin sindiğini görünce hemen yolunu değiştirerek yokuş çıkmaya başladı.

B1 (1): Derin düşünceler içindeydi.

B1 (2): Deniz kenarına doğru yöneldi.

B1 (3): Burada bir kedinin balık avlamak için beklediğini gördü.

B1 (4): Hemen yolunu değiştirdi ve yokuş çıkmaya başladı.

(B1 seviyesine uygun bir anlatım elde etmek için cümle 4 parçaya bölünmüştür. B1 düzeyine uygun olmayan “sinmek” fiili yerine AFDT’ye göre kullanım sıklığı daha fazla olan “beklemek” fiili kullanılmıştır. “Derin düşünceler içinde olmak” ifadesi anlamı verdiği için “kaybolmuş bir hâl ile” betimlemesi cümleden çıkarılmıştır.)

Ö.C.: “Yorgoli’ye vardığı zaman mahbube-i şarkî olan güneş sırma saçlarını derya-yı bîkarar-ı safanın üzerine dökerek nurani yollar, müzehhep izler açtığı gibi karşı taraftaki uzaktan uzağa görünen sudan ibaret ufukları da âşıkane surette tehyiç ediyordu.”

S.C.: Yorgoli’ye vardığı zaman doğunun sevgilisi olan güneş, sırma saçlarını gönül şenliğinin kararsız denizinin üzerine dökerek nurlu yollar, yaldızlanmış izler açtığı gibi karşı taraftaki uzaktan uzağa görünen sudan ibaret ufukları da sevgili gibi heyecanlandırıyordu.

B1 (1): Yörük Ali Plajı’na geldi.

B1 (2): Orada güneş ışıkları denizin üzerinde ışıktan yollar açıyordu.

B1 (3): Karşı tarafta, denizin ufku görünüyordu.

(Yorgoli Plajı olarak işaret edilen yerin günümüzdeki adı Yörük Ali Plajı’dır. Bu nedenle bir değiştirmeye gidilmiştir. B1 seviyesine uygun olması için cümle bölünmüştür. Cümlede geçen “doğunun sevgilisi olan güneş sırma saçlarını gönül şenliğinin kararsız denizinin üzerine dökerek...” ifadesi düzeyin üzerinde soyut ve yoğun bir anlatıma sahip olması nedeniyle çıkarılmıştır. Bunun yerine yalnızca “güneş ışıkları” ifadesi kullanılmış, güneş ışıklarıyla ilgili yapılan “yol benzetmesine” yer verilmiştir. “Yaldızlanmış izler” anlam bakımından “ışıklı yol” tamlamasına yakın olduğu için yalınlaştırmak amacıyla kullanılmamıştır. “Güneşin ufukları sevgili gibi heyecanlandırması” hem B1 düzeyi için soyuttur hem de özne-nesne bağlantısının bu uzun cümle içinde anlaşılması çok zordur.)

Ö.C.: “Bir hayli zaman denizin verdiği hayret-i meftûnane içine dalıp gitmiş iken hakikatin dest-i hayal-şikesti bütün vücudunu sarsarak kendisini bulunduğu hal-i bîhuşîden uyandırdı.”

S.C.: Bir hayli zaman denizin verdiği hayranlık uyandırıcı hayret içine dalıp gitmiş iken gerçeğin hayal kıran eli bütün vücudunu sarsarak kendisini bulunduğu sarhoşluk hâinden uyandırdı.

B1 (1): Uzun bir zaman denize hayranlıkla baktı.

B1 (2): Ama, hayallerini yıkan gerçek bütün vücudunu sarstı ve onu sarhoşluk hâinden uyandırdı.

(“Bir hayli zaman” ifadesi yerine AFDT’ye göre kullanım sıklığı daha fazla olan “uzun bir zaman” tamlaması tercih edilmiş, cümle B1 seviyesine uygun hâle getirilmiştir. Yoğunluğu azaltmak amacıyla “denizin verdiği hayranlık uyandırıcı hayret içine dalıp gitmiş iken” ifadesi

çıkarılmıştır. “Gerçeğin hayal kıran eli” B1 düzeyi için fazla soyut bir anlatıma sahip olduğundan bu düzeye uygun olacak şekilde “hayallerini yıkan gerçek” olarak yeniden düzenlenmiştir. Cümlelerin uzunluğu seviyeye uygun olacak şekilde ayarlanmış, cümle 2 farklı parça şeklinde ifade edilmiştir.)

Ö.C.: “*Saat ilerlemiş, öğle takarrüp etmişti.*”

S.C.: Saat ilerlemiş, öğle yaklaşmıştı.

B1: Saat ilerlemiş, öğle yaklaşmıştı.

(Cümlede değişiklik yapılmamıştır.)

Ö.C.: “*Evine bir daha avdet etmemek üzere verdiği karar, kat’i idi.*”

S.C.: Evine bir daha dönmek üzere verdiği karar, kesindi.

B1: Evine bir daha dönmek üzere verdiği karar, kesindi.

(Cümlede değişiklik yapılmamıştır.)

Ö.C.: “*Bu belli.*”

S.C.: Bu belli.

B1: Bu belliydi.

(“Belli” kelimesi anlatımın B1 düzeyinde daha anlaşılır olması için “belliydi” şeklinde çekimlenmiştir.)

Ö.C.: “*Fakat öğle taamını nerede edecek?*”

S.C.: Fakat öğle yemeğini nerede yiyecek?

B1: Fakat öğle yemeğini nerede yiyecek?

(Cümlede değişiklik yapılmamıştır.)

Ö.C.: “*Akşam nereye gidecek?*”

S.C.: Akşam nereye gidecek?

B1: Akşam nereye gidecek?

(Cümlede değişiklik yapılmamıştır.)

Ö.C.: *“Geceyi nerede geçirecek?”*

S.C.: Geceyi nerede geçirecek?

B1: Geceyi nerede geçirecek?

(Cümlede değişiklik yapılmamıştır.)

Ö.C.: *“Bir hayat-ı müstakil, bir karar-ı kat’i, parayla olur.”*

S.C.: Bağımsız bir hayat, kesin bir karar parayla olur.

B1: Bağımsız bir hayat, kesin bir karar parayla olur.

(Cümlede değişiklik yapılmamıştır.)

Ö.C *“Hâlbuki kendisinin sabah taamına bile kifayet edecek parası yoktu.”*

S.C.: Hâlbuki kendisinin sabah kahvaltısına bile yetecek parası yoktu.

B1: Oysa kendisinin kahvaltıya bile yetecek parası yoktu.

(Cümleyi yalınlaştırmak için “sabah kahvaltısına” ifadesinin yerine yalnızca “kahvaltı” kelimesi tercih edilmiştir. “Hâlbuki” kelimesine cümlede yer verilmesi düzeyin üzerinde bir kullanıma sebep olur. Bu nedenle kelime “oysa” bağlacı ile değiştirilmiştir.)

Ö.C.: *“Hareminin ihzar ederek şimdi sofranın üzerine koyduğu sabah yemeğinin dumanı gözünde tütmeye başladı.”*

S.C.: Karısının hazırlayarak sofranın üzerine koyduğu sabah yemeğinin dumanı gözünde tütmeye başladı.

B1: Karısının hazırladığı ve masanın üzerine koyduğu kahvaltı gözünde tütmeye başladı.

(“Sabah yemeği” günümüzde sıklıkla kullanılan bir ifade değildir. Bunun yerine günlük hayatta daha sık kullanıldığından dolayı “kahvaltı” kelimesi tercih edilmiştir. “Kahvaltının dumanı” B1 seviyesinde sık kullanılır bir deyim olmadığı için “duman” kelimesi cümleden çıkarılmıştır.)

Ö.C.: *“Kenarenîşin-i temâşâsı olduğu denizin dalgaları yavaş yavaş sahile çarptıkça kendisine “Git, git, haremine git!” diyordu.”*

S.C.: Kıyısına oturup seyrettiğı denizin dalgaları yavaş yavaş sahile çarptıkça kendisine “Git, git, karına git!” diyordu.

B1 (1): **Deniz kenarına oturarak seyrettiğı dalgalar yavaş yavaş sahile çarpıyordu.**

B1 (2): **Bu dalgalar ona sanki “Git, git, karına git!” diyordu.**

(B1 düzeyinde daha anlaşılır olması için cümle 2 parçaya bölünmüştür. 2. cümlenin başında öznenin anlaşılabilir olması için “bu dalgalar” kelime grubuna yer verilmiştir.)

Ö.C.: *“Ya kediler!..”*

S.C.: Ya kediler!..

B1: Ya kediler!..

(Cümlede değişiklik yapılmamıştır.)

Ö.C.: *“Bununla beraber hareminin “Sen memnun ol ki ben kedileri seviyorum. Ya bunların yerine erkekleri sevsem!” sözü makul değil miydi?”*

S.C.: Ama karısının “Sen memnun ol ki ben kedileri seviyorum. Ya bunların yerine erkekleri sevsem!” sözü akla yatkın değil miydi?

B1: Ama karısının “Sen dua et ki ben kedileri seviyorum. Ya bunların yerine erkekleri sevsem!” sözü mantıklı değil miydi?

(“Akla yatkın” ifadesi yerine AFDT’ye göre kullanım sıklığı daha yüksek olan “mantıklı” kelimesi tercih edilmiştir. “Bununla beraber” ifadesi yerine “ama” bağlacı kullanılarak hikâye kahramanının düşüncelerindeki zıtlık daha vurgulu şekilde anlatılmaya çalışılmıştır.)

Ö.C.: *“Âlem-i tenhaîde hal-i infîradı arttıran horozların sada-yı garibaneleri bulunduğu yere aksettikçe “Git, git, haremine git!” diyordu.”*

S.C.: Yalnızlık aleminde horozların yalnızlığı artıran garip sesleri, onun bulunduğu yere yansidikça “Git, git, karına git!” diyordu.

B1 (1): **Horoz sesleri yalnızlık duygusunu arttırıyordu.**

B1 (2): Bu sesler adamın bulunduğu yerde yankılanınca sanki “Git, git, karına git!” diyordu.

(Cümle 2 parçaya bölünerek B1 seviyesinde kolay anlaşılabilir bir hâle getirilmiştir. Cümle öğelerin sıralanması bakımından anlaşılır bir şekilde yeniden düzenlenmiştir. “Aksetmek” ifadesi yerine günlük hayatta daha fazla kullanılan “yankılanmak” kelimesi tercih edilmiştir.)

Ö.C.: *“Kiliseler öğle vaktini ilan için çan çalmaya başladılar.”*

S.C.: Kiliseler öğle vaktini ilan için çan çalmaya başladılar.

B1: Kiliseler öğle vaktini ilan için çan çalmaya başladılar.

(Cümlede değişiklik yapılmamıştır.)

Ö.C.: *“O sükûn ve sükûnet içinde uzaktan uzağa akseden çanlar hep bir ağızdan bir âheng-i muttaritle “Git, git, haremine git!” sözünü tekrar ediyorlardı.”*

S.C.: O huzur ve sakinlik içinde uzaktan uzağa yankılanan çanlar hep bir ağızdan uyum içinde sürekli “Git, git, karına git!” sözünü tekrar ediyordu.

B1 (1): Çan sesleri huzur ve sakinlik içinde uzakta yankılandı.

B1 (2): Uyum içindeki bu sesler sanki sürekli “Git, git, karına git!” sözünü tekrar ediyordu.

(B1 seviyesine uygun olması için cümle 2 parçaya bölünmüştür. “Hep bir ağızdan” ifadesi cümleden çıkarılmıştır.)

Ö.C.: *“Ayağa kalktı, geldiği yoldan yürümeye başladı.”*

S.C.: Ayağa kalktı, geldiği yoldan yürümeye başladı.

B1.: Ayağa kalktı, geldiği yoldan yürümeye başladı.

(Cümlede değişiklik yapılmamıştır.)

Ö.C.: *“Galiba verdiği karar-ı kat’iden nükûl etmişti.”*

S.C.: Galiba verdiği kesin karardan vazgeçmişti.

B1: Herhalde verdiği kesin karardan vazgeçmişti.

(“Galiba” kelimesi yerine AFDT’ye göre kullanım sıklığı daha fazla olan “herhalde” kelimesi tercih edilmiştir.)

Ö.C.: *“Çam ağaçlarının aralarından peyda ve nihan olarak evine doğru süratle avdet ediyordu.”*

S.C.: Çam ağaçlarının aralarından görünüp kaybolarak evine doğru hızla geri dönüyordu.

B1: Çam ağaçlarının kenarından geçerek hızla evine döndü.

(“Görünüp kaybolarak” ifadesi B1 düzeyine uygun olmadığı için cümleden çıkarılmıştır.)

Ö.C.: *“Mütefekkir bir çehre, müteessir bir hâl ile evine giderek refikasına hiçbir şey söylemeden doğru odasına çıktı.”*

S.C.: Düşünceli bir yüz, üzüntülü bir hâl ile evine giderek karısına hiçbir şey söylemeden doğru odasına çıktı.

B1 (1): Düşünceli ve üzüntülü bir hâlde evine gitti.

B1 (2): Karısına hiçbir şey söylemeden doğru odasına çıktı.

(Cümle 2 parçaya bölünerek sade ve anlaşılır bir anlatım sağlanmıştır. Yalınlığı sağlamak amacıyla “düşünceli bir yüz, üzüntülü bir hâl” ifadeleri aynı anlamı veren “düşünceli ve üzüntülü bir hâl” olarak yeniden düzenlenmiştir.)

Ö.C.: *“Minderin üzerine kapanıp da hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlayınca, haremi kemal-i itina ve nezaketle oda kapısını açarak “O kadar haykırarak ağlama! Kedilerimi mi korkutacaksın!” dedi.”*

S.C.: Minderin üzerine kapanıp da hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlayınca, karısı son derece dikkatle ve yavaşça oda kapısını açarak “O kadar haykırarak ağlama! Kedilerimi mi korkutacaksın!” dedi.

B1 (1): Koltuğun üzerine kapandı ve hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

B1 (2): Karısı son derece dikkatle ve yavaşça oda kapısını açtı.

B1 (3): “O kadar haykırarak ağlama! Kedilerimi korkutacaksın.” dedi.

(Cümle 3 parçaya bölünerek kolay anlaşılabilir bir hâle getirilmiştir. “Minder” kelimesi yerine günlük hayatta daha fazla kullanılan “koltuk” kelimesi tercih edilmiştir. Son cümle özgün hâliyle korunmuştur. “İtina” kelimesi “dikkat” ve “özen” anlamına gelmektedir. AFDT çalışmasına göre kullanım sıklığı daha yüksek olan “dikkat” kelimesi tercih edilmiştir.)

6. BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

6.1. Sonuç ve Tartışma

Dört temel dil becerisi içerisinde yer alan okuma, yabancı dil öğretimi sürecinde üzerinde durulması gereken bir alandır. Bu alanda çalışmalar yapmak için okuma metinlerine ihtiyaç duyulur. YTÖ alanında ihtiyaç duyulan okuma materyali temini için sadeleştirme ve metin üretimi gibi farklı yollar bulunmaktadır. Bu bağlamda YTÖ alanında ihtiyaç duyulan okuma materyalleri için sadeleştirme yoluyla klasik eserlerden de faydalanmak doğru olur çünkü klasik eserler her dilin en yetkin ürünleridir. Bu ürünlerden yararlanabilmek için söz konusu klasik eserlerin farklı dil düzeylerine uygun olarak sadeleştirilmesi/uyarlanması gerekir. Öğrencilerin hedef dilde okumaları, yetkinlik kazanabilmeleri ve motivasyonları için klasik eserlerin kullanılması önem taşımaktadır.

Bu araştırmanın problemi, “YTÖ alanında sunulacak olan edebî eserlerin sadeleştirilmesinde hangi hususların gözetildiği” olduğundan öncelikle konuyla ilgili bir çerçeve çizilmiş, bu çerçeve doğrultusunda belirlenen hususlar göz önünde bulundurularak Samipaşazade Sezai’nin “Kediler” isimli hikâyesi sadeleştirilmiştir. Sadeleştirme çalışması yapılırken D-AOBM’de yer alan kazanımlar ve Yedi İklim Türkçe ders kitabında yer alan dil bilgisi yapıları esas alınmıştır. Yapılan diğer sadeleştirme çalışmalarında da (Bakan (2012), Akıncılar (2018), Ay (2020), Ahmet (2021), Atalay (2021), Güney (2022)) ders kitaplarında ve D-AOBM’de yer alan kazanımların ölçüt olarak alındığı görülmüştür.

Sadeleştirme uygulamasının yer aldığı bölümde, önce özgün metinde yer alan cümle, sonra günümüz Türkçesine sadeleştirilmiş hâli ve son olarak B1 seviyesine sadeleştirilmiş şekli verilmiştir. Yapılan sadeleştirme işlemi adım adım açıklanmıştır. Literatürde yer alan diğer sadeleştirme çalışmalarına (Kaymaz (2018), Süner (2018), Güney (2022)) bakıldığında yapılan açıklamaların kısıtlı olduğu görülmektedir.

Alanda yapılan araştırmalarda ulaşılan sonuçlardan biri, metin sadeleştirme işlemlerinin ivme kazanması gerektiğidir. Demirel (2020, s.139) seviyelendirilmiş okuma metinlerinin eksikliği sebebiyle öğrencilere anlaşılır girdi sunma ile ilgili yaşanan sorunlardan bahsetmiştir. Bu sorunlara çözüm bulmak için Türk edebiyatının zengin kaynaklarından faydalanmak gerekir. Ayrıca Özdemir ve Eroğlu’nun (2022, s.1623) da belirttiği gibi öğrencilerin ders dışında da dile maruz kalmaları oldukça önemlidir ve bu nedenle ders

dışında serbest zamanlarında okumak için tercih edebilecekleri, dil seviyelerine uygun materyallere gereksinim duyulmaktadır. Bu bakımdan çalışmamız, serbest zaman okuma etkinliği için bir materyal de sunmuş olmaktadır.

Yapılan sadeleştirme çalışmalarına bakıldığında genellikle Millî Edebiyat Dönemi, Cumhuriyet Dönemi ya da Çağdaş Türk Edebiyatı eserlerinin tercih edildiği görülmektedir. Bu tür çalışmalarda, yazı dilleri günümüz Türkçesine yakın ya da çağdaş olduğu için Ömer Seyfettin, Reşat Nuri Güntekin, Refik Halit Karay, Sait Faik Abasıyanık, Sabahattin Ali ve Memduh Şevket Esenal gibi yazarların eserlerine yoğunlaşmıştır. Yazarların hikâye türündeki eserleri tercih edilmiştir. Benzer çalışmalardan farklı olarak bu çalışmanın amacı, YTÖ alanında Cumhuriyet öncesi klasik edebî eserlerin de kullanılması gerektiğini vurgulamaktır. Bu çerçevede, Tanzimat Dönemi Türkçesiyle yazılmış bir hikâyenin de YTÖ alanında kullanılabileceği uygulamamızda gösterilmeye çalışılmıştır.

Sadeleştirme uygulaması için eser seçilirken klasik eserler taranmış, Samipaşazade Sezai'nin “Kediler” isimli hikâyesi uygun görülmüştür. Eser seçilirken evrensel kültür öğelerine yer vermesi, ilgi çekici bir olay örgüsüne sahip olması, merak uyandırması ve B1 seviyesine sadeleştirmek için uygun olması gibi çeşitli özellikler gözetilmiştir. Kökçü (2020, s.220), hedef dile ait yoğun kültürel artalan bilgisi içermeyen ve evrensel temalara dayanan, ilgi çekici konu içeren metinlerin tercih edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu doğrultuda tercih edilen “Kediler” isimli hikâye klasik edebî eserlerin nitelikli bir temsilidir.

Sadeleştirme çalışması yapılırken uzun olan cümleleri kısaltma yoluna gidilmiş, eksiltme ve değiştirim teknikleri kullanılmıştır. B1 düzeyinde sadeleştirme yapılırken dil bilgisi yapılarına müdahaleden ziyade bilinmeyen kelimelerin değiştirilmesi, sürekli olarak tekrar eden kelimelerin cümlelerden çıkartılması, öğrenci için soyut kalabilecek çeşitli tamlamaların çıkartılması ya da aynı anlamı verecek daha anlaşılır yapılara dönüştürülmesi tercih edilmiştir. Bölükbaş (2015, s.933) soyut anlam barındıran uzun cümlelerin öğrencilerin seviyelerine göre uyarlanmasının öğrenci motivasyonunu arttıracak ve anlaşılır dilsel girdi sunacağını belirtir. Metinde sürekli olarak tekrar eden ifadelerde eksiltme yoluna gidilmesinin nedeni ise B1 seviyesinde olan bir öğrencinin, metnin yüzey yapısındaki bazı eksiltmeleri zihninde tamamlayabilecek yeterliliğe sahip olmasıdır. Gökoğlu'nun (2023, s.297) okuma metinlerinde eksiltmenin anlamaya olumlu bir etkisi bulunduğu, Türkçe öğrenenlerin çeşitli yinelemelerden sıkılmasının önüne geçildiği şeklindeki tespiti de bu düşüncüyü destekler niteliktedir.

Bunun yanı sıra seviyenin üzerinde olan dil bilgisi yapılarının yerine uygun olanlarla bir değiştirme işlemi yapılmıştır. Seviyenin üstünde olan zamanların değiştirilmesinde dil bilgisel değiştirilmeye gidilmiştir. Ancak çalışmanın genelinde dil bilgisi yapılarından çok kelimelerin değiştirilmesi yönteminin kullanıldığı söylenebilir. Ay (2020) Sait Faik Abasıyanık'ın "Birtakım İnsanlar" adlı hikâyesini B1 seviyesine sadeleştirdiği çalışmasında, yapılan sadeleştirme işlemlerinin dağılımını incelemiş ve yoğun olarak sözcük değiştirimi işlemi yapıldığı sonucuna ulaşmıştır. Çalışmamız bu bakımdan diğer sadeleştirme uygulamalarıyla benzerlik göstermektedir.

Anlamayı etkileyen en önemli unsurların başında söz varlığı gelir. Dilin en temel öğeleri sözcüklerdir ve yabancı dil öğrenen kişilerin sahip oldukları söz varlığı anlamayı önemli ölçüde etkiler. Ölker (2011, s. 38) Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı Türkçeyi anlaması için sık kullanılan 5000 kelimeyi bilmelerinin yeterli olacağını belirtir. Öğrencilerin okuma metinlerinde anlamını bildikleri sözcükleri görmeleri okuma motivasyonlarını artırır. Bu nedenle sadeleştirme çalışmalarında sözcüksel değiştirim yapılırken kullanım sıklığı yüksek olan kelimelerin tercih edilmesi gerekir. Uygulamayı yapan kişilerin kelime sıklığı sözlüklerini rehber almaları, öğrencilerin yazılı dilde sık kullanılan sözcüklerle karşılaşmalarını sağlamak bakımından önem taşır. Buradan hareketle, çalışmamızda başvurduğumuz yöntemlerden biri de sözcüksel değiştirim olmuştur. Güncel olarak kullanılmayan kelimeler yerine günümüzde sık kullanılan kelimeler tercih edilmiştir. Kelimelerin kullanım sıklığını görmek için AFDT sözlük çalışmasından faydalanılmıştır. Birden fazla anlama işaret eden sözcükler belirlenmiş, sıklık sözlüğü çalışmasına göre daha sık kullanılan kelime tercih edilmiştir. Yapılan diğer sadeleştirme çalışmaları incelendiğinde kelime sıklığı sözlüklerinden faydalanılan çalışmaların az olduğu görülmektedir. Özmen (2019) metin değiştirim teknikleri ile ilgili yazdığı doktora tezinde *Türkçe Ulusal Derlemi* ve *Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü*'nden, Eroğlu (2015) ve Bilgiç (2021) ise *Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü*'nden faydalanmıştır. Tezimiz söz konusu çalışmalarla bu anlamda benzerlik göstermektedir.

6.2. Öneriler

1. Bu sadeleştirme çalışmasının verimliliği hakkında bir bilgi bulunmamaktadır. Bu nedenle sadeleştirilmiş olan hikâyenin eğitim ortamlarında okutulması ve verimliliği hakkında nicel bir araştırma yapılması gerekmektedir.

2. Sadece okuma becerisi için geliştirilen bu çalışmanın diğer dil becerileriyle birlikte verilmesi gerekmektedir. Dinleme, konuşma ve yazma becerilerini geliştirmek için çeşitli çalışmalar yapılmalıdır. Okuma ve anlama becerisini geliştirmek için yapılan bu çalışmayla ilgili çeşitli etkinlikler düzenlenebilir. Okuma öncesi ve sonrası etkinlikler düzenlenerek okuma sürecinin verimliliği artırılabilir.
3. Ses dosyaları, görsel ve işitsel materyallerinin kullanımı aracılığıyla bu metin desteklenmelidir. Öğrencilerin dinleme becerilerine katkıda bulunmak için bu metnin seslendirmesi yapılmalıdır.
4. Yazma becerisini geliştirmek için okuma öncesi ve sonrası etkinliği olarak boşluk doldurma, bulmaca, kompozisyon yazma gibi çeşitli çalışmalar yapılmalıdır.
5. YTÖ alanında Türk edebiyatının zengin kaynaklarından faydalanılması gerekmektedir. Bunun için yalnızca güncel metinler değil klasik hâline gelmiş edebî eserler de eğitim-öğretim ortamlarına taşınmalıdır. Bu sayede öğrencilerin dilin sanatsal yönünü keşfetmelerine imkân tanınmış olacaktır.
6. Eğitim-öğretim ortamlarında sunulmak üzere kullanılması planlanan eserlerin kültürel boyutuna da dikkat etmek gerekir. Türk toplumunun kültürel kimliğini yansıtan eserlerin sunulmasıyla kültür aktarımı gerçekleştirilebilir. Hedef dilin kültürünün dayatılması amaç olmamalıdır. Kültür aktarımı yalnızca anlam dünyasını zenginleştirmek, Türk toplumunun zengin gelenek, görenek, örf, sosyal yaşam gibi birçok farklı alandaki birikimlerini, davranış kalıplarını tanıtmak için bir araç olarak kullanılmalıdır.
7. Tercih edilecek olan eserlerin ortak kültürel değerlere de sahip olması gerekir. Öğrenciler bu sayede kendi kültürleriyle Türk kültürü arasında bağlantı kurabilir.
8. Metin sadeleştirme uygulamalarında kullanılmak üzere geniş kapsamlı bir çalışma sonucunda seviyelere göre sözlükler hazırlanmalıdır.
9. YTÖ alanında metin sadeleştirme uygulamalarına ağırlık verilmeli, okuma materyalleri Türk edebiyatının değerli eserleri aracılığıyla zenginleştirilmelidir.
10. YTÖ alanında metin sadeleştirme uygulamalarına ağırlık verilmeli, okuma materyalleri Türk edebiyatının değerli eserleri aracılığıyla zenginleştirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Ahmet, S. (2021). *Yabancılarla Türkçe öğretiminde Ömer Seyfettin'in "Pembe İncili Kaftan" hikâyesinin B1 seviyesine uyarlama çalışması*. [Yüksek lisans tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi] Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Akıncılar, A. (2018). *Türkçe öğrenen yabancılar için Dede Korkut Hikâyelerinin B1 düzeyinde sadeleştirilmesi*. [Yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi] Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aksan, Y., Aksan, M., Mersinli, Ü., & Ufuk, U., (2017). *A frequency dictionary of Turkish*. Routledge.
- Aktan, C.C., & Tutar, H. (2001). Bir sosyal sabit sermaye olarak kültür. *Pazarlama ve İletişim Kültürü Dergisi*, 6(20), 1-11
- Aktaş, Ş. (2009). Edebî metin ve özellikleri. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 15(39), 187-200. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/33393> sayfasından erişilmiştir.
- Aldyab, A. (2017). Dil öğreniminde dinlemenin önemi. *International Journal of Cultural and Social Studies*, 3(2), 440-448. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/388905> sayfasından erişilmiştir.
- Arslan, M. (2004). *Ziya Gökalp'te kültür ve uygarlık anlayışı*. [Bildiri sunumu] Türkiye'de sosyoloji- Ziya Gökalp Sempozyumu, İstanbul.
- Arslan, M. (2012). Tarihî süreçte Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi-öğrenimi çalışmaları. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 167-188.
- Atalay, A. (2021). *Aytül Akal'ın "Kızım, Ben Çocukken..." adlı kitabının yabancılarla Türkçe öğretimi A1-A2 seviyesi bağlamında sadeleştirilmesi*. [Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi] Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Atai, M.R., Keshavarz, M.H., & Ahmadi, H., (2007). Content schemata, linguistic simplification, and EFL readers' comprehension and recall. *Reading in a Foreign Language*, 19(1). 19-33

- Ay, S. (2008). Yabancı dilde okuma stratejileri: farklı zekâları baskın öğrencilerle bir durum çalışması. *Dil Dergisi*, (141), 7-18. https://doi.org/10.1501/Dilder_00000000095
- Ay, S. (2020). *Yabancılar Türkçe öğretimi için Sait Faik Abasıyanık'ın "Birtakım İnsanlar" adlı hikâyesinin B1 seviyesine sadeleştirilmesi*. [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]
- Aydın, N. (2018). Nitel araştırma yöntemleri: etnoloji. *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 2(2), 60-71. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/614382> sayfasından erişilmiştir.
- Bakan, H. (2012). *Yabancılar Türkçe öğretiminde metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde bir sadeleştirme denemesi: Sait Faik Abasıyanık, "Meserret Otel"*. [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi] Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Balcı, A.(2007). *Sosyal bilimlerde araştırma: yöntem, teknik ve ilkeler*. Pegem A Yayıncılık.
- Banarlı, N. S. (2020). *Türkçenin sırları*. Kubbealtı Neşriyatı.
- Barın, E. (2010). Yabancılar Türkçe öğretimi amacıyla yazılan “ecnebilere mahsus” Elifba kitabı üzerine. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (27), 121-136.
- Başkan, A., & Ustabulut, M.Y.(2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde anlama becerileri (dinleme ve okuma). *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 39-55. <https://doi.org/10.29000/rumelide.835294>
- Bayraktar, İ., & Durukan, E. (2016). Türkçe ders kitaplarında metin sadeleştirme üzerine bir değerlendirme. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(3), 1356-1369. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/230503> adresinden alınmıştır.
- Bilgiç, B. (2021). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin değiştirim teknikleri çerçevesinde Tarık Buğra'nın 'Hayat Böyledir İşte' adlı hikâyesinin A2 düzeyine uyarlanması*. [Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi] Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bölükbaş, F. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin dil düzeyine göre sadeleştirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, UDES 2015, 924-935.

- Bulut, T. (2017). Yabancı dilin öğretilmesinde edebiyatın önemi. *Aydın Türklük Bilgisi Dergisi*, 3(1), 1-9. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/564859> adresinden alınmıştır.
- Cihangir, S., & Durmuş, M. (2018). Yabancılar Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin sadeleştirilmesi: Gazi Üniversitesi Yabancılar Türkçe Öğretim Seti örneği. *International Journal of Language Academy*, 6(5), 684-694. Doi: 10.18033/ijla.4074
- Çakır, İ. (2010). Yazma becerisinin kazanılması yabancı dil öğretiminde neden zordur? *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(28), 165-176.
- D-AOBM, (2021). *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni: Öğrenme, Öğretme, Değerlendirme*. Pozitif Matbaa. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_01/04144518_CEFR_TR.pdf kaynağından erişilmiştir.
- Demir, A., & Açık, F. (2011). Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretiminde kültürlerarası yaklaşım ve seçilecek metinlerde bulunması gereken özellikler. *TÜBAR*, (30), 51-72 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/157086> sayfasından erişilmiştir.
- Demirel, M.V. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlere kelime öğretiminde farklı kelime gruplarının kullanımının etkisi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(4), 286-299.
- Demirel, İ. F. (2020). Yabancı/İkinci dil olarak Türkçe öğretiminde metne müdahale: uygulamalı bir değiştirim örneği olarak 'deneme', *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 5(2), 1396-169.
- Develi, H., Yıldız, C., Balcı, M., Gültekin, İ. & Melanlıoğlu, D. (2017). *Uygulamalı Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi el kitabı*. Kesit Yayınları.
- Doğan, Ö. (2012). *Kültür bilimleri ve kültür felsefesi*. Notos Yayınları
- Durmüş, M. (2013a). İkinci/yabancı dil öğretiminde özgün ve değiştirilmiş dilsel girdi üzerine. *Turkish Studies*, 8(1), 1291-1306.
- Durmüş, M. (2013b). Metindeğiştirimin dilbilimsel süreçleri üzerine, *International Journal of Social Science*, 6(4), 391-408.

- Durmuş, M., & Okur, A. (2013) *Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı*. Grafiker Yayınları.
- Elbir, B., Aka, F.N. (2015). Yabancılar Türkçe öğretiminde kültür aktarımına yönelik yapılan çalışmaların değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 10(12), 371-386.
<http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8425>
- Er, A. (2005). Yabancı dil öğretiminde “okuma”. *Kazım Karabekir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (12), 208-212. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/31470> sayfasından erişilmiştir.
- Erdem, M.D., & Memiş, M.R. (2013). Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemler, kullanım özellikleri ve eleştiriler. *Turkish Studies*, 8(9), 297-318.
<http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.5089>
- Erişek, Ö., & Yücel, F. (2002). Dil öğretiminde yazınsal metinlerin yeri. *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 64-76.
- Erişkin, B. (2022). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde anlatsal metinlerin yazınsal göstergebilim yöntemiyle sadeleştirilmesi: Kürk Mantolu Madonna örneği*. [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi] Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ergin, M. (2009). *Türk dil bilgisi*. Bayrak Yayınları.
- Eroğlu, S. (2015). *Metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde Ömer Seyfettin'in "Üç Nasihat" hikâyesinin yabancılar Türkçe öğretimi için sadeleştirilme denemesi*. [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi] Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Erol, H.F. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında okunabilirlik. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 50(50), 29-38.
- Göçer, A. (2012). Dil kültür ilişkisi ve etkileşimi üzerine. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 729(1), 50-57.
- Göçen, G. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yöntem. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (18), 23-48.
- Göktaş, B. (2023). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde Sırça Köşk öyküsünün metin değiştirme teknikleriyle B1 düzeyine uyarlanması. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (37), 243-258. DOI:10.29000/rumelide.1406963.

- Gökoğlu, Y. (2023). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarının metin merkezli ölçütler bağlamında incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi] Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güdek, G., & Göçen, G. (2021). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde metin değiştirimi: Mustafa Kutlu'nun "Hayat Güzeldir" hikâyesi örneği. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (10), 265-295. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1011415>
- Güney, H. (2022). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde Mustafa Orakçı'nın "Levent Çanakkale'de" adlı kitabının metinsellik ölçütlerine göre sadeleştirilmesi*. [Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi] Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Gülmez, M., & Ay, S. (2021). Yabancılar Türkçe öğretimi için Sait Faik Abasıyanık'ın "Birtakım İnsanlar" adlı hikâyesinin B1 seviyesine sadeleştirilmesi. *Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 4(1), 68-82. <https://doi.org/10.52974/jena.925819>
- Gümüştekin, Nuray. (2011) "*Kültür*" kavramı ve Osmanlı'dan günümüze kültürel yapının incelenmesi. [Bildiri sunumu]. 38. ICANAS Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi, Ankara.
- Gürler, H. (2017). *Yabancılar Türkçe öğretiminde Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyelerinin A1-A2 seviyelerine uyarlanması*. [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi] Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Haddi, J.K., Ainon, O., & Napisah, K. (2018). Language learning strategies (lls): teachers' notions and practise. *Dinamika Ilmu*, 18(1), 107-120. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1183731.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Harmandar, M., & Kanatlı, F. (2020). Haldun Taner'in "Sahib-i Seyf-ü Kalem" adlı öyküsünün temel dil becerileri bağlamında B1 düzeyine ilişkin değerlendirilmesi, *İleri Eğitim Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 194-208.
- İlkhan, İ. (1987). Anadil edinimi ile yabancı dil öğrenimi arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (4), 183-186.
- İşcan, A. (2007). Dil ve ana dil olarak Türkçe üzerine. *Erciyes Dergisi*, (30), 5-6.
- Kara, Ş. (2004). Ana dil edinimi ve erken yaşta yabancı dil öğretimi. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 295-314.

- Kaymaz, Z. (2018). *Yabancılar Türkçe öğretiminde Sabahattin Ali'nin Apartman ve Köpek isimli hikâyelerinin A1-A2 seviyesine uygun sadeleştirme çalışması*. Yüksek Lisans Tezi. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Kerman, Z. (2009). Samipaşazâde Sezai. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. (36. cilt, s. 77-78). Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Korkmaz, R., Özmen, K., Kefeli, E., Özgül, K., Okay, O.M., Babacan, M., Gariper, C., Ercilasun, B., Çetişli, İ., Aktaş, Ş., & Erbay, E. (2018). *Türk edebiyatı tarihi 3*. T.C. Turizm ve Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Korkmaz, Z. (1995). *Türk dili üzerine araştırmalar*, TDK Yayınları.
- Kökçü, S. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin değiştirimine Ömer Seyfettin'in "Rüşvet" hikâyesi örneği, *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (22), 213-246.
- König, G.Ç. (1991). Toplumdilbilim açısından “dil” ve “dil türleri” kavramları üzerine. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 59-70.
- Kudat, C. (1996). Yabancı dil öğretiminde yazınsal metinlerin kullanımı. *Ankara Tömer Dil Dergisi*, (43), 32-42.
- Kuşçu, S. (2013). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde öğretmen bilişi ve öğrenci inanışları*. [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi] Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Leow, Ronald P. (1993) To simplify or not to simplify: A look at intake. *Studies in Second Language Acquisition*, 15(3), 333-355.
- MEB. (2013). *Diller için Avrupa ortak başvuru metni: öğrenme, öğretme ve değerlendirme*. MEB.
- MEB Çeviri Komisyonu, (2021). *Diller için Avrupa ortak başvuru metni: öğrenme, öğretme ve değerlendirme*. MEB.
- Memiş M. (2016). Yabancı dil öğretiminde eğitim ortamı ve kültür aktarımı. *Journal of Turkish Studies*.11(9), 605-616.
<https://turkishstudies.net/DergiTamDetay.aspx?ID=9506> sayfasından erişilmiştir.

- Mutlu, H.H., & Ayrancı, B.B. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde geçmişten günümüze süregelen problemler. *The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences*, 3(2), 66-74.
- Nalcıoğlu, A.U. (2016). Edebiyat ve kültür üzerine. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(2), 701-710.
- Nayır, Y.N., & Ercan, E. (1994). *Tanzimattan günümüze Türk öykü antolojisi. Varlık Yayınları*
- Nomoto, T., Siddhartan, A., & Angrosh, M.A. (2014). *Lexico-syntactic text simplification and compression with typed dependencies*. [Bildiri sunumu]. the 25th International Conference on Computational Linguistics, İrlanda.
- Oğuz, E.S. (2011). Toplum bilimlerinde kültür kavramı. *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 28(2), 123-139. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/613153> sayfasından erişilmiştir.
- Oruç, Ş. (2016). Türkçede ana dil ve ana dili. *Journal of Turkish Language and Literature*, 2(1), 311-322. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/181252> sayfasından erişilmiştir.
- Ölker, G. (2011). *Yazılı Türkçenin kelime sıklığı sözlüğü*. Kömen Yayınları.
- Özdemir, S., & Eroğlu, E. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapılan metin uyarlama çalışmalarının betimsel analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 11(4). 1613-1631.
- Özmen, C. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin değiştirim teknikleriyle öykülerin yeniden oluşturulması*. [Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi] Türkiye Araştırmaları Enstitüsü.
- Parlatır, İ., Enginün, İ., Ercilasun, A.B., Kerman, Z., Uçman, A., & Çetin, N. (2006). *Tanzimat edebiyatı*. Akçağ Yayınları.
- Polat, T. (2012). Yazınsal metinler ve yabancı dil olarak Almanca öğretimi. *Studien zur deutschen Sprache und Literatur*, (8), 181-190. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/10869> sayfasından erişilmiştir.

- Sak, İ. T. Ş., Sak, R., Şendil, T. Ö. & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*. 4(1), 227-250.
- Samipaşazade Sezai (2019). *Küçük şeyler*. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Siddhant, A. (2011), *Text simplification using typed dependencies: a comparison of the robustness of different generation strategies*. [Bildiri sunumu]. 13th European Workshop on Natural Language Generation (ENLG), Fransa.
- Soyer, S. (2016). Yabancı dil öğretiminde edebiyatın yeri ve dil becerilerinin gelişimine katkısı. *EKEV Akademi Dergisi*, (67), 303-314
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2552131> sayfasından erişilmiştir.
- Süner, R. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazınsal metinlerin B1 düzeyine uyarlanması: Eskici örneği*. [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi] Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- Şanlı, İ. (2009). Nasreddin Hoca fıkralarında kültürel unsurlar. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 10(1), 261-271.
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/113227> sayfasından erişilmiştir.
- Şimşek, P. (2011). *Yabancılar Türkçe öğretiminde okuma metinleri ve yardımcı okuma kitapları üzerine bir araştırma*. [Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi] Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Temizyürek, F., & Güleğül Birinci, F., (2016). Yabancı dil öğretiminde otantik materyal kullanımı. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 55-62
- Tok, M. ve Tüzel, S (2013) Türkçe öğretiminde metin antolojisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(2), 88-96.
- Tomalin, B., & Stempleski, S., (1993). *Cultural Awareness-Resource Book for Teachers*. Oxford University Press.
- Türk Dil Kurumu (2023). *Güncel Türkçe sözlük*. 20 Ağustos 2023 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişilmiştir.
- Türkiye Maarif Vakfı, (2020). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi programı*. TMV.

- Uçak, S. (2015). Dil öğrenimi ve edinimi üzerine bir tartışma. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 1(1), 65-79. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/382488> sayfasından erişilmiştir.
- Ülper, H. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin akıcı sözcük ve metin okuma becerileriyle kavrama becerisi arasındaki ilişkinin karşılaştırılması. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1-11.
- Ünal, D.Ç. (2005). Yabancı dil öğretiminde edebî metinler: yenilikçi yaklaşımlara geçiş süreci ve gerekçeleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (9), 203-212.
- Yıldız, N. (2016). Yabancılar Türkçe öğretiminde okuma öğretimi yöntemlerinin okuduğunu anlamaya etkisi. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 98-112 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/606388> sayfasından erişilmiştir.
- Yolcu, M. (2002). Yabancı dil öğrenimi. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 2(2), 19-73. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/52654> sayfasından erişilmiştir.
- Yunus Emre Enstitüsü. (2015). *Yedi iklim Türkçe ders kitabı A1*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi.
- Yunus Emre Enstitüsü. (2015). *Yedi iklim Türkçe ders kitabı A2*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi.
- Yunus Emre Enstitüsü. (2015). *Yedi iklim Türkçe ders kitabı B1*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi.
- Yunus Emre Enstitüsü. (2015). *Yedi iklim Türkçe ders kitabı B2*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi.
- Yüce, S. (2005). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ve Avrupa dil ölçeği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 419-429.

EKLER

Ek-1: “Kediler” İsimli Hikâyenin Özgün Metni

KEDİLER

-Hanım! En son cevabını isterim. Ya ben ya kediler?

-Kediler!

Bir kocanın meyusiyeti, bir kadının hevesat-ı bisebatı, muhabbetin çemenzâr-ı safa üzerine temellerini nihal-i gülden, heva-yı sevdazeza-yı bîkarara karşı camlarını nurdan, esas-ı beytiyesini tûlden bina ve tefriş ettiği saray-ı izdivacın inhidamı, hep bu birkaç kelimeden ibaret olan mükâmelede mündemiç idi.

Kediler! Öyle mi? Demek ki otuz üç senelik bir refakat-i yekvücudane neticesi, kelime-i muamma-yı izdivacın halli, bu cevap oluyor. Otuz üç sene evvel, izdivacın ilk aylarında ebediyet-i muhabbete, beka-yı sevdaya yeminler eden lisan-ı âşıkâneneden, kendisinin kedilere, her türlü mana ve meziyetten mahrum bir meyl-i keyfiye feda olduğunu işitmek kıymet-i insaniye ve haysiyet-i ehliyesini ihlal ve tehyiç ettiğinden artık bu hâle bir netice vermek karar-ı kat'isini ittihaz eylemişti. Zavallı koca! Hareminin, mutasarrıfı olduğu eve, celp ve cemettiği yirmi otuz kedinin tacizat ve tasdiatından artık bîzar olmuştu. Evin içinde sahibü'l-beytten ziyade bir revîş-i âmirane ile kuyruklarını kaldırıp bu bedbaht kocaya bir nazar-ı istihfaf ve istihkar atfederek dolaşan bu kibirli hayvanat, kanapelerini istilâ etmiş, koltuk sandalyelerinde uyurlar, o senenin soğuk kışında ısınmak için yaktığı ateşin karşısında düşünürler, sofalarında, odalarında samiahıraş sesleriyle kavga ederlerdi. Günden güne etvar-ı küstahanelerini arttırarak tekessür eden kediler bu adama evinde bir cây-ı tevakkuf bırakmamaya başladılar.

Bir sabah gayet erken uyanarak kendi âleminde bir kahvaltı etmek için küçük odasına çekildiği zaman, sokakta birtakım çocukların ağladığını işiterek pencereden dışarı baktı. Samia-yı rikkatine akseden kedilerin avâze-i mücadele ve müşatemeleri olduğunu anlayınca, aldandığından dolayı kemal-i hiddetle iskemlesine oturdu. İskemleye kuudunda yüzünün iki nokta-i müntehası olan tepesiyle, çenesi geriye doğru çekik, büyük ve biraz fırlak gözleriyle bir arayıcılık hâli kesbeden yüzünü iki tarafa döndürerek hayretle etrafına bakınıyordu. Zira kedinin biri ekmeğini çalmış, diğeri sütlü kahvesini içmiş, öteki de fincanı kırmıştı. Kendi kendine yeis ve hayretle “Kime meram anlatmalı! Bu kibirli, vefasız, nimetnaşinas hayvanatın kadınlar elbette taraftarı olur. Zaten kedi, kadındır.” diyordu.

Bir günlük mahsul-i mesaisinin böyle mahv u heder olmasından teessürle başını eline dayayarak pencerenin önünde oturdu. İşte orada, duvarın altında, kahvesini içen, ekmeğini çalan, fincanını kıran, kendisini sabah keyfinden mahrum eden velhasıl evinde bütün rahat ve asayişini selbeyleyen kediler, güneşe karşı abanoz gibi mücellâ siyah, kar gibi beyaz, sarı benekli, elvan-ı revnak-efzaları ve her an ve saniye renkleri değişen çeşman-ı pertev-füruzanları nazarlarda bir kavs-i kuzah teşkil ettiği esnada ön ayaklarını iptida ağızlarına getirip nisvana mahsus bir tavr-ı işve-bazâne ile yüzlerini temizleyerek safa-yı hatırla sabah kahvaltısını hazmetmekte ve öğle taamına hazırlanmakta idiler.

Sahibetü'l-beyt tarafından kendisine tercih olunan bu hayvanat-ı müfterisenin ahval-i lâkaydaneleri hiddetine dokunarak sofaya çıktı. Orada, merdivenin orta basamaklarında, bıyıkları, yüzü, başı siyah lekelerle boyanmış beyaz kediye görür görmez: “Kahvemi sen içtin! Fincanımı sen kırdın! Öyle mi?” diyerek odasından bastonunu alıp ayaklarının ucuna basarak yavaş yavaş kedinin yanına sokuldu. Hazır eline fırsat geçmiş iken istediği gibi intikamını almak için vücudunun en can alacak yerini nişanladı. Bastonunu kaldırdı. Kedi kımıldıyor. Kaçacak. Değneğini şiddetle üzerine indirir indirmez seriü's-seyr olan bu afacan hemen sıçrayınca ayağı kayarak azim bir gürültü ile merdivenlerden aşağı yuvarlandı. Merdivenin altında kolunun sızladığından şikâyet ederken nîm-i diğer-i mevcudiyeti olan karısı karşısına çıkarak “Hiç kediye öyle vurulur mu? Ya bir yeri kırılıydı...” deyince zavallı herif şiddet ve hiddetle: “Ben sana şimdi gösteririm!” diyerek odasına çıktı. Haremi de kendisini takip ederek kemal-i sükûnet ve mülayemetle diyordu ki: “Ne yapacaksın? Ne yapabilirsin? Söyle de ben de anlayayım!”

Bir camın arkasından görülen kıvılcım gibi, renkli gözlükten akseden bir damla yaşa cây-ı karar olan büyük gözlerini; altmış senenin üzerinde nişanlar, lekeler bırakarak geçtiği hareminin yüzüne atf ile: “Ne mi yapabilirim! Hükûmet-i mahalliyeye müracaat edeceğim. Senin kedilerinden sirkat-i me’kûlat, gasb-ı emval, taarruz-ı mesken davasına kalkışacağım. Bakalım! O zaman bu hırsızların, bu haydutların bir tanesini burada görebilir misin?..”

Paltosunu, şapkasını giydi. Kapıyı kıracak gibi şiddetle çekerek evden çıkıp gitti.

Kaymakam Beyefendi meram anlamıyor! Rossini ahfad-ı kiramından olan bu musikişinas İtalyalı hürmet ve adalet ister. Bu bedbaht koca muhakemat-ı muhikkane ve şikâyet-i adaletcûyanesini karşısındakinin zihnine vaz ve ilka için cimnastik yapar gibi ellerini kaldırarak bir acemi aktöre gıpta-bahş evza ve harekât-ı mübalağakârane ile ifham-ı hakikate çalışıyorsa da mümkün olamayacağını anlayınca hiddetle Adalar Kaymakamı beyefendiye

“Herkesin karısının kaşına gözüne, yürüyüşüne, giyinişine karışırsınız da benimkinin şu münasebetsiz muhabbetine, şu muzır hayvanlarına niçin müdahaleyi reddediyorsunuz?” şikâyetiyle meysane evine avdet ediyordu. Evine avdet ettiği zaman haremi nüzulün tehdidatından dehşetyâb olduğu için titremeye başlamış altmış senelik başını sallayarak ve naz ü işve ile bir gözünü süzerek mütebessimane “Sen memnun ol ki ben kedileri seviyorum! Ya bunların yerine herifleri sevsem...” dedi. O büyük, o buruşmuş çehresinin sarkık yanakları hal-i tebessümle geriye doğru çekilerek hane-i çeşmanın gölgesi içinde kalan sönük gözlerine gelen bir revnakla dermiyan ettiği bu muhakeme-i şûhane kocasına hemen hak verdirecek kadar müncezip gözüktü. O gece bir tavr-ı sitemkârane ile hiçbir söz söylemeyerek yatağına girdi. Söz beynimizde, bu tebessüm bu ima-yı muhabbet, bu işve, bu muamele-i nevazişkârane kocasının yeis ve hiddetini hayliden hayliye ta’dil ve teskin etmişti. Camehab-ı ârâmına çekilip de bir tarz-ı galibane ile uzattığı ayaklarının acı acı tırmalandığını hissedince telaş ve helecan ile yorganını kaldırıp o büyük gözleriyle baktı. Kedi! Hem de sabah kahvesini içen beyaz kedi! Galiba bu afacanlar iştirak-i emval ve ayal taraftarı idiler ki biçarenin serir-i izdivacında da yerleri vardı. Hareminin mutasarrıf olduğu bu evde kendine hiç câ-yi karar bırakmayan kediler nihayetü’l-emr haremini de elinden almışlardı.

Gece yarısı verdiği bir karar-ı kat’i üzerine sabahleyin erken kalkarak kendisine ait ne kadar eşyası varsa bir sandığa vaz ile aşağıki taşlığa indirdi. Arkasına paltosunu, başına şapkasını giyerek iplerle bağladığı sandığın üstünde oturmuştu. İşte o zaman: “Ya ben ya kediler?” sualini irad etmiş ve “kediler” cevab-ı meysanesini almıştı.

Elveda! Elveda! Artık bir daha avdet etmemek üzere yola çıktı. Mahzun, mütefekkir bir hâl ile küçüklü büyüklü birtakım nispetsiz evlerle dükkânların teşkil ettiği çarşıdan geçiyordu. Sokağın ortasında ayakları çıplak, elbiselerinin yırtık yerlerinden tenleri görünür birtakım etfal-i sefaletin haykırışarak oynadıklarını dalgın dalgın seyrettikten sonra galiba tasadduk etmek niyet-i acezeperveranesiyle ceplerini birer birer karıştırıp yine galiba hiçbir şey bulamadığından yoluna devam etti. Biraz ötedeki meyhanenin, şark şairlerinin revnak-ı hayallerinden iş’al edilmiş kandilin tenvir eylediği karanlık köşesinde bir ‘laterna’, bütün Ada halkını sarhoş etmekte idi. Sokakta, meyhanede laternanın etrafında birçok halk hep bir ağızdan Ada’nın sokaklarında taninendaz, içtimagâhlarında raksâver, nişanlı kızların lisanlarında sevgililerine bir hitab-ı muhabbetperver olan,

Corci, Corci, Corcakimu

Nisahiru, pulakimu!

şarkısını söylüyorlardı. Bulunduğu hal-i yeis ve hüzne kahrkahazen-i istihfaf oluyor gibi gelen bu şematetin arasından geçerek Cakomo yolunu takip etmeye başlayınca manzara-i tabiatın letafet ve ulviyeti, o geceyi geçirmek için bir melce taharrisiyle bîkarar olarak her tarafa mün'atıf nazarına şa'saa-pâş oldu. Hava güzel, rüzgâr sakit, Marmara lacivert idi. Bir daha avdet etmeyecek. Bu mukarrer! Otuz üç senelik rabıta-i izdivaç kırılmış, artık yalnız başına kalmıştı. Şu yalnızlık müessir değil mi? Otuz üç seneden sonra her yerde her şeye karşı yalnız! Bu vasi denize, bu dûradûr ufuklara karşı yapayalnız!

Hatta sema bile o lacivert gözleriyle kendisine şefkat ve merhametle bakıyordu.

Bir tarafı kırmalar içinde kalmış mavi atlas gibi hafif surette mütemevviç derya, diğer tarafı yeşil bir hamail gibi yukarıdan aşağıya doğru sarkarak reng-i taravetlerini her mevsimde muhafaza eden çalılarla çam ağaçlarının fasıla verdiği bir yolu takip ediyordu.

Tefekkürat-ı amika içinde kaybolmuş bir hâl ile biraz deniz kenarına doğru meyledip önünde balık avlamak için bir kedinin sindiğini görünce hemen yolunu değiştirerek yokuş çıkmaya başladı. Yorgoli'ye vardığı zaman mahbube-i şarkî olan güneş sırma saçlarını derya-yı bîkarar-ı safanın üzerine dökerek nurani yollar, müzehhep izler açtığı gibi karşı taraftaki uzaktan uzağa görünen sudan ibaret ufukları da âşıkane surette tehyiç ediyordu. Bir hayli zaman denizin verdiği hayret-i meftûnane içine dalıp gitmiş iken hakikatin dest-i hayal-şikesti bütün vücudunu sarsarak kendisini bulunduğu hal-i bîhuşîden uyandırdı. Saat ilerlemiş, öğle takarrüp etmişti. Evine bir daha avdet etmemek üzere verdiği karar, kat'i idi. Bu belli. Fakat öğle taamını nerede edecek? Akşam nereye gidecek? Geceyi nerede geçirecek? Bir hayat-ı müstakil, bir karar-ı kat'i, parayla olur. Hâlbuki kendisinin sabah taamına bile kifayet edecek parası yoktu. Hareminin ihzar ederek şimdi sofranın üzerine koyduğu sabah yemeğinin dumanı gözünde tûtmeye başladı. Kenarenişin-i temâşâsı olduğu denizin dalgaları yavaş yavaş sahile çarptıkça kendisine “Git, git, haremine git!” diyordu. Ya kediler!.. Bununla beraber hareminin “Sen memnun ol ki ben kedileri seviyorum. Ya bunların yerine erkekleri sevsem!” sözü makul değil miydi?

Âlem-i tenhaîde hal-i infiradı arttıran horozların sada-yı garibaneleri bulunduğu yere aksettikçe “Git, git, haremine git!” diyordu. Kiliseler öğle vaktini ilan için çan çalmaya başladılar. O sükûn ve sükûnet içinde uzaktan uzağa akseden çanlar hep bir ağızdan bir âheng-i muttaritle “Git, git, haremine git!” sözünü tekrar ediyorlardı.

Ayağa kalktı, geldiği yoldan yürümeye başladı.

Galiba verdiği karar-ı kat’iden nükûl etmişti. Çam ağaçlarının aralarından peyda ve nihan olarak evine doğru süratle avdet ediyordu. Mütefekkir bir çehre, müteessir bir hâl ile evine giderek refikasına hiçbir şey söylemeden doğru odasına çıktı. Minderin üzerine kapanıp da hıçkırda hıçkırda ağlamaya başlayınca, haremi kemal-i itina ve nezaketle oda kapısını açarak “O kadar haykırarak ağlama! Kedilerimi mi korkutacaksın!” dedi.

Ek-2: “Kediler” İsimli Hikâyenin Günümüz Türkçesine Sadeleştirilmiş Hâli

KEDİLER

-Hanım! En son cevabını isterim. Ya ben ya kediler?

-Kediler!

Bir kocanın üzüntüsü, bir kadının kararsız istekleri, sevginin mutluluk çayırı üzerine temellerini gülfidanından, sevdanın kararsız havasına karşı camlarını nurdan, ev takımlarını tülünden yaptığı ve döşediği evliliğin yıkılması, hep bu birkaç kelimeden ibaret olan konuşmada saklıydı.

Kediler! Öyle mi? Demek ki otuz üç yıllık bir tek vücut hâlindeki yoldaşlığın sonucu, evliliğin gizemli bilmecesinin çözümü bu cevap oluyor. Otuz üç sene önce evliliğin ilk aylarında sonsuz sevgi, ölümsüz aşk sözleri veren âşğının dilinden, kendisinin kedilere, her türlü anlam ve beceriden yoksun keyfî bir ilgiye tercih edildiğini işitmek insanlık onurunu kırdığından artık kesin olarak bu durumu bir sonuca bağlamak kararını almıştı. Zavallı koca! Karısının söz sahibi olduğu eve toplayıp biriktirdiği yirmi otuz kedinin rahatsızlık vermesinden ve başını ağrıtmamasından artık bıkmıştı. Evin içinde ev sahibinden daha havalı bir yürüyüş ile kuyruklarını kaldırıp bu talihsiz kocaya küçümseyici bir şekilde bakarak dolaşan bu kibirli hayvanlar, kanepelerini ele geçirmiş, koltuk sandalyelerinde uyurlar, o senenin soğuk kışında ısınmak için yaktığı ateşin karşısında düşünürler, sofralarında, odalarında kulak tırmalayan sesleriyle kavga ederlerdi. Günden güne küstahça tavırlarını arttırarak çoğalan kediler bu adamın evinde durulacak bir yer bırakmamaya başladılar.

Bir sabah gayet erken uyanarak kendi hâlinde bir kahvaltı etmek için küçük odasına çekildiği zaman, sokakta birtakım çocukların ağladığını işiterek pencereden dışarı baktı.

Merhamet uyandıran bu sesin kedilerin çekişme ve bağırma mücadeleleri olduğunu anlayınca, aldandığından dolayı öfkeyle iskemlesine oturdu. İskemleye oturduğunda yüzünün iki uç noktası olan tepesiyle çenesi geriye doğru çekik, büyük ve biraz fırlak gözleriyle bir arayıcılık hâli alan yüzünü iki tarafa döndürerek hayretle etrafına bakınıyordu. Zira kedinin biri ekmeğini çalmış, diğeri sütlü kahvesini içmiş, öteki de fincanı kırmıştı. Kendi kendine bıkkınlıkla ve hayretle “Kime dert anlatmalı! Bu kibirli, vefasız, kıymet bilmez hayvanların kadınlar elbette taraftarı olur. Zaten kedi, kadındır.” diyordu.

Bir günlük çalışmasının ürününün böyle yok olmasından üzüntüyle başını eline dayayarak pencerenin önüne oturdu. İşte orada, duvarın altında, kahvesini içen, ekmeğini çalan, fincanını kıran, kendisini sabah keyfinden mahrum eden, kısacası evinde bütün rahat ve güvenliği yok eden kediler; güneşe karşı abanoz gibi parlak, siyah, kar gibi beyaz, sarı benekli, parlaklığı artan renkleri ve her an ve saniye renkleri değişen ışıklı, parlak gözleri bakışlarda bir gökkuşağı oluşturduğu esnada önce ön ayaklarını ağızlarına getirip kadınlara özel nazlı bir tavır ile yüzlerini temizleyerek huzurlu bir şekilde sabah kahvaltısını hazmetmekte ve öğle yemeğine hazırlanmakta idiler.

Evin sahibi tarafından kendisine tercih edilen bu yırtıcı hayvanların umursamaz hâlleri sinirine dokunarak sofaya çıktı. Orada, merdivenin orta basamaklarında, bıyıkları, yüzü, başı siyah lekelerle boyanmış beyaz kediye görür görmez: “Kahvemi sen içtin! Fincanımı sen kırdın! Öyle mi?” diyerek odasından bastonunu alıp ayaklarının ucuna basarak yavaş yavaş kedinin yanına sokuldu. Hazır eline fırsat geçmişken istediği gibi intikamını almak için vücudunun en can alacak yerini hedef aldı. Bastonunu kaldırdı. Kedi kımıldıyor. Kaçacak. Değneğini şiddetle üzerine indirir indirmez hızlıca koşan bu afacan hemen sıçrayınca ayağı kayarak büyük bir gürültü ile merdivenlerden aşağı yuvarlandı. Merdivenin altında kolunun sızladığından şikâyet ederken, varlığının öteki yarısı olan karısı karşısına çıkarak “Hiç kediye öyle vurulur mu? Ya bir yeri kırılıyadı...” deyince zavallı herif şiddet ve hiddetle: “Ben sana şimdi gösteririm” diyerek odasına çıktı. Karısı da kendisini takip ederek tam bir yumuşaklık ve sakinlikle diyordu ki: “Ne yapacaksın? Ne yapabilirsin? Söyle de ben de anlayayım!” Bir camın arkasından görülen kıvılcım gibi, renkli gözlükten yansıyan bir damla yaşın olduğu büyük gözlerini; altmış senenin üzerinde izler, lekeler bırakarak geçtiği karısının yüzüne çevirerek: “Ne mi yapabilirim! Valiye başvuracağım. Senin kedilerini yemek çalmak, malı mülkü zorla ele geçirmek ve eve saldırmaktan dava edeceğim. Bakalım! O zaman bu hırsızların, bu haydutların bir tanesini burada görebilir misin?”

Paltosunu, şapkasını giydi. Kapıyı kıracak gibi şiddetle çekerek evden çıkıp gitti.

Kaymakam Beyefendi dert anlamıyor! Rossini’nin büyük torunlarından olan bu müzisyen İtalyalı, hürmet ve adalet ister. Adalet arayan şikâyetlerini karşısındakinin zihnine yerleştirmek için jimnastik yapar gibi ellerini kaldırarak acemi bir oyuncuyu kışkındıracak tavırlar ve abartılı hareketlerle gerçeği anlatmaya çalışıyorsa da mümkün olmadığını anlayınca öfkeyle Adalar Kaymakamı Beyefendi’ye “Herkesin karısının kaşına gözüne, yürüyüşüne, giyinişine karışsınız da benimkinin şu münasebetsiz muhabbetine, şu zararlı

hayvanlarına niçin müdahaleyi reddediyorsunuz?” şikâyetiyle ümitsizce evine dönüyordu. Evine döndüğü zaman karısı inme tehlikesinden korktuğu için titremeye başlamış altmış senelik başını sallayarak, naz ve işve ile bir gözünü süzüp gülümseyerek “Sen memnun ol ki ben kedileri seviyorum! Ya bunların yerine herifleri sevsem...” dedi. O büyük ve buruşmuş yüzünün sarkık yanakları gülümsemeyle geriye doğru çekilerek göz çukurlarının gölgesi içinde kalan sönük gözlerine gelen bir parlaklıkla ortaya koyduğu bu cilveli tavır, kocasına hemen hak verdirecek kadar cazip gözüktü. O gece sitemli bir tavır ile hiçbir söz söylemeyerek yatağına girdi. Laf aramızda, bu gülümseme, bu sevgi işareti, bu işve, bu ruh okşayan tavır kocasının üzüntü ve hiddetini iyiden iyiye değiştirip yatıştırmıştı. Yatak odasına çekilip de kazanmışçasına bir tavır ile uzattığı ayaklarının acı acı tırmalandığını hissedince telaş ve heyecan ile yorganını kaldırıp o büyük gözleriyle baktı. Kedi! Hem de sabah kahvesini içen beyaz kedi! Galiba bu afacanlar mal ve eş ortaklığı taraftarı idiler ki biçarenin evlilik tahtında da yerleri vardı. Karısının sahibi olduğu bu evde kendine hiç dinlenme yeri bırakmayan kediler işin sonunda karısını da elinden almışlardı.

Gece yarısı verdiği kesin bir karar üzerine sabahleyin erken kalkarak kendisine ait ne kadar eşyası varsa bir sandığa koyarak aşağıki taşlığa indirdi. Arkasına paltosunu, başına şapkasını giyerek iplerle bağladığı sandığın üstünde oturmuştu. İşte o zaman “Ya ben ya kediler?” sorusunu sormuş ve üzücü bir şekilde “kediler” cevabını almıştı.

Elveda! Elveda! Artık bir daha geri dönmek üzere yola çıktı. Üzgün, düşünceli bir hâlde küçüklü büyüklü birtakım uyumsuz evlerle dükkânların bulunduğu çarşıdan geçiyordu. Sokağın ortasında ayakları çıplak, elbiselerinin yırtık yerlerinden tenleri görünür birtakım sefalet çocuklarının haykırışarak oynadıklarını dalgın dalgın seyrettikten sonra herhalde zavallıları korumak isteğiyle sadaka vermek için ceplerini birer birer karıştırıp herhalde hiçbir şey bulamadığından yoluna devam etti. Biraz ötedeki meyhanenin, doğu şairlerinin hayallerinin parlaklığıyla yakılmış kandilin aydınlattığı karanlık köşesinde bir laterna, bütün Ada halkını sarhoş etmekte idi. Sokakta, meyhanede laternanın etrafında birçok insan hep bir ağızdan Ada’nın sokaklarında çınlayan, toplantılarda dans eden nişanlı kızların dillerinde sevgililerine bir sevgi hitabı olan,

Corci, Corci, Corcakimu

Nisahru, pulâkimu!

şarkısını söylüyorlardı.

Bulunduğu ümitsizlik ve hüznün hâline alaycı kahkahalar atıyor gibi gelen bu gürültünün arasından geçerek Cakomo yolunu takip etmeye başlayınca doğa manzarasının güzelliği ve yüceliği, o geceyi geçirmek için bir sığınak arayışıyla kararsız kalarak her tarafa bakarken gözünün önünde parladı. Hava güzel, rüzgâr durgun, Marmara lacivert idi. Bir daha geri dönmeyecek. Bu kesin! Otuz üç senelik evlilik bağı kırılmış, artık yalnız başına kalmıştı. Şu yalnızlık dokunaklı değil mi? Otuz üç seneden sonra her yerde her şeye karşı yalnız! Bu engin denize, bu uzak ufuklara karşı yapayalnız!

Hatta gökyüzü bile o lacivert gözleriyle kendisine şefkat ve merhametle bakıyordu.

Bir tarafı kırmalar içinde kalmış mavi atlas gibi hafif surette dalgalı deniz, diğer tarafı yeşil bir kemer gibi yukarıdan aşağıya doğru sarkarak taze renklerini her mevsimde koruyan çalılarla çam ağaçlarının ayırdığı bir yolu takip ediyordu. Derin düşünceler içinde kaybolmuş bir hâl ile biraz deniz kenarına doğru yönelip önünde balık avlamak için bir kedinin sindiğini görünce hemen yolunu değiştirerek yokuş çıkmaya başladı. Yorgoli'ye vardığı zaman doğunun sevgilisi olan güneş, sırma saçlarını gönül şenliğinin kararsız denizinin üzerine dökerek nurlu yollar, yaldızlanmış izler açtığı gibi karşı taraftaki uzaktan uzağa görünen sudan ibaret ufukları da sevgili gibi heyecanlandırıyordu. Bir hayli zaman denizin verdiği hayranlık uyandırıcı hayret içine dalıp gitmiş iken gerçeğin hayal kıran eli bütün vücudunu sarsarak kendisini bulunduğu sarhoşluk hâlinde uyandırdı. Saat ilerlemiş, öğle yaklaşmıştı. Evine bir daha dönmek üzere verdiği karar, kesindi. Bu belli. Fakat öğle yemeğini nerede yiyecek? Akşam nereye gidecek? Geceyi nerede geçirecek? Bağımsız bir hayat, kesin bir karar parayla olur. Hâlbuki kendisinin sabah kahvaltısına bile yetecek parası yoktu. Karısının hazırlayarak sofranın üzerine koyduğu sabah yemeğinin dumanı gözünde tûtmeye başladı. Kıyısına oturup seyrettiği denizin dalgaları yavaş yavaş sahile çarptıkça kendisine “Git, git, karına git!” diyordu. Ya kediler!.. Ama karısının “Sen memnun ol ki ben kedileri seviyorum. Ya bunların yerine erkekleri sevsem!” sözü akla yatkın değil miydi?

Yalnızlık aleminde horozların yalnızlığı artıran garip sesleri, onun bulunduğu yere yansıdıkça “Git, git, karına git!” diyordu. Kiliseler öğle vaktini ilan için çan çalmaya başladılar. O huzur ve sakinlik içinde uzaktan uzağa yankılanan çanlar hep bir ağızdan uyum içinde sürekli “Git, git, karına git!” sözünü tekrar ediyordu.

Ayağa kalktı, geldiği yoldan yürümeye başladı.

Galiba verdiği kesin karardan vazgeçmişti. Çam ağaçlarının aralarından görünüp kaybolarak evine doğru hızla geri dönüyordu. Düşünceli bir yüz, üzüntülü bir hâl ile evine giderek karısına hiçbir şey söylemeden doğru odasına çıktı. Minderin üzerine kapanıp da hıçkırarak hıçkırarak ağlamaya başlayınca, karısı son derece dikkatle ve yavaşça oda kapısını açarak “O kadar haykırarak ağlama! Kedilerimi mi korkutacaksın!” dedi.

Ek-3: “Kediler” İsimli Hikâyenin B1 Seviyesine Sadeleştirilmiş Hâli

KEDİLER

-Hanım! En son cevabını isterim. Ya ben ya kediler?

-Kediler!

Bir kocanın üzüntüsü ve bir kadının kararsız istekleri, bu birkaç kelimedede saklıydı. Sevgiyle kurdukları evliliklerinin yıkılması da bu birkaç kelimelik konuşmada saklıydı.

Kediler! Öyle mi? Demek ki otuz üç yıllık tek vücut hâlindeki yoldaşlığın sonucu buydu. Evliliğin gizemli bilmecesinin çözümü bu cevaptı. Karısı, otuz üç sene önce evliliğin ilk aylarında ona sonsuz sevgi ve ölümsüz aşk sözleri vermişti. Ancak şimdi, karısı onu anlamsız bir kedi sevgisine tercih ettiğini söylüyordu. Bunu duymak adamın insanlık onurunu kırdı. Bu yüzden artık bu durumu kesin olarak sonuçlandırmak kararını aldı. Zavallı koca! Karısı evin hakimiydi. Kadının eve topladığı yirmi otuz kedi adamı çok rahatsız ediyordu. Artık bundan bıkmıştı. Bu kibirli hayvanlar, evin içinde kuyruklarını kaldırarak ev sahibiymiş gibi yürüyor, şanssız kocaya küçümseyici bir bakışla bakıyorlardı. Kanepeleri ele geçişmişlerdi. Koltuklarda uyuyorlardı. O yılın soğuk kış aylarında, şanssız kocanın ısınmak için yaktığı ateşin karşısında oturuyorlardı. Sofralarda ve odalarda rahatsız edici sesleriyle kavga ediyorlardı. Kedilerin saygısız tavırları günden güne arttı. Adama evde durulacak yer bırakmamaya başladılar.

Şanssız koca bir sabah çok erkenden uyandı. Kahvaltı yapmak için küçük odasına çekildi. O sırada sokakta bazı çocukların ağladığını duydu ve pencereden dışarı baktı.

Acıma duygusu uyandıran bu sesin kedilerin kavga ve bağırma sesleri olduğunu anladı. Aldandığından dolayı öfkeyle sandalyesine oturdu. Sandalyeye oturdu. Yüzünü iki tarafa doğru çevirdi ve şaşkınlıkla etrafına bakındı. Büyük gözleri bir şeyler arıyor gibiydi. Çünkü kedinin biri ekmeğini çalmış, diğeri sütlü kahvesini içmiş, öteki de fincanı kırmıştı. Kendi kendine bıkkınlıkla ve hayretle şöyle dedi: “Kime dert anlatmalı! Kadınlar elbette bu kibirli, değer bilmez hayvanların tarafında olurlar. Zaten kedi, kadındır.” dedi.

Bir günlük çalışmasının ürününün böyle yok olmasına üzüldü ve başını eline dayadı. Pencerenin önüne oturdu. Kahvesini içen, ekmeğini çalan, fincanını kıran, onun sabah keyfini bozan, evdeki bütün rahatı ve huzuru yok eden kediler işte orada, duvarın altındaydı. Rengârenk tüylü parlak gözlü kediler ayaklarını ağızlarına getiriyordu. Ve kadınlar gibi nazlı

bir tavırla yüzlerini temizliyordu. Sabah kahvaltısını huzurlu bir şekilde sindiriyor, öğle yemeğine hazırlanıyorlardı.

Bu yırtıcı hayvanların umursamaz hâlleri onu sinirlendirdi ve koridora çıktı. Orada, merdivenin orta basamaklarında bıyıkları, yüzü ve başı siyah lekeli olan beyaz kediyi gördü. “Kahvemi sen içtin! Fincanımı sen kırdın! Öyle mi?” dedi. Odasından bastonunu aldı ve ayaklarının ucuna basarak yavaş yavaş kedinin yanına gitti. İntikam almak için eline fırsat geçmişti. Kedinin canını en çok yakacak yeri hedef aldı. Bastonunu kaldırdı. Kedi kımıldıyor. Kaçacak. Adam bastonunu şiddetle üzerine indirdi ama vuramadı. Bu yaramaz kedi hızla koşup sıçradı. Ayağı kayan şanssız koca büyük bir gürültü ile merdivenlerden aşağı yuvarlandı. Adam, merdivenin altında kolunun acısından şikâyet ediyordu. O sırada, karısı karşısına çıktı. “Hiç kediye öyle vurulur mu? Ya bir yeri kırılıydı...” dedi. Zavallı adam sertçe ve öfkeyle “Ben sana şimdi gösteririm.” dedi ve odasına çıktı. Karısı onu takip etti. Yumuşak ve sakın bir şekilde “Ne yapacaksın? Ne yapabilirsin? Söyle de ben de anlayayım!” dedi. Renkli gözlükten yansıyan, ateş gibi, yaşlı gözlerini karısının yüzüne çevirdi ve şöyle dedi: “Ne mi yapabilirim? Valiye başvuracağım. Senin kedilerini yemek çalmak, malı zorla ele geçirmek ve eve saldırmak suçlarından şikâyet edeceğim. Bakalım! O zaman bu hırsızların, bu serserilerin bir tanesini burada görebilir misin?”

Paltosunu giydi, şapkasını taktı. Kapıyı kıracak gibi sertçe çekti ve evden gitti.

Kaymakam Beyefendi dert anlamıyordu! Şanssız koca, Rossini’nin büyük torunlarından biriydi. Bu müzisyen İtalyalı, Kaymakam’ın karşısında şikâyetleri için adalet arıyordu. Bu şikâyetlerini iyice anlatmak için abartılı hareketler yapıyordu. Ellerini jimnastik yapar gibi kaldırıyordu. Acemi bir tiyatro oyuncusunu kışkandıracak hareketleri vardı. Ama Kaymakam onu anlamıyordu. Öfkeyle “Herkesin karısının kaşına, gözüne, yürüyüşüne, giyinişine karışılıyorsunuz. Neden benim karımın şu anlamsız sevgisine, şu zararlı hayvanlarına karışmıyorsunuz?” dedi. Ümitsizce evine döndü. Evine gelince yaşlı karısı başını salladı ve nazlı bir tavırla gülümsedi. “Sen kedileri sevdiğim için memnun ol. Ya kedilerin yerine herifleri sevsem...” dedi. Kadının yaşlı yüzünde bir gülümseme vardı. Göz çukurlarının gölgesinde kalan sönük gözleri parlıyordu. Parlayan gözleri ve nazlı tavrıyla söylediği bu sözlerle adama cazip göründü. O gece sitemli bir tavır ile hiçbir söz söylemeyerek yatağına girdi. Laf aramızda, bu gülümseme, bu nazlı ve hoş giden tavır kocasını sakinleştirdi. Yatak odasına gitti. Rahat bir tavır ile uzattığı ayaklarının acı acı tırmalandığını hissetti. Telaş ve heyecanla yorganını kaldırdı, o büyük gözleriyle baktı: Kedi!

Hem de sabah kahvesini içen beyaz kedi! Galiba bu yaramazlar mal ve kadın ortaklığı taraftarıydı. Çaresiz adamın evliliğinde de yerleri vardı. Karısının evinde adama hiç dinlenme yeri bırakmayan kediler en sonunda karısını da elinden almıştı.

Gece yarısı kesin bir karar verdi. Sabah erken kalktı ve tüm eşyalarını bir sandığa koydu. Aşağıdaki avluya indirdi. Paltosunu giydi ve şapkasını taktı. İplerle bağladığı sandığın üzerine oturdu. İşte o zaman “Ya ben ya kediler?” sorusunu sormuş ve üzücü bir şekilde “kediler” cevabını almıştı.

Elveda! Elveda! Artık bir daha geri dönmek üzere yola çıktı. Üzgün ve düşünceli bir hâli vardı. Küçük ve büyük evlerle dükkânlardan oluşan çarşıdan geçti. Sokağın ortasında ayakkabısız, yırtık giysili fakir çocuklar gördü. Çocukların bağırarak oynamasını dalgın dalgın izledi. Sonra herhalde zavallılara para vermek için ceplerini karıştırdı. Herhalde hiçbir şey bulamadı ve yoluna devam etti. Biraz ileride bir meyhane vardı. Meyhanenin kandil ile aydınlatılan karanlık köşesinde bir laterna vardı. Bu çalgı bütün Ada halkını sarhoş ediyordu. Meyhanede ve sokakta birçok insan dans ediyor, aşk şarkısı söylüyorlardı. Bu şarkının sözleri Ada’nın sokaklarında yankılanıyordu:

Corci, Corci, Corcakimu

Nisahru, pulâkimu!

Bu gürültü, adamın hüznü hâliyle dalga geçiyor gibiydi. Adam şarkı söylenen sokaktan geçti ve Cakomo yolunu takip etmeye başladı. Buradaki doğa manzarasının güzelliği adamı etkiledi. Hava güzel, rüzgâr durgun, Marmara lacivertti. Bir daha eve geri dönmeyecek. Bu kesin! Otuz üç senelik evlilik bitmişti, artık yalnız başına kalmıştı. Şu yalnızlık üzücü değil mi? Otuz üç seneden sonra her yerde her şeye karşı yalnız! Bu engin denize, bu uzak ufuklara karşı yapayalnız!

Hatta gökyüzü bile o lacivert gözleriyle ona acıyarak bakıyordu.

Bir tarafında mavi ipek kumaşa benzeyen, hafif dalgalı deniz vardı. Diğer tarafında yeşil bir kemer gibi yukarıdan aşağıya inen çam ağaçları vardı. Taze renklerini her mevsim koruyan çam ağaçları yolu ayırmıştı. Adam bu yolu takip etti. Derin düşünceler içindeydi. Deniz kenarına doğru yöneldi. Burada bir kedinin balık avlamak için beklediğini gördü. Hemen yolunu değiştirdi ve yokuş çıkmaya başladı. Yörük Ali Plajı’na geldi. Orada güneş ışıkları denizin üzerinde ışıktan yollar açıyordu. Karşı tarafta, denizin ufku görünüyordu.

Uzun bir zaman denize hayranlıkla baktı. Ama, hayallerini yıkan gerçek bütün vücudunu sarstı ve onu sarhoşluk hâinden uyandırdı. Saat ilerlemiş, öğle yaklaşmıştı. Evine bir daha dönmemek üzere verdiği karar, kesindi. Bu belliydi. Fakat öğle yemeğini nerede yiyecek? Akşam nereye gidecek? Geceyi nerede geçirecek? Bağımsız bir hayat, kesin bir karar parayla olur. Oysa kendisinin kahvaltıya bile yetecek parası yoktu. Karısının hazırladığı ve masanın üzerine koyduğu kahvaltı gözünde tûtmeye başladı. Deniz kenarına oturarak seyrettiği dalgalar yavaş yavaş sahile çarpıyordu. Bu dalgalar ona sanki “Git, git, karına git!” diyordu. Ya kediler!.. Ama karısının “Sen dua et ki ben kedileri seviyorum. Ya bunların yerine erkekleri sevsem!” sözü mantıklı değil miydi?

Horoz sesleri yalnızlık duygusunu arttırıyordu. Bu sesler adamın bulunduğu yerde yankılanınca sanki “Git, git, karına git!” diyordu. Kiliseler öğle vaktini ilan için çan çalmaya başladılar. Çan sesleri huzur ve sakinlik içinde uzakta yankılandı. Uyum içindeki bu sesler sanki sürekli “Git, git, karına git!” sözünü tekrar ediyordu.

Ayağa kalktı, geldiği yoldan yürümeye başladı.

Herhalde verdiği kesin karardan vazgeçmişti. Çam ağaçlarının kenarından geçerek hızla evine döndü. Düşünceli ve üzüntülü bir hâlde evine gitti. Karısına hiçbir şey söylemeden doğru odasına çıktı. Koltuğun üzerine kapandı ve hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başladı. Karısı son derece dikkatle ve yavaşça oda kapısını açtı. “O kadar haykırarak ağlama! Kedilerimi korkutacaksın.” dedi.

Ek-4: “Kediler” Metni İçin Düzenlenen Etkinlikler

1. Aşağıda verilen cümleleri metne göre değerlendirilim.

Cümleleri okuyalım, Doğru (D) veya Yanlış (Y) olarak işaretleyiniz.

	D	Y
Yaşlı adam, karısının beslediği kedilerden rahatsız olmuş ve evi terk etmiş.		
Adamın evindeki kediler sakin ve uysalmış.		
Adam, kedileri bastonla kovalarken merdivenden düşmüş.		
Şanssız koca, çözüm bulmak için Kaymakam’ın yanına gitmiş.		
Sokakta oynayan çocukların kıyafetleri düzgün ve sağlamış.		
Adam, parası olmadığı ve karnı acıktığı için eve dönmüş.		

2. Aşağıdaki soruları cevaplayalım.

1) Siz adamın yerinde olsaydınız nasıl bir çözüm yolu bulurdunuz?

.....

.....

.....

.....

.....

2) Evinizde hangi hayvanı beslemek istersiniz? Nedenleriyle birlikte yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

3) Bu metinle ilgili duygu ve düşüncelerinizi yazınız.

.....

.....

.....

.....

3. Boşlukları dolduralım.

Aşağıdaki kutucukta verilen kelimeleri uygun olan cümlelere yazınız.

kanepe	karar vermek	sertçe	sitemli	yaramaz
baston	müzisyen	sandalye	telaş	sandık

1. Salona yeni bir aldık ve odamız artık daha şık görünüyor.
2. Amcam yürüme zorluğu çektiği için her zaman yanında bir bulundurur.
3. Çocuk oyun sırasında topa vurdu ve tüm oyuncular ona baktı.
4. Bu akşam yapılacak etkinlikte ünlü bir sahne alacak.
5. Çalışma masam için rahat bir aldım. Böylece uzun saatler boyunca ders çalışabiliyorum.
6. Melis, arkadaşının doğum günü partisine davet edilmediği için bir mesaj paylaştı.
7. Okula geç kalmamak için sabahları içinde hazırlanıyorum.
8. Komşunun bahçesindeki çiçeklere zarar veren çocuk annesinden azar işitti.
9. Ayşe, antika pazarından eski bir aldı. Değerli eşyalarını artık onun içinde saklayacak.
10. Menüde birçok farklı yemek vardı. Bu yüzden oldukça zordu.

4. Uygun olan ile eşleştirelim.

Aşağıdaki deyimleri anlamları ile eşleştiriniz.

eli ayağına dolaşmak
ağız kulaklarına varmak
elinden geleni yapmak
hakkını yemek
akla karayı seçmek

Neşelenmek, çok mutlu hissetmek.
Bir işi yapana kadar çok zorluk çekmek.
Bir iş için gücünün yettiği her şeyi yapmak.
Korku veya heyecan sebebiyle ne yapacağını bilememek.
Birine ait olan şeyi ona vermemek.

Bu deyimleri kullanarak birer cümle kurunuz..

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

5. Anlatalım.

Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- 1) En sevdiğiniz hayvan hangisidir?
- 2) Hayvanlarla olan ilginç bir anınızı arkadaşlarınıza anlatınız.

6. İşaretleyelim.

Cümlelerin sonunu tamamlamak için uygun olan şıkkı işaretleyiniz.

- 1) Evimiz her hafta yardımcılar tarafından
a) temizlenir b) temizletti
- 2) Yemekler her gün annem tarafından
a) yapılır b) yaptı
- 3) Kurallar herkes tarafından takip
a) edilmelidir b) ettirilir
- 4) Şirket politikalarına göre raporlar düzenli olarak
a) hazırlanır b) hazırlattı
- 5) Öğrencilerin ders performansları
a) değerlendirdi b) değerlendirildi

Ek-5: Metinde Sadeleştirilen Kelime ve Tamlamaların Anlamları

abanoz: koyu, parlak siyah

acezeperverane: âcizleri korurcasına

adaletcûyane: adalet arar şekilde

aheng-i muttarit: tekdüze uyum

ahfad: torunlar, gelecek nesil

ahval-i lâkaydane: umursamaz hâller

aksetmek: yansımak

âlem: kainat, evren

âlem-i تنها: ıssız dünya

amika: derin

âram: rahat

asayiş: güvenlik

âşıkane: âşıkcasına

atf: bir tarafa doğru meyletme

avâze-i mücadele ve müşâteme: küfür ve tartışma bağırması

avdet etmek: geri dönmek

ayal: eş, zevce

bahş: verme, bağış

bedbaht: talihsiz

beka: ölümsüzlük

beyt: ev

biçare: çaresizlik

bîkarar: kararsız

bina etmek: inşa etmek

bisebat: dayanıksız

bîzar: bıkmış

camehab-ı ârâm: rahat uyku elbisesi

cây-ı karar: karar yeri

cây-ı tevakku: bekleme yeri

caymak: vazgeçmek, sözünden dönmek

celb etmek: kendine doğru çekmek

cem etmek: bir araya getirmek

cevab-ı meyusane: ümitsizce cevap

çehre: yüz, surat

çemenzâr: yeşillik, çayır

çemenzâr-ı safa: mutluluk çayırı

çeşmanı-ı pertev-fürüzan: parlak gözler

dermeyan etmek: bir düşünce ileri sürmek

derya-yı bîkarar-ı safa: kararsızlığın huzurlu denizi

dest-i hayal-şikest: hayal kıran el

dûradûr-ı ufuk: ufukların uzaklığı

ebediyet-i muhabbet: ölümsüz sevgi

efza: artıran

elvan-ı revnak-efza: güzellik arttırıcı renkler

emval: mallar, satın alınan şeyler

esas-ı beytiye: temel eşyalar

etfal-i sefalet: sefillik çocukları

etvar-ı küstahane: küstahça davranışlar

evza: durumlar, duruşlar, hâller

fasıl vermek: ayırmak

füruzan: parlak

garibane: garipçesine

gasb-ı emval: malları zorla zapt etme

gıpta-bahş evza: imrendiren hâller

hab: uyku

hakikat: gerçek, asıl

hal-i infirad: ayrılma hâli, yalnız olma hâli

hamail: muska, tılsım

hane-i çeşman: göz yuvaları

harekât-ı mübalağakârane: abartırcasına hareketler

harem: bir erkeğin karısı, eş

hatır: gönül, duygu, his

hayat-ı müstakil: bağımsız hayat

hayret-i meftûnane: şaşkınca büyülenmiş bir hâlde

haysiyet-i ehliye: sahip olma şerefi

hayvanat-ı müfteris: vahşi hayvanlar

heder: boşa gitme, ziyan olma

helecan: kalp çarpıntısı

heva-yı sevdafeza-yı bîkarar: sevgi artıran kararsız arzu

hevesat-ı bisebat: dayanıksız hevesler

hiddet: öfke, kızgınlık

hitab-ı muhabbetperver: sevgi dolu sesleniş

hükûmet-i mahalli: yerel idare

hürmet: saygı

içtimagâh: toplantı yeri

ifham-ı hakikat: gerçeği bildirme

ihlâl: bozma

ihzar etmek: hazırlama, hazır etme

ilka: koyma, yerleştirme

ima-yı muhabbet: üstü kapalı sevgi

infirad: ayrılıp yalnız olma

inhidam: çökme, yıkılma

irad etmek: söz söylemek

istihfaf: hor görme, küçümseme

istihkar: hor görme, küçümseme

istilâ etmek: bir yeri ele geçirme

iş'al etmek: tutuşturmak

iştirak: ortak olma, birlik

işve: naz

itina: dikkat, özen

ittihaz eylemek: gerekeni yapmak

izdivaç: evlilik

kahkahazen-i istihfaf: küçümseme kahkahaları atan

karar-ı kat'i: kesin karar

kavs-i kuzah: gökkuşağı

kelime-i muamma-yı izdivaç: evlilik denen bilmece

kemal-i hiddet: tam bir öfke

kenarenişin-i temâşâ: kenara oturup izleyen

kesbetmek: kazanmak, edinmek

kıymet-i insaniyye: insan değeri

kifayet etmek: yeterli olmak

kiram: soyu temiz, soylu

kuud: oturma

lâkaydane: ilgisiz, umursamazlık

laterna: bir kolun çevrilmesiyle farklı havalar çalan, org tarzında enstrüman

letafet: hoşluk, güzellik, incelik

lisan -ı âşıkane: âşıkçasına konuşma biçimi

mahallî: yerli, yerel

mahbube-i şark: doğunun sevgilisi

mahsul-ü mesai: çalışmaların ürünü

mahv ü heder: yok olma, mahvolma

mahzun: kederli, hüznü

makul: akla uygun

mana: anlam

me'kûlat: yiyecekler

meftûnane: büyülenmiş bir hâlde

melce: sığınak

meram: istek, niyet, maksat

mesai: çalışmalar

mesken: oturulan yer, ev

mevcudiyet: varlık

meyl: bir yöne yönelme

meyusane: ümitsizliğe düşmüşçesine

meyusiyet: ümitsizlik

meziyet: üstünlük, erdem

muamele: başkasına karşı olan davranış

muamma: bilmece

muhabbet: sevgi

muhabbetperver: sevgi besleyen

muhafaza etmek: korumak

muhakeme-i şûhane: işvelice düşünme, karar verme

mukarrer: hakkında karar verilmiş

musikişinas: mûsikîyi bilen, musikiyle uğraşan kimse

mutasarrıf: bir malın sahibi

muttarit: tek düze sürüp giden, monoton

mübalağakârane: abartırcasına

mücellâ: cilalanmış, parlatılmış

müessir: tesir eden, tesirli

müfteris: vahşi, zalim

mükâleme: karşılıklı konuşma

mülâyemet: yumuşak huyluluk

mün'atıf: bir tarafa doğru yönelen

müncezip: cezbedilmiş, tutkun

mündemiç: bir şeyin içinde saklı olan

münteha: son, nihayet

müracat etmek: başvurmak

müstakil: bağımsız

müşâteme: küfürleşme

mütebessimane: gülümsercesine, tebessüm edercesine

müteessir: üzüntülü, kederli

mütefekkir: düşünür, düşünen

mütemevviç: dalgah

müzehhep: yaldızlanmış

nazar-ı istihfaf ve istihkar: hor gören ve küçümseyen bakış

nihal-i gül: gül fidanı

nihan: gizli, saklı

nimetşinas: gördüğü iyiliği unutmayan

nîm-i diğeri mevcudiyet: varlığının diğeri yarısı

nisbet: oran, ölçü, derece

nisvan: kadınlar

nişan: işaret, belirti, iz

niyet-i acezeperverane: acizleri korurcasına niyet

nokta-i münteha: son nokta

nurânî: ıııklı

nükul etmek: vazgeçmek

nüvazişkârane: okşarcasına, gönüş alırcasına

nüzul: yukarıdan aşağıya inme

peyda: açıkta ve meydanda olan

rabıta: bağılılık

raks: dans

refakat-i yekvücutane: tek vücut hâlindeki

refika: karı, zevce

reng-i taravet: tazelik rengi

reviş-i âmirane: emredercesine yürüyüş

revnak: göz alıcı güzellik, parlaklık

revnak-ı hayal: göz alıcı güzellikteki hayal

rikkat: ince

sada: ses

sada-yı garibane: garip ses

safa-yı hatır: gönül rahatlığı

sahibe-tül-beyt: ev sahibi kadın

sakit: sessiz

samia: işitme, duyma

samiahıraş: kulak tırmalayıcı

saray-ı izdivaç: evlilik sarayı

sefalet: perişanlık, sefillik

selb eylemek: kaldırmak, yok etmek

sema: gökyüzü

serî: hızlı, çabuk

serir-i izdivaç: evlilik tahtı

seriü's-seyr olmak: hızlıca gezme

sevdafeza: güçlü sevgi

seyr: gezip dolaşma, gezme

sirkat-i me'kûlat: yiyecek hırsızlığı

sofa: oda kapılarının açıldığı, eskiden ev halkının birlikte oturduğu, yemek yediği genişçe yer, hol

söz beynimizde: laf aramızda

sual: soru

suret: gözün ilk bakışla gördüğü şey

sükûn: sessizlik, durgunluk

sükûnet: telaşsızlık, sakinlik

şa'saa-pâş: parıltı saçan

şark: doğu

şematet: gürültü, şamata

şikest: kırma, kırılma

şûhane: kadınca

ta'dil etmek: değiştirmek

taam: yemek

taarruz: saldırmak

taaruz-ı mesken: eve saldırı

taharri: arama

tanin-endaz: ınlayan, tınlayan

tarâvet: tazelik, körpelik

tarz-ı galeyan: coşkun tavır

tasadduk etmek: sadaka olarak verme

tasdiat: baş ağrıtmalar

taşlık: bir binada taşla döşenmiş avlu

tavr-ı işve-bazâne: nazlı bir tavır

tavr-ı sitemkârane: sitemli davranış

tebessüm: gülümseme

teessür: üzölme, kederlenme

tefekürat-ı amika: derin düşünmeler

teftiş etmek: denetlemek

tehyiç etmek: heyecanlandırmak

tekarrüp etmek: yaklaşmak

tekessür etmek: çoęalmak, artmak

temâşâ: gezme

tenhaî: ıssız

tenvir eylemek: ışıklandırma

teskin etmek: yatıştırmak

teşkil etmek: ortaya çıkarmak

tevakkuf: beklemek, durmak

ulviyet: yücelik

vasi: geniş

vaz: vaziyet

velhâsıl: sonuç olarak

yeis: şiddetli üzüntü, keder, ümitsizlik

yekvücudane: tek vücut

ziyade: fazla

ÖZ GEÇMİŞ			
Adı-Soyadı	Sibel Ünlütürk		
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce		İspanyolca
Eğitim Durumu	Başlama - Bitirme		Kurum Adı
Lise	2012	2016	İzmir Namık Kemal Lisesi
Lisans	2016	2020	Kastamonu Üniversitesi
Yüksek Lisans	2020	2023	Bursa Uludağ Üniversitesi
		Tarih	04.12.2024
		İmza	
		Adı-Soyadı	Sibel ÜNLÜTÜRK